

Miljöförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2023-03-01

Diarienummer:
MHN-2022-00176

Handläggare:
Sara Johansson

Årsuppföljning och bokslut 2022

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. **att** fastställa verksamhetsberättelse 2022,
2. **att** fastställa uppföljning av verksamhetsplan 2022,
3. **att** fastställa analys av ekonomiskt utfall 2022,
4. **att** fastställa nämndens sammanställda analys 2022, samt
5. **att** översända ovanstående handlingar till kommunstyrelsen.

Ärendet

Nämnden redovisar ett resultat i balans vilket är i linje med budget för räkenskapsåret 2022. Totala intäkter för helåret uppgick till 44,9 miljoner kronor vilket är 3,9 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen vägs upp av lägre kostnader, i synnerhet kostnader för personal till följd av vakanta tjänster.

Beredning

Ärendet har beretts på förvaltningen.

Ärendet bedöms inte ha konsekvenser för barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet eller näringslivsperspektivet.

Föredragning

Övergripande

I januari flyttade miljöförvaltningen in i det nya Stadshuset. Samtidigt pågick fortfarande pandemin av covid-19. Majoriteten av personalen arbetade hemifrån till

och med februari och tillsyn, kontroll och förrättningar bedrevs digitalt och utomhus. Avdelningarna för livsmedelskontroll, hälsoskydd, miljöskydd samt områdesskydd och enskilt vatten och avlopp har under året arbetat i det nya ärendehanteringssystemet som infördes i december 2021.

Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar ett resultat i balans vilket är i linje med budget för räkenskapsåret 2022. Totala intäkter för helåret uppgick till 44,9 miljoner kronor vilket är 3,9 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen vägs upp av lägre kostnader, i synnerhet kostnader för personal till följd av vakanta tjänster. Nämndens totala verksamhetskostnader för helåret uppgick till 75,4 miljoner kronor.

Nämndens tillsyns- och kontrollskuld från 2021 har minskat eftersom enheten för livsmedelskontroll och avdelningen för hälsoskydd har kunnat genomföra hela sin planerade tillsyns- och kontrollskuld under 2022. Avdelningen för miljöskydd har byggt upp ny tillsynsskuld som överförs till 2023 och som uppgår till 0,9 miljoner kronor.

Bidrag till inriktningsmålen

Nämnden bidrog helt till sju av kommunfullmäktiges nio inriktningsmål och i hög grad till övriga två. Till följd av svårigheter att rekrytera miljöinspektörer har nämnden inom vissa områden inte kunnat genomföra all planerad tillsyn under 2022 vilket påverkade nämndens bidrag till kommunfullmäktiges inriktningsmål. Under hösten har flera nya inspektörer anställts och det finns goda förutsättningar att uppfylla tillsynsplanen för 2023. Den komptensförsörjningsplan som planerades bli färdig under 2022 beslutades i februari 2023.

Ekonomiska konsekvenser

Handlingarna redogör för det ekonomiska resultatet men beslutet i sig innebär inte ekonomiska konsekvenser för nämndens ekonomi.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 1 mars 2023
- Bilaga 1. Verksamhetsberättelse 2022
- Bilaga 2. Uppföljning av verksamhetsplan 2022
- Bilaga 3. Analys av ekonomiskt utfall 2022
- Bilaga 4. Nämndens sammanställda analys 2022

Miljöförvaltningen

Anna Nilsson
Förvaltningsdirektör

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Verksamhetsberättelse

Nämndbehandlas
2023-03-22

Diarienummer:
MHN-2022-00176

Handläggare:
Sara Johansson

Verksamhetsberättelse

För miljö- och hälsoskyddsnämnden 2022

Innehåll

Verksamhetsberättelsen	3
Sammanfattning	3
Ekonomiskt resultat	3
Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller	4
Särskilt viktiga frågor	6
Bakgrund	9
Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller	13
Myndighetssamverkan mot illegal verksamhet	13
Miljösamverkan	13
Avdelningen för miljöskydd	14
Avdelningen för hälsoskydd	19
Avdelningen för områdesskydd och enskilt vatten och avlopp	23
Kommunala lantmäterimyndigheten	27
Enheten för livsmedelskontroll	29
Tillståndsenheten	34
Viktiga händelser på miljöförvaltningen	39
Åtgärder med anledning av covid-19	39
Flytt till Stadshuset	39
Arbete med digital utveckling	39
Beredskap och säkerhet	40
Bemötande och service	41
Medarbetare och ledare	42
Kommunikation	45
Resultat för miljöförvaltningens verksamheter	48
Uppföljning av indikatorer	50
Kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag	52
Ekonomiskt resultat miljö- och hälsoskyddsnämnden	53

Verksamhetsberättelsen

Den här verksamhetsberättelsen omfattar miljö- och hälsoskyddsnämndens (nämndens) verksamhetsresultat och ekonomiskt resultat i förhållande till verksamhetsplan och budget 2022.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, lagen om sprängämnesprekursorer samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Under årets första månader har nämnden även svarat för tillsyn enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden stöds av miljöförvaltningen.

En stor del av nämndens arbete utgörs av tillsyn och kontroll inom nämndens ansvarsområden. Därutöver arbetar nämnden mot de inriktningsmål och uppdrag som ges av kommunfullmäktige varje år.

Sammanfattning

I januari flyttade miljöförvaltningen in i det nya Stadshuset. Samtidigt pågick fortfarande pandemin av covid-19. Majoriteten av personalen arbetade hemifrån till och med februari och tillsyn, kontroll och förrättningar bedrevs digitalt och utomhus. Avdelningarna för livsmedelskontroll, hälsoskydd, miljöskydd samt områdesskydd och enskilt vatten och avlopp har under året arbetat i det nya ärendehanteringssystemet som infördes i december 2021.

Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar ett resultat i balans vilket är i linje med budget för räkenskapsåret 2022. Totala intäkter för helåret uppgick till 44,9 miljoner kronor vilket är 3,9 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen vägs upp av lägre kostnader, i synnerhet kostnader för personal till följd av vakanta tjänster. Nämndens totala verksamhetskostnader för helåret uppgick till 75,4 miljoner kronor.

Nämndens tillsyns- och kontrollskuld från 2021 har minskat eftersom enheten för livsmedelskontroll och avdelningen för hälsoskydd har kunnat genomföra hela sin planerade tillsyns- och kontrollskuld under 2022. Avdelningen för miljöskydd har byggt upp ny tillsynsskuld som överförs till 2023 och som uppgår till 0,9 miljoner kronor.

Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller

Myndighetssamverkan mot illegal verksamhet

Nämnden har i sin ordinarie tillsyn och kontroll även samverkat med andra myndigheter för ökad upptäckt av illegal verksamhet. Samverkan har bland annat skett kring hantering av bygg- och rivningsavfall, vissa livsmedelsverksamheter och inom hälsoskyddstillsynen. Vid huvuddelen av tillsynen upptäcktes inte några tecken på illegal verksamhet men flera brister enligt miljöbalken och i vissa fall även tecken på att det kan förekomma illegal verksamhet. Nämnden upptäckte livsmedel belagda med importförbud och att läkemedelsklassade substanser har sålts som livsmedel. Nämnden har också deltagit i insatser som samordnats med Polisen, Arbetsmiljöverket och Skatteverket.

Miljösamverkan

Arbetet i miljösamverkan syftar till en ökad samsyn och en mer enhetlig myndighetsutövning. Nämnden deltar aktivt i arbetet med att utveckla Mitt Miljösamverkan dels genom arbete i styrgruppen, dels genom medverkan i flera av de tillsynsprojekt som pågår och utbildningsinsatser som genomförs.

Avdelningen för miljöskydd

Avdelningen har utfört mindre tillsyn än planerat på grund många inkommande ärenden och svårigheter med att rekrytera miljöinspektörer. På grund av begränsade personalresurser under året prioriterades inkommande ärenden och planerad tillsyn med årlig avgift framför tillsyn med timavgift och tillsynsprojekt med kommunbidrag, för att fördela tillsynsresurserna där de bäst behövdes. Under hösten lyckades avdelningen dock tillsätta flera tjänster vilket har skapat bra förutsättningar för att leverera tillsyn enligt tillsynsplanen för 2023.

Inom tillsynen har fokus varit att minska miljö- och klimatutsläpp till luft, mark och vatten, men också att bidra till giftfria kretslopp och hantera tillståndsprövningar av miljöfarliga verksamheter och inkommande ärenden.

Övergripande energitillsyn har fått större vikt under året och genomförs numera som en del av den planerade tillsynen. Avdelningen ser ett fortsatt behov av energitillsyn och planerar därför tillsyn under en längre tid framöver som en del av den årliga tillsynen hos verksamheter inom olika branscher.

Exempel på projekt som genomförts under året är tillsyn på avfallshantering vid byggarbetsplatser och hantering av farligt avfall på frisersalonger.

Nämndens arbete med myndighetssamverkan mot illegal verksamhet har under 2022 koordinerats av en inspektör vid miljöskyddsavdelningen.

Avdelningen har under året fortsatt sin omvärldsbevakning inom PFAS-området och deltagit i konferenser och nätverksmöten kring PFAS. Avdelningen har också berättat om sin tillsyn av PFAS-föroreningar på konferenser arrangerade av SKR, Sveriges miljökommuner och myndighetsnätverket för PFAS.

Avdelningen för hälsoskydd

Avdelningen bildades 1 januari 2022 och den nya avdelningschefen Kristin Svensson tillträdde 1 mars.

För hälsoskyddsavdelningen präglades inledningen av året av införandet av ett nytt ärendehanteringssystem och flytt till nya lokaler vilket påverkade uppstarten av årets tillsyn liksom förändringar i bemanning och chefsbyte. Tillsynen kom i gång ordentligt först under våren.

Bedömningen i augustiuppföljningen var att flera av helårsmålen inte skulle klaras fullt ut men tack vare ett intensivt och fokuserat arbete under hösten har majoriteten av avdelningens mål nåtts.

Avdelningen har under året arbetat med bland annat översyn av legionella i idrottshallar, beredskap för objektburen smitta, tillsyn på och samarbete kring inomhusmiljö i skolor och förskolor, bassängbad, strandbad, tatueringsverksamheter, tillsyn av radonmätningar i flerbostadshus samt luftkvalitet.

Avdelningen för områdesskydd och enskilt vatten och avlopp

Avdelningen bildades 1 januari 2022 och den nya avdelningschefen Sofie Bergendahl tillträdde. Antalet inspektörer inom området enskilda avlopp har ökat 2022 och året har präglats av introduktion av sju nya medarbetare och stor inströmning av ärenden.

Tillsynen av enskilda avlopp med tillstånd före miljöbalken pausades under maj-juni för att handlägga det ökade antalet ansökningar om tillstånd för enskilt avlopp. Totalt 100 fastigheter kommer i stället få tillsyn nästa år. Tillsynen fortsatte i augusti enligt plan. Totalt inspekterades cirka 300 avlopp.

Vid årets början fanns det cirka 140 ansökningar om tillstånd för enskilt avlopp som inte hade börjat handläggas. Ärendebalansen för avloppsansökningar ser nu bättre ut, men det finns fortfarande många ansökningar som väntar på handläggning.

Antalet remisser från plan- och byggnadsnämnden utanför detaljplan var fortsatt stort men nämnden hanterade dem utan dröjsmål.

Tillsynen av strandskydd vid sjön Trehörningen genomfördes i augusti. Samtliga rapporter gick ut innan årsskiftet till fastigheter där avvikelser upptäckts.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Väntetider och handläggningstider har stigit jämfört med föregående år. Det kan till stor del kan förklaras med lägre bemanning samtidigt som nya förrättningslantmätare har introducerats vilket tagit viss tid från övriga. Myndigheten har också avslutat en del äldre omfattande ärenden som legat vilande under pandemin, vilket påverkar medelvärdet.

Antalet beslut ökade något under slutet av året, men bedömningen är att en vändning gällande kötider kommer ses tidigast under andra halvåret 2023.

Livsmedelskontroll

Arbetet med att utföra livsmedelskontroll påverkades i början av året av pandemin. Kontrollen blev mindre effektiv när besöken behövde förbokas och inte kunde samordnas i samma utsträckning som tidigare. Uppdraget med trängseltillsyn på

serveringsställen upphörde den 9 februari. En återgång till mer normala arbetsförhållanden utan restriktioner gav bättre förutsättningar att utföra livsmedelskontroll under 2022.

Kontrollplanen har till stor del följts. Många verksamheter har under året upphört vilket gjort att antalet tillsynsbesök minskat i förhållande till ursprunglig plan, men de kontroller som varit möjliga att genomföra har gjorts. Fler avvikelser mot lagstiftningen har uppmärksammats och följts upp under året än under årets början då pandemin påverkade kontrollen.

Arbete med att utveckla metoder för att upptäcka livsmedelsfusk och att samverka med andra myndigheter för att motverka illegal verksamhet har påbörjats under året.

Det har gjorts förberedelser för att införa efterhandsdebitering på nya verksamheter från år 2023. Det har även påbörjats arbete för att kunna göra ny riskklassning av samtliga verksamheter under 2023.

Under 2022 har avdelningen letts av vikarierande avdelningschefer och i december tillträdde Maria Edlén som ordinarie avdelningschef.

Tillståndsenheten

Arbetet har fungerat bra under året och uppställda mål för 2022 har nåtts.

En ny lag om tobaksfria nikotinprodukter (LTN) trädde i kraft 1 augusti 2022 vilket medfört att enheten fått i uppdrag att verka för en ansvarsfull försäljning av tobaksfria nikotinprodukter.

Under året har enheten letts av vikarierande avdelningschefer och i december tillträdde Maria Edlén som ordinarie avdelningschef.

Särskilt viktiga frågor

Åtgärder med anledning av covid-19

Nämndens verksamhet har bedrivits med anpassningar och förändringar sedan mars 2020. Pandemin fortsatte under början av året att påverka nämndens verksamhet. Under januari-februari arbetade större delen av medarbetarna hemifrån och bedrev tillsyn utomhus eller digitalt hos verksamheter där det var möjligt. Digital tillsyn används även fortsättningsvis som ett komplement till fysiska tillsynsbesök.

Insats trängsel

Till följd av covid-19 fick nämnden ansvar för tillsyn enligt regelverket om trängsel på serveringsställen. Nämnden har arbetat aktivt med rådgivning, information och tillsyn för att motverka spridning av covid-19. Under året har nämnden genomfört 56 tillsynsbesök och tagit emot 7 klagomål kopplade till trängsel. Sedan pandemins början har nämnden utfört 1711 tillsynsbesök och tagit emot 629 klagomål. Nämnden har medverkat vid digitala träffar med såväl näringsliv som studentkårer och nationer. Nämnden har samverkat med andra myndigheter så som polis och länsstyrelse. Arbetet är slutfört i och med hävda restriktioner.

Flytt till Stadshuset

I januari flyttade miljöförvaltningen in i det nya Stadshuset och från den 17:e januari hade miljöförvaltningens personal Stadshuset som sin arbetsplats. På grund av pandemin arbetade personalen dock huvudsakligen hemifrån och det var först från och med mars som personal började arbeta från Stadshuset i större omfattning.

Förvaltningen organiserade flytten med en flyttgeneral och utsedda flyttkoordinatorer på avdelningarna. Utöver den fysiska flytten har arbetet även inneburit förberedelser för nya arbetssätt.

Arbete med digital utveckling

Miljöförvaltningen fortsatte arbetet i enlighet med sin digitala färdplan. Digitalisering handlar både om implementering av nya IT-stöd och om förändrade arbetssätt för att på bästa sätt nå fastställda mål.

Under 2022 har miljöförvaltningen med samverkansparter genomfört ett innovationsprojekt för att utforska möjligheterna att effektivisera strandskyddstillsynen, vilket lett till en fungerande AI-modell som kan identifiera bryggor från foton. Förvaltningen har också arbetat med att anpassa rutiner i förhållande till det nya ärendehanteringssystemet, implementerat arbetssätt och verktyg som stöd för analys av data samt publicerat flera e-tjänster som ska underlätta för kund.

Beredskap och säkerhet

Kriget i Ukraina har inte påverkat förvaltningens verksamhet. Förvaltningen är förberedd för att exempelvis om behov uppstår snabbt kunna utföra tillsyn på tillfälliga boenden.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med krisberedskap och deltar i kommunens nätverk för beredskapsfrågor. Personal vid alla avdelningar har under året fått utbildning om förvaltningens krisledningsorganisation och personal utsedd att arbeta i kris genomgick en övning enligt MSB:s koncept "Öva enkelt".

Förvaltningen är nåbar dygnet runt, alla dagar för att bistå vid olyckor och utsläpp.

Kommunens medarbetarundersökning

Årets medarbetarundersökning besvarades under mars. Förvaltningens totalindex har sjunkit sedan föregående år. Den största minskningen har skett inom området arbetssituation, vilket förvaltningen bedömer beror på flera samverkande faktorer såsom pandemi, flytt till stadshuset och byte av viktiga verksamhetssystem. Respektive avdelning har gått igenom sina resultat och arbetar med åtgärder. Förvaltningen har arbetat fram en handlingsplan för helheten och vid årets förvaltningsdagar fick medarbetarna samtala om arbetssituation och ta fram konkreta förslag för ett hållbart arbetsliv. Inom området "Andra viktiga frågor", som omfattar bland annat att det råder ett öppet arbetsklimat och att arbetet är fritt från kränkningar, visar förvaltningen ett stabilt högt resultat.

NKI

Miljöförvaltningen har de senaste åren haft höga NKI-värden¹ för de fyra verksamhetsområden som ingår i mätningarna: miljöskyddstillsyn, hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd.

I resultatet för helåret 2021 som publicerades i april 2022 har livsmedelskontroll och serveringstillstånd fortsatt mycket höga resultat och högst i Uppsala kommun. Miljöskydd låg kvar på högt resultat. Hälsoskydds resultat återhämtade sig till högt resultat efter ett lägre men godkänt resultat år 2020.

¹ NKI redovisas på en skala mellan 1–100, där 100 är högsta betyg. Betyget värderas sedan enligt följande; >80 Mycket högt, 70–80 Högt, 62–69 Godkänt, 50–61 Lågt, <50 Mycket lågt.

Bakgrund

Den kommunala organisationen

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Kommunfullmäktige representerar folket i kommunen och tar beslut i kommunens viktigaste frågor. Kommunfullmäktige tar beslut om kommunens inriktning, verksamhet och ekonomi, beslutar om den kommunala förvaltningens organisation och verksamhetsformer, väljer ledamöter och ersättare till kommunstyrelsen och nämnderna samt väljer revisorer som granskar kommunens verksamhet. Kommunfullmäktige beslutar vilka nämnder som ska finnas och väljer dess ledamöter. Varje nämnd ansvarar för ett visst område.

Nämnderna ansvarar för den löpande verksamheten inom kommunen, förbereder ärenden som ska beslutas av fullmäktige och genomför beslut som fattas i fullmäktige.

Varje nämnd stöds av en förvaltning vars uppdrag är att genomföra de beslut som nämnderna fattar, och förse nämnderna med beslutsunderlag. I förvaltningarna arbetar anställda tjänstepersoner och i praktiken är det de som sköter genomförandet av kommunens verksamheter, men de förtroendevalda har alltid det yttersta ansvaret.

Kommunfullmäktige ger nämnderna årliga uppdrag och fyraåriga inriktningsmål. Nämnderna upprättar därefter verksamhetsplaner som beskriver hur varje nämnd ska nå inriktningsmålen och vilka beslut som måste tas. I slutet av året beskriver varje nämnd sedan i en verksamhetsberättelse resultaten för sin verksamhet samt hur de har genomfört de uppdrag och mål som getts ut av Kommunfullmäktige.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, lagen om sprängämnesprekursorer samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Under årets första månader har nämnden även svarat för tillsyn enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar. Målet är ett friskt och tryggt Uppsala som utvecklas strukturerat och hållbart.

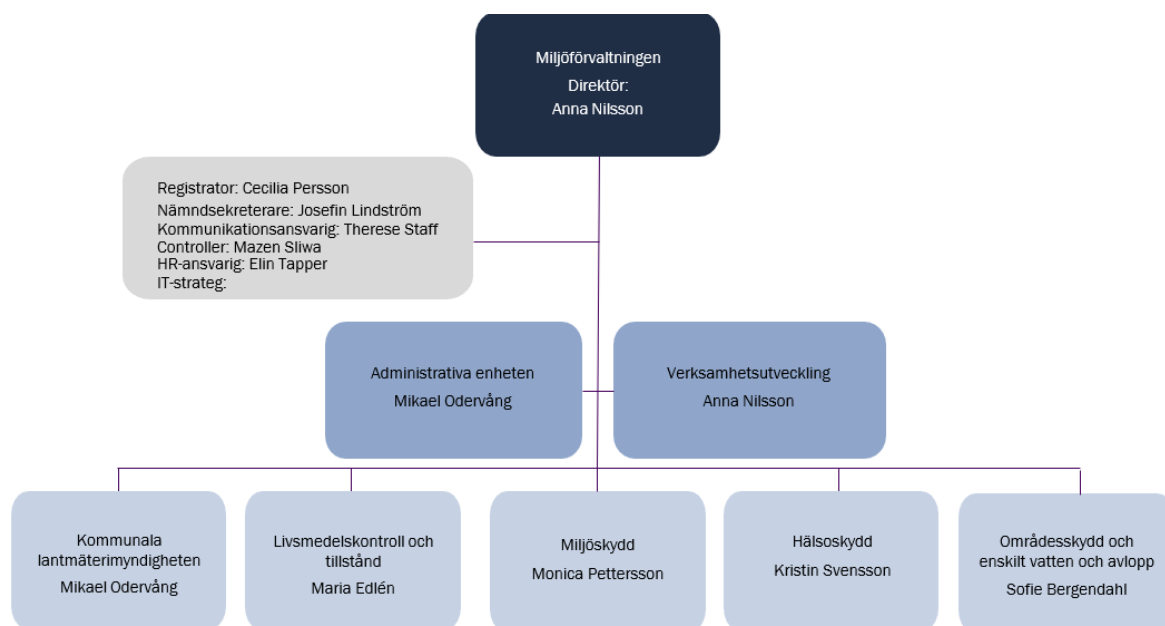
Miljöförvaltningen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden stöds av miljöförvaltningen. Miljöförvaltningens verksamhet delas upp i åtta verksamhetsområden vilka organiseras i fem avdelningar som åskådliggörs i organisationsbilden nedan.

Verksamhetsområdena är:

- Miljöskyddstillsyn
- Hälsoskyddstillsyn
- Enskilt vatten och avloppstillsyn
- Områdesskydd
- Samhällsbyggnad och miljöövervakning
- Kommunala lantmäterimyndigheten
- Livsmedelskontroll
- Tillståndsenheten

Förutom de fem avdelningarna finns en administrativ enhet samt två verksamhetsutvecklare som stödjer förvaltningens övergripande arbete. Dessutom finns stabsfunktioner från kommunledningskontoret knutna till miljöförvaltningen som stödjer med registratur, nämndsekretariat, kommunikation, ekonomi, HR och IT.

Begreppsdefinitioner

De begrepp som används i verksamhetsberättelsen förklaras under detta avsnitt.

Tillsyn	Aktiviteter som syftar till att säkerställa att lagstiftningen följs. Förebyggande tillsyn definieras som de aktiviteter som planeras utifrån risk och erfarenhet. Uppföljande tillsyn föranleds av att brister har uppmärksamrats i en verksamhet. Inom alkoholtillsynen finns yttre respektive inre tillsyn. Yttre tillsyn definieras som den tillsyn som sker på plats på serveringsstället. Inre tillsyn är den tillsyn som genomförs genom förfrågningar till andra myndigheter (granskning av bland annat handel och vandel).
Kontroll	Aktiviteter som syftar till att säkerställa att livsmedels- och foderlagstiftningen följs. Likheter med tillsyn är stora, men tillsyn enligt miljöbalken har en bredare innebörd än kontroll via livsmedels- och foderlagstiftningen. Motsvarigheten till förebyggande tillsyn och uppföljande tillsyn benämns i livsmedelslagstiftningen som normal kontroll respektive extra offentlig kontroll.
Förrättning	Ett ärende inom kommunala lantmäterimyndigheten som oftast tillkommit genom en ansökan och som alltid leder till ett myndighetsbeslut fattat av en förrättningslantmätare. En förrättning hanterar frågor gällande fastighetsbildning, fastighetsbestämning, servitutsfrågor m.m.
Inspektion	Ett förankat eller oanmält tillsynsbesök för att kontrollera hur en verksamhet eller fastighetsägare lever upp till krav och informera om lagstiftningen.
Besök	Alla kundmöten på plats hos verksamhetsutövaren.
Ärende	En avgränsad fråga som myndigheten/förvaltningen arbetar med. Det innehåller handlingar som har upprättats eller inkommit till förvaltningen.
Ärendebalans	Antal ärenden som inte är avgjorda (antal påbörjade ärenden under en period minus antalet avslutade ärenden under samma period).

Remiss	Ett ärende som myndigheten får för yttrande.
Anmälan	Alla ärenden där någon gör en anmälan om något. Genererar ett beslut, men inte ett tillstånd.
Ansökan	Alla ärenden där någon ansöker om något. Genererar ett beslut eller ett tillstånd.
Klagomål	Aktiviteter för att se att lagstiftningen följs. Tillsynen föränleds av att andra misstänker brister. Här inkluderas ”extra offentlig kontroll”.

Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller

Nämnden bidrar till en hållbar samhällsutveckling genom sitt grunduppdrag med tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller. Genom att kontrollera att miljöbalken, livsmedelslagen, alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter med flera följs minskar utsläppen av miljöskadliga ämnen, maten blir säkrare att äta och folkhälsan blir bättre. Genom ett effektivt, rättssäkert och serviceinriktat arbete och tydlig och lättillgänglig information ger nämnden kommunens invånare och verksamheter förutsättningar att göra rätt och bidrar till likvärdiga konkurrensvillkor. På så sätt bidrar nämnden till de globala hållbarhetsmålen och de nationella miljökvalitetsmålen.

Myndighetssamverkan mot illegal verksamhet

Under början av året genomförde förvaltningen förberedelser för tillsyn i arbetet mot illegal verksamhet. Förvaltningen etablerade former för samverkan och kontaktvägar till andra myndigheter och genomförde en riskanalys. Tillsammans med kommunens jurister utredde förvaltningen frågor kring hur arbetet ska genomföras. En allmän grundutbildning i projektet och dess genomförande har genomförts och fördjupande utbildningar för respektive avdelning har genomförts.

Nämnden har sedan i sin ordinarie tillsyn och kontroll samverkat med andra myndigheter för ökad upptäckt av illegal verksamhet. Samverkan har bland annat skett kring hantering av bygg- och rivningsavfall samt masstransporter vid grävarbeten, vissa livsmedelsverksamheter och inom hälsoskyddstillsynen. I samverkan med brandförsvaret har nämnden genomfört en inventering av verksamheter i delar av två industriområden. Nämnden har även deltagit i insatser som samordnats med Polisen, Arbetsmiljöverket och Skatteverket.

Vid huvuddelen av tillsynen upptäcktes inte några tecken på illegal verksamhet men flera brister enligt miljöbalken och i vissa fall även tecken på att det kan förekomma illegal verksamhet. Genom tillsynen uppdagades anmälningspliktiga verksamheter som inte hade anmält sin verksamhet till nämnden. Nämnden upptäckte också livsmedel belagda med importförbud och att läkemedelsklassade substanser har sålts som livsmedel.

Den 11–12 maj höll miljöförvaltningen tillsammans med Malmö Stad en föreläsning om "Myndighetssamverkan i tillsynen" på Sveriges miljökommunernas vårmöte i Uppsala. Miljöförvaltningen har även gått med i ett nätverk med andra kommuner som arbetar på liknande sätt. Möten inom nätverket kommer ske under hösten.

Miljösamverkan

Arbetet i miljösamverkan syftar till en ökad samsyn och en mer enhetlig myndighetsutövning. Nämnden deltar aktivt i arbetet med att utveckla Mitt Miljösamverkan dels genom arbete i styrgruppen, dels genom medverkan i flera av de tillsynsprojekt som pågår och utbildningsinsatser som genomförs. Exempel är tillsynsprojekt inom bassängbad, oljeavskiljare och provtagning av livsmedel samt att förvaltningen hållit i en utbildning om kosttillskott. Inom ramen för Mitt Miljösamverkan finns även en gemensam arbetsyta som alla inspektörer har tillgång till. Där ställs, besvaras och

diskuteras tillsynsrelaterade frågor och utmaningar. Arbetsytan är ett uppskattat stöd för inspektörerna.

Genom miljösamverkan stärker nämnden sina kontakter med kommuner i länet och angränsande län.

Avdelningen för miljöskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken till skydd för miljön. Tillsynen är en viktig del i arbetet med att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Tillsynen omfattar ett stort antal olika typer av verksamheter så som lantbruk, kemisk industri, fordonsservice, avloppsreningsverk, täkter och förbränningsanläggningar.

Fokus i tillsynen 2022 är att

- Leverera tillsyn till de verksamheter som ska ha tillsyn 2022 enligt behovsutredningen.
- Samverka med andra myndigheter kring tillsyn av misstänkt illegal verksamhet och genomföra egen tillsyn på miljöfarliga verksamheter för att upptäcka misstänkt illegal verksamhet.
- Ta fram flerårig handlingsplan för tillsynsarbetet med förorenade områden, identifiera ansvariga för förorenade områden och förelägga om markundersökningar och slutligen efterbehandling.
- Minska klimatpåverkan genom tillsyn av energihushållning och användning av förnybara energikällor.
- Utveckla arbetet och kunskapen kring PFAS-föroreningar i mark och vatten och fortsätta arbetet med källspårning av PFAS.
- Bidra i kommunens övergripande arbete med att ta fram lokala åtgärdsprogram för vatten.
- Delta i miljösamverkan i Uppsala län inom miljöskydd.
- Svara på inkommande bygglovsremisser och planremisser.
- Leverera tillsyn till de verksamheter som inte har fått den planerade tillsynen 2021 pga. pandemin (tillsynsskuld).

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

I nämndens verksamhetsplan finns tillsyn inom alla fokusområden i den nationella strategin. Den nationella tillsynsstrategin anger flera tillsynsområden och fokusområden som berör miljöskydd. De tillsynsområden som är aktuella för miljöskydd är förorenad mark, avfall och miljöfarlig verksamhet. De fokusområden som berörs är bland annat illegal avfallshantering; uppdaterade miljöbalkstillstånd; växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar; fordonstvättar och fordonsverkstäder; kvalitetssäkrad kontroll utsläpp till vatten; dagvatten; energihushållning; masshantering, tillsyn av riskklass 1 och 2, anmälan om avhjälpandeåtgärd enligt § 28 i FMH.

Hänsyn till den nationella tillsynsstrategin har tagits genom att nämndens behovsutredning inkluderar behovet av bland annat tillsyn på illegal verksamhet och förorenade områden. Nämnden prioriterar även under de kommande tre åren dessa tillsynsområden genom att avsätta resurser till denna tillsyn.

Tillsyn

Årets tillsyn utgår från den av nämnden beslutade tillsynsplanen. Tillsynsplanen bygger på en behovsutredning som förvaltningen reviderar varje år. I tillsynsplanen redovisas ett tillsynsbehov och vilka personella resurser som krävs för att genomföra tillsynsuppdraget.

Avdelningen har utfört mindre tillsyn än planerat på grund många inkommande ärenden och svårigheter med att rekrytera miljöinspektörer med efterfrågad kompetens. Tillsynsplanen reviderades dock inte av nämnden under året utan utfallet jämförs med den tillsynsplan som nämnden beslutade inför 2022. Brist på personal resulterade i att all planerad tillsyn inte levererades; en del tillsynsinsatser minskades och en del planerad tillsyn flyttas till 2023. Personalbristen resulterade också i minskade personalkostnader. Under hösten lyckades avdelningen tillsätta flera tjänster vilket har skapat bra förutsättningar för att leverera tillsyn enligt tillsynsplanen för 2023.

Under året har även införandet av nytt ärendehanteringssystem, flytt till nya lokaler och en högre sjukfrånvaro jämfört med tidigare år påverkat leveransen av årets tillsyn negativt.

På grund av begränsade personalresurser under året prioriterades inkommande ärenden och planerad tillsyn med årlig avgift framför tillsyn med timavgift och tillsynsprojekt med kommunbidrag för att fördela tillsynsresurserna där de bäst behövdes. Konsekvensen blev att ca 675 timmar årlig avgift och ca 570 timmar timavgift flyttas till 2023. Endast ett mindre tillsynsprojekt, framtagande av förstudie till riktvärden för utsläpp av förorenat vatten (50 timmar) på kommunbidrag genomfördes inte alls.

Tillsynens inriktning

Inom tillsynen har avdelningens fokus varit att minska miljö- och klimatutsläpp till luft, mark och vatten men också att bidra till giftfria kretslopp. Inom ramen för tillsynen kontrolleras regelefterlevnaden och om verksamhetsutövaren har kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och om tillräckliga åtgärder vidtas för att minska påverkan på miljön. En del i tillsynen är också att ge information och bedriva ett stödjande arbete i syfte att se till att verksamheter som bedriver miljöfarlig verksamhet följer miljöbalkens regler.

Avdelningen har inom ramen för den löpande tillsynen av miljöfarliga verksamheter lyft frågor kring hur verksamhetsutövaren arbetar med energibesparande åtgärder. Resultatet visar att större verksamheter ofta redan har vidtagit åtgärder medan små verksamheter inte har samma ekonomiska incitament. Det är främst i tillsynen av medelstora miljöfarliga verksamheter eller energikrävande verksamheter som avdelningens miljöinspektörer kan bidra till att öka kunskapen om möjligheterna med energieffektivisering och energibesparande åtgärder.

Övergripande energitillsyn har fått större vikt under året och genomförs numera som en del av den planerade tillsynen. Avdelningen ser ett fortsatt behov av energitillsyn och planerar därför tillsyn under en längre tid framöver som en del av den årliga tillsynen hos verksamheter inom olika branscher.

Avdelningens energitillsyn har inspirerat och motiverat verksamhetsutövare att börja se över sin energiförbrukning, genomföra åtgärder och därmed minska sina elkostnader. Avdelningen har fått positiv återkoppling från verksamhetsutövare

som varit tacksamma för den information, hjälp och stöd de fått från miljöinspektörerna.

Avdelningen genomförde under året även tillsyn på hur byggarbetsplatser (nyproduktion) hanterade sitt avfall. Få avvikelser konstaterades gällande felsortering av avfall. Fortsatt tillsyn av byggarbetsplatser planeras men med mer fokus på avfallshantering vid renovering och ombyggnad. Avdelningen besökte även frisörer gällande deras hantering av farligt avfall. Tillsynen visade att hanteringen av farligt avfall markant skiljer sig mellan salonger, vilket visar behov av fortsatt tillsyn inom området.

Nämndens arbete med myndighetssamverkan mot illegal verksamhet har under 2022 koordinerats av en inspektör vid miljöskyddsavdelningen. Avdelningen har genomfört flera insatser och höll även en föreläsning tillsammans med Malmö Stad om "Myndighetssamverkan i tillsynen" på Sveriges miljökommunernas vårmöte i Uppsala 2022.

Avdelningen har under året fortsatt sin omvärldsbevakning inom PFAS-området och deltagit i konferenser och nätverksmöten kring PFAS. Avdelningen har också berättat om sin tillsyn av PFAS-föreningar på konferenser arrangerade av SKR, Sveriges miljökommuner och myndighetsnätverket för PFAS.

Mitt Miljösamverkan fortsätter sitt arbete och avdelningen har under året deltagit i flera projekt. Projekten har utgjorts av tillsynsprojekt och projekt där målet har varit att ta fram bedömningsgrunder och checklistor. Avdelningen har även deltagit i de utbildningsinsatser som arrangerats.

Förvaltningens utökade beredskapsfunktion för olyckor och utsläpp har hanterat 15 händelser under året, varav de vanligaste händelserna utgörs av dieselutsläpp och bränder.

Miljöskydd	Planerad tillsyn 2022 (timmar)	Genomförd tillsyn per 31 december 2022	
		Timmar	Andel av planerad
Tillsyn av objekt med årlig avgift (inkl. köldmedia och tillsynsskuld)	3 375	2565	76 %
Tillsyn med timavgift inkl. uppföljande tillsyn	875	390	45 %
Tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt)	1490	935	63 %

Inkommande ansökningar och anmälningar

Antalet inkomna ansökningar under perioden är fler än föregående år (+6 %). Antalet inkomna anmälningar är även de fler än tidigare år (+11%).

Under perioden är det anmälningar för installation av värmepump och ansökningar om tillstånd för värmepump som utgör mer än hälften av alla inkomna anmälningar och ansökningar. Även anmälningar av miljöfarliga verksamheter och anmälan om avhjälpandeåtgärd för förorening och ansökningar om tillstånd för att sprida kemiska bekämpningsmedel är vanliga.

Varje år handlägger avdelningen flera olika typer av anmälningar och ansökningar. Generellt sett är det vanligast med anmälan om miljöfarlig verksamhet, anmälan om efterbehandling och anmälan om värmepump. Även anmälan om dagvattenanläggning och anmälan om att cistern tagits ur bruk förekommer. De vanligaste ansökningsärendena är generellt ansökan om kemisk bekämpning och ansökan om värmepump, men även ansökningar om dispens från spridning av gödsel förekommer.

Därutöver har avdelningen deltagit i provningar av tillståndspliktig verksamhet och besvarat inkommande remisser från andra myndigheter. Avdelningen besvarar även interna remisser från bygglovsavdelningen och planavdelningen. Under året har miljöskyddsavdelningen besvarat 46 bygglovsremisser och tillsammans med övriga avdelningar på förvaltningen yttrat sig över 18 detaljplaner.

Inkommande remisser och klagomål

Antalet inkommande ärenden i form av remisser och klagomål ökade med +8 % jämfört med föregående år och följer inte prognos.

Avdelningen hanterar flera olika typer remisser, men de vanligaste under året är remisser gällande vattenskyddsdispenser och lokaliseringsprovningar/bygglov därefter i antal kommer remisser som gäller kemiska produkter och remisser gällande tillståndsprövning av miljöfarliga verksamheter. Utöver de remisser som handläggs på miljöskyddsavdelningen lägger avdelningen även tid i remisser som handläggs på andra avdelningar. Vanliga ärenden är även remisser i tillståndsärenden från miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Uppsala län och mark- och miljödomstolen. Utöver detta får avdelningen remisser från andra tillsynsvägledande myndigheter.

Bland klagomålsärenden under året är nedskräpningsärenden vanligast och därefter följer klagomål på kemikalieutsläpp, buller, avfallshantering och eldning.

Verksamhetsresultat

Miljöskydd	December 2020	December 2021	December 2022
Antal inspektioner	430 ¹⁾	418 ¹⁾	294
Antal verksamheter som fått besök	354 ¹⁾	360 ¹⁾	185
Antal inkommande ansökningar	42	80	85
Antal inkommande anmälningar	204	241	268
Antal remisser	128	143	156
Antal klagomål	113	96	103

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Avdelningen har fortsatt att bedriva en del av tillsynen digitalt, men stora delar av tillsynen bedrivs återigen genom besök ute på plats hos verksamheterna.

Det förekommer fortfarande en spridning av covid-19 i samhället vilket påverkar sjukfrånvaron genom ökad sjukfrånvaro och VAB.

Sammanfattande bedömning

Avdelningen har utfört mindre tillsyn än planerat på grund många inkommande ärenden och svårigheter med att rekrytera miljöinspektörer. På grund av begränsade personalresurser under året prioriterades inkommande ärenden och planerad tillsyn med årlig avgift framför tillsyn med timavgift och tillsynsprojekt med kommunbidrag, för att fördela tillsynsresurserna där de bäst behövdes. Under hösten lyckades avdelningen dock tillsätta flera tjänster vilket har skapat bra förutsättningar för att leverera tillsyn enligt tillsynsplanen för 2023.

Inom tillsynen har fokus varit att minska miljö- och klimatutsläpp till luft, mark och vatten, men också att bidra till giftfria kretslopp och hantera tillståndsprövningar av miljöfarliga verksamheter och inkommande ärenden.

Övergripande energitillsyn har fått större vikt under året och genomförs numera som en del av den planerade tillsynen. Avdelningen ser ett fortsatt behov av energitillsyn och planerar därför tillsyn under en längre tid framöver som en del av den årliga tillsynen hos verksamheter inom olika branscher.

Exempel på projekt som genomförts under året är tillsyn på avfallshantering vid byggarbetsplatser och hantering av farligt avfall på frisersalonger.

Nämndens arbete med myndighetssamverkan mot illegal verksamhet har under 2022 koordinerats av en inspektör vid miljöskyddsavdelningen.

Avdelningen har under året fortsatt sin omvärldsbevakning inom PFAS-området och deltagit i konferenser och nätverksmöten kring PFAS. Avdelningen har också berättat om sin tillsyn av PFAS-föroreningar på konferenser arrangerade av SKR, Sveriges miljökommuner och myndighetsnätverket för PFAS.

Avdelningen för hälsoskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen till skydd för människors hälsa. Tillsynen syftar till att förhindra att människor blir besvärade eller sjuka av inomhusmiljön eller bristfällig hygien. Tillsynen är riskbaserad och fokuserar på vardagsmiljön för känsliga grupper, som barn, unga och äldre samt verksamheter med ökad risk på grund av till exempel stickande eller skärande inslag. Det innebär bland annat tillsyn av förskolor, skolor, vårdlokaler, bassängbad och tatueringar.

Fokus i tillsynen 2022 är att

- Leverera tillsyn till de verksamheter som ska ha tillsyn 2022 enligt behovsutredningen.
- Leverera tillsyn till de verksamheter som inte har fått den planerade tillsynen 2021 på grund av pandemin (tillsynsskuld).
- Fortsätta och utveckla samarbetet med de aktörer som är viktiga för inomhusmiljön i skolor, fritidshem, förskolor och vårdboenden.
- Bidra i arbetet med luftkvalitet.
- Samverka med andra myndigheter kring tillsyn av misstänkt illegal verksamhet och genomföra egen tillsyn på hygieniska verksamheter för att upptäcka misstänkt illegal verksamhet.
- Delta i miljösamverkan i Uppsala län inom hälsoskyddstillsyn.
- Fortsätta en förstärkt tillsyn av radon i flerbostadshus.

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

Den nationella tillsynsstrategin för åren 2022–2025 anger fyra fokusområden för tillsynsområdet hälsoskydd. De utpekade fokusområdena är

- inomhusmiljö i bostäder,
- likvärdig tillsyn av yrkesmässig hygienisk verksamhet,
- bassängbad, samt
- inomhusmiljö och egenkontroll i förskola och skola med extra fokus på städning.

Avdelningen har tagit hänsyn till den nationella strategin och dess fokusområden i tillsynsplaneringen med målet att uppfylla de angivna effektmålen genom tillsyn på till exempel skolor, förskolor, bassängbad och hygieniska verksamheter.

Tillsyn

För hälsoskyddsavdelningen präglades inledningen av året av införandet av nytt ärendehanteringssystem och flytt till nya lokaler vilket försenade uppstarten av årets tillsyn liksom förändringar i bemanning och chefsbyte. Tillsynen kom i gång ordentligt först under våren. Tack vare en mycket produktiv höst nådde avdelningen helårsmålet för tillsyn på objekt med årlig avgift och målet för tillsyn på timavgift nåddes till 86 procent.

Översyn legionella i idrottshallar

Avdelningen har genomfört ett tillsynsprojekt med provtagning av legionella på idrottshallar. Största smittkällan för legionella är duschar och risk för smitta är högre vid gynnsamma temperaturer, stillastående vatten och vid riskinstallationer, till exempel långa blandvattenledningar. Idrottshallar tillhandahåller ett stort antal

dustrar och är därför ett viktigt tillsynsområde. Under augusti genomförde avdelningen provtagning på 14 anläggningar. Till tillsynsprojektet valdes anläggningar där tidigare tillsyn visat på brister i rutinerna för att förebygga legionellatillväxt. I proverna från 6 av de 14 anläggningarna påvisades legionella. Exempel på brister som upptäcktes var för låg temperatur på varmvattnet, trasiga ventiler eller för långa blandvattenledningar.

Tillsynsprojektet har bidragit till att fastighetsägare åtgärdat brister och undanröjt risk för smittspridning. Även framtida tillsynsobjekt påverkas positivt med anledning av att Skolfastigheter nu har ändrat sina framtida beställningar för idrottshallar så att byggnadstekniska riskkonstruktioner undviks.

Förskolor, skolor och fritidshem

Avdelningen genomförde tillsyn enligt miljöbalken på förskolor, skolor och fritidshem. Målet med tillsynen är att alla förskolor, skolor och fritidshem ska ha en god miljö för barn. I tillsynen kontrollerade avdelningen att miljöbalken och dess följdbestämmelser efterlevs och att verksamheterna har en fungerande egenkontroll. Förvaltningen ser att samarbete, rollfördelning och arbetsprocesser mellan alla kommunens parter kring inomhusmiljö och fastighetsfrågor behöver fortsätta utvecklas och resurser sannolikt behöver tillföras så att brister åtgärdas. Avdelningen deltar i ett kommungemensamt samverkansarbete för att utveckla samarbetet och bidra till hälsosamma inomhusmiljöer för alla barn i skola, förskola och fritidshem.

Beredskap för objektburen smitta

Avdelningen arbetade för att upprätthålla en god beredskap för spårning av objektburen smitta, både gällande material, resurser och kompetens. Under året har fler inspektörer utbildats i handläggning av smittspårningsärenden. Under året har avdelningen hanterat ovanligt många smittspårningar gällande legionella, bland annat en utbrottsutredning och mycket arbete har lagts ner på att hitta och undanröja smittkällorna i de olika ärendena. Arbetet i smittspårningsärenden är händelsestyrt tillsyn och avdelningen har behövt lägga ner mer tid än förväntat på smittspårning under året. Smittspårningen har bland annat lett till att en ny potentiell smittkälla upptäcktes (elektriska värmebränsor), vilket har uppmärksammat nationellt, och att risk för smittspridning snabbt undanröjdes.

Bassängbad

Avdelningen genomförde löpande tillsyn av bassängbad genom granskning av analysresultat (mer än 240 stycken), uppföljning av tidigare noterade brister samt ny förebyggande tillsyn. Mycket tid lades på uppföljning av en enskild verksamhet med förhöjda halter av desinfektionsbiprodukten trihalometan (THM) som är klassat som möjligen cancerframkallande. THM kan bildas vid en reaktion mellan desinfektionsmedlet klor och oönskade föroreningar i vattnet. I tillsynen har avdelningen följt upp att verksamheten vidtagit åtgärder för att sänka THM-halterna. Verksamheten har genom stegvisa åtgärder lyckats sänka THM-halterna från mer än 230 µg/l till 65 µg/l (riktvärde 100 µg/l) och därmed minskat risken för negativa hälsoeffekter.

Strandbad

Inom strandbad genomförde avdelningen tillsyn, granskade analysrapporter och fortsatte att arbeta med att vidareutveckla samarbetet inom kommunen. Utöver det

hanterade avdelningen händelser som innebär en hälsorisk för badande, bland annat ovanlig många algblomningar och två oväntade händelser (bräddning av reningsverk). Kommunens strandbad har oftast klassificeringen ”utmärkt” eller ”mycket bra”. Nämndens tillsyn och etablerade samarbeten i kommunen bidrar till detta.

Hygienlokaler

Avdelningen genomförde förebyggande tillsyn på verksamheter som medför risk för blodsmitta eller annan smitta (till exempel tatuerare) och nådde ca 75 procent av målet för årets tillsyn. Nya regler infördes för tatueringsfärger, vilket bidrog till att mer tid än planerat behövdes för information till verksamheter och kontakter med Läke medelsverket. I tillsynen noterades återkommande brister i verksamheternas kunskap om riskbedömning, läke medelshantering och de nya bestämmelserna för tatueringsfärger, vilket ledde till mer uppföljning.

Tillsyn av radonmätningar i flerbostadshus

Avdelningen genomför tillsyn av radonmätningar i flerbostadshus. Tillsynen kommer att pågå i flera år framåt då radonmätningar för 1 200 flerbostadshus ska granskas. Sedan projektet startade 2019 har nämnden kunnat avsluta radontillsynen på 469 flerbostadshus. Det innebär att fastighetsägare till dessa flerbostadshus har redovisat radonmätningar och fastighetsuppgifter samt att de rapporterade radonhalterna ligger under referensnivån på 200 Bq/m³. Ett resultat av projektet är att fler fastighetsägare har börjat mäta radon i sina byggnader samt åtgärdat förhöjda halter. Genom tillsyn av radonmätningar i flerbostadshus bidrar avdelningen till att minska risken för att människor utsätts för höga radonhalter i sina bostäder och bidrar till att åstadkomma likvärdiga förutsättningar i boendemiljöer med avseende på strålmiljön.

Tillsyn av luftkvalitet

Avdelningen bedriver tillsyn över luftföroreningar i Uppsala kommun för att följa upp att miljö kvalitetsnorm för luft inte överskrids. Avdelningen deltar också i arbetet inom Östra Sveriges luftvårdsförbund (ÖSLVF). Bland annat har den årliga uppdateringen av ÖSLVF:s emissionsdatabas gällande utsläpp i Uppsala kommun utförts.

Miljöförvaltningen har handlagt inkomna klagomål på luftföroreningar kopplat till vedeldning och fordonstrafik. Miljöförvaltningen har också delvis lett kursen ”Projekt luftvård och klimat” på Uppsala universitet. Förvaltningen har gett projektförslag till studenterna och handlett två projektarbeten och en magisteruppsats under året.

Hälsoskydd	Planerad tillsyn 2022	Genomförd tillsyn per 31 december 2022	
		Timmar	Andel av planerat
Tillsyn av på årlig avgift (inkl. tillsynsskuld)	3 325 timmar	3308 timmar	99 %
Tillsyn med timavgift inkl. uppföljande tillsyn (varav 950 h radon)	1 600 timmar	1378 timmar	86 %
Tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt)	720 timmar	682 timmar	95 %

Inkommande ansökningar och anmälningar

Under perioden inkom 52 anmälningar av anmälningspliktiga verksamheter vilket var färre än förväntat. Antalet anmälningar om öppnande av förskolor och skolor var färre än förväntat.

Inkommande remisser och klagomål

Nämnden yttrade sig löpande på inkommande remisser angående bygglov och lokaliseringssprövning. Antalet besvarade remisser är fler än vid motsvarande period föregående två år och i linje med åren innan pandemin.

Avdelningen har fått in 262 klagomål under året vilket är något färre än den höga nivån föregående år. Under pandemin kunde avdelningen se att antalet klagomål ökade när fler arbetade hemifrån och stördes av till exempel byggbuller och inomhusmiljön i sin bostad.

Verksamhetsresultat

Verksamhetsresultat hälsoskyddstillsyn	December 2020	December 2021	December 2022
Antal inspektioner ¹⁾	396	481	548
Antal verksamheter som fått inspektion	267	470	467
Antal inkommande anmälningar av anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter	49	70	52
Antal övriga inkommande ansökningar och anmälningar	28	12	9
Antal remisser	61	54	72
Antal nya klagomål	263	311	262

- 1) På grund av covid-19 bedrevs tillsyn på delvis nya sätt. Inspektionsbesök ersattes delvis av digitala möten eller genom inhämtande av information och dialog på telefon och e-post.

Sammanfattande bedömning

Avdelningen bildades 1 januari 2022 och den nya avdelningschefen Kristin Svensson tillträdde 1 mars.

För hälsoskyddsavdelningen präglades inledningen av året av införandet av ett nytt ärendehanteringssystem och flytt till nya lokaler vilket påverkade uppstarten av årets tillsyn liksom förändringar i bemanning och chefsbyte. Tillsynen kom i gång ordentligt först under våren.

Bedömningen i augustiuppföljningen var att flera av helårsmålen inte skulle klaras fullt ut men tack vare ett intensivt och fokuserat arbete under hösten har majoriteten av avdelningens mål nåtts.

Avdelningen för områdesskydd och enskilt vatten och avlopp

Nämnden utför tillsyn enligt miljöbalken över små avloppsanläggningar upp till 200 personekvivalenter (pe). Detta är ett led i att minska övergödning och uppnå god ekologisk status i sjöar och vattendrag men också för att förbättra kommunens dricksvattenkvalitet.

Enskilda vattentäkter omfattas inte av tillstånds- eller anmälningsplikt och vattenkvaliteten är den enskilde fastighetsägarens ansvar. Nämnden agerar då det är tydligt att en vattentäkt har förorenats av avloppsvatten och kan även ge råd i dricksvattenfrågor.

Nämnden har också tillsynsansvaret av skyddade områden som inom strandskydd och kommunala naturreservat. Tillsynen av strandskydd syftar till att trygga allmänhetens tillgänglighet till stränder och att bevara goda livsvillkor för djur och växter. Tillsynen av naturreservaten syftar till att kontrollera att reservatsföreskrifter följs.

Nämnden har också en viktig roll som remissinstans för bygglov på landsbygden och byggande inom detaljplan.

Övergripande prioriteringar 2022 är att

- utöva tillsyn av enskilda avlopp med tillstånd före miljöbalken (1999) enligt den plan som fastställdes i nämnden 2019
- utöva tillsyn av minireningsverk 5–25 pe delvis finansierade med LOVA-bidrag samt tillsyn av reningsverk 25–200 pe
- utöva tillsyn av strandskydd vid sjön Trehörningen
- handlägga inkommande avloppsärenden med kortare väntetider för sökande än vid utgången av 2022
- samordna åtgärder för enskild VA-försörjning i linje med riktlinjer för VA-planering
- handlägga bygglovsremisser och planremisser
- handlägga inkommande ansökningar inom områdesskydd
- ta fram interna rutiner för ansökningar om enskilt avlopp inom vissa områden kopplat till VA-planen.

Små avlopp är ett av fokusområdena i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Effektmålet är att tillsynen leder till att de små avloppsanläggningarna har liten påverkan på hälsa och miljö. Ett sätt att nå det är att tillsynen av små avloppsanläggningar blir bättre anpassad till avloppsanläggningens geografiska placering och tekniska lösning. HaV kommer att stödja och samordna kommunerna i ytterligare arbete med denna riskklassning som behöver göras. Den tillsyn som bedrivs idag bygger ungefär på samma princip, så någon ytterligare ändring i tillsynen är just nu inte aktuell.

Tillsyn

Enskilda avlopp

Tillsyn av enskilda avlopp med tillstånd före miljöbalken påbörjades i april, men pausades under maj-juni för att hantera den stora mängden inkommande tillståndsansökningar om enskilt avlopp. Totalt 100 fastigheter kommer i stället få tillsyn nästa år. Totalt i år inspekterades cirka 200 enskilda avlopp med tillstånd före

miljöbalken. De flesta avloppsanläggningar i denna tillsyn är undermåliga och fick förbud, vilket innebär att de måste ansöka om tillstånd till en ny avloppsanläggning.

100 små minireningsverk inspekterades under året. Tillsynen är delvis finansierad med bidrag från länsstyrelsen för lokala vattenvårdsprojekt i syfte att ta fram checklistor och egenkontrollprogram. Samtliga inspektioner gjordes, men alla rapporter och beslut är inte klara. Det är också enligt plan, eftersom denna tillsyn är så pass ny att alla rutiner och bedömningar inte är självklara. En fördröjning var därför väntad.

En tillsynsvägledning för enskilt avlopp kopplad till de nya föreskrifterna och Nationella tillsynsstrategin remitterades till nämnden under våren och besvarades. Vägledningen är nu klar. Den betyder i praktiken mer detaljerade register över alla enskilda avlopp och en riskbaserad tillsyn enligt en framtagna metod från Havs- och vattenmyndigheten. För Uppsala skulle metoden innebära en betydligt mer omfattande tillsyn.

Områdesskydd

En omfattande tillsyn av strandskydd vid sjön Trehörningen påbörjades 2020. Den sista delen som inte kontrollerades 2020 fick tillsyn i augusti i år. Samtliga bedömningar är gjorda och cirka 30 inspektionsrapporter är skickade och beslut tas i början av 2023.

Förvaltningen samverkade med andra delar av kommunen och Destination Uppsala i samband med olika arrangemang i naturreservaten. O-ringen i orientering gick av stapeln under sommaren. Nämnden har tidigare gett dispens för att tävlingen skulle få genomföras i flera naturreservat.

Förvaltningen deltog och informerade om naturreservat på Stadsskogen dag i slutet av sommaren.

Enskilt vatten och avlopp, områdesskydd	Planerad tillsyn 2022 (timmar)	Genomförd tillsyn per 31 december 2022*	
		timmar	Andel av planerad
Tillsyn av avlopp med årlig avgift (reningsverk 25–200 pe)	55	54	98 %
Tillsynsprojekt med timavgift	1 340	1 004	75 %
Tillsynsprojekt med kommunbidrag	1 760	1 369	78 %

*Tid som rapporterats för tillsynen är lägre än den faktiska tiden. Det beror troligen på ovana att registrera tid i det nya ärendesystemet.

Inkommande ansökningar

Vid årets början fanns det cirka 140 ansökningar om tillstånd för enskilt avlopp som inte börjat handläggas. Det antalet har under året minskat till cirka 120 ansökningar. Det kom in ungefär 50 fler ansökningar än förväntat. 459 ansökningar kom in och 424 tillstånd utfärdades, vilket är nästan 100 fler än förra året. Ett tiotal ansökningar resulterade inte i tillstånd. Väntetiden för handläggning var i snitt kortare än de 5–6 månaderna som var i fjol, men de som fick vänta längst fick vänta nästan ett halvår. Orsaken till att väntetiderna varierade så mycket under året var att nämnden valde att prioritera ansökningar där fastighetsägarna inte kunde flytta in i sitt nya hus på grund av att avloppet inte var klart och de som hade ett vitesförläggande om att åtgärda sitt avlopp.

De insatser som gjordes för att komma ifatt med ansökningarna var framför allt rekrytering och upplärning av nya inspektörer, samt att tillsynen drogs ner under våren.

Antalet inkommande ärenden inom områdesskydd var enligt plan. En viss ökning har skett genom åren. Flera ansökningar om strandskyddsdispens avvisas eftersom åtgärden de ansöker om inte är förbjuden. Vissa ansökningar är ansökningar om dispens i efterhand som en följd av tillsynen.

Inkommande remisser, klagomål mm.

Antalet bygglovsremisser utanför detaljplan från plan- och byggnadsnämnden var stort. En viss avmattning framstod i slutet av året. Antalet planremisser var däremot något färre än förväntat, medan antalet samrådsyttranden var fler i jämförelse med tidigare år.

Nämnden lämnade yttranden om två nya kommunala naturreservat. Båda reservaten är nu beslutade – Fjällnora och Gula stigen.

Antalet klagomål på små avlopp var färre än förväntat.

Idag finns det en VA-plan som nämnden har som underlag vid tillsyn och prövning. En ny lag ”Vägar till hållbara vattentjänster” trädde i kraft 1 januari 2023. Den innebär till exempel att alla kommuner ska ha en skyfallsplan och en vattentjänstplan. Flera möten och diskussioner med Uppsala Vatten genomfördes under 2022 om utbyggnaden av kommunalt VA, till exempel Marielund och Skölsta.

Verksamhetsresultat

Enskilt vatten och avloppstillsyn	December 2020	December 2021	December 2022
Antal inspektioner/platsbesök	707	629	739
Antal inkommande ansökningar om enskilt avlopp	402	487	459
Antal utfärdade tillstånd för enskilt avlopp	355	336	424
Ärendebalans ² tillståndsansökningar	+47	+151	+35
Antal utdömda avlopp (utfärdade utsläppsförbud)	407	273	213
Antal bygglovsremisser	91	180	157
Antal klagomål	20	18	13

² Antal påbörjade ärenden under en period minus antalet avslutade ärenden under samma period.

Områdesskydd	December 2020	December 2021	December 2022
Antal inspektioner /platsbesök	40	6	46
Antal utskick/kontaktade fastigheter inom strandskyddstillsyn	262	0	200
Antal ansökan om tillstånd och/eller naturreservat samt strandskyddsdispenser	58	62	65
Antal remisser	17	27	33
Antal nya klagomål	12	7	7

Samhällsbyggnad	December 2020	December 2021	December 2022
Antal registrerade timmar	594	450	400
Antal startmöten	9	17	11
Antal yttranden samråd	16	15	18
Antal yttranden granskning	15	18	10

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Ingen direkt påverkan på verksamheten på grund av pandemin.

Sammanfattande bedömning

Avdelningen bildades 1 januari 2022 och den nya avdelningschefen Sofie Bergendahl tillträdde. Antalet inspektörer inom området enskilda avlopp har ökat 2022 och året har präglats av introduktion av sju nya medarbetare och stor inströmning av ärenden.

Tillsynen av enskilda avlopp med tillstånd före miljöbalken pausades under maj-juni för att handlägga det ökade antalet ansökningar om tillstånd för enskilt avlopp. Totalt 100 fastigheter kommer i stället få tillsyn nästa år. Tillsynen fortsatte i augusti enligt plan. Totalt inspekterades cirka 300 avlopp.

Vid årets början fanns det cirka 140 ansökningar om tillstånd för enskilt avlopp som inte hade börjat handläggas. Ärendebalansen för avloppsansökningar ser nu bättre ut, men det finns fortfarande många ansökningar som väntar på handläggning.

Antalet remisser från plan- och byggnadsnämnden utanför detaljplan var fortsatt stort men nämnden hanterade dem utan dröjsmål.

Tillsynen av strandskydd vid sjön Trehörningen genomfördes i augusti. Samtliga rapporter gick ut innan årsskiftet till fastigheter där avvikelser upptäckts.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Den kommunala lantmäterimyndigheten är en fristående myndighet under miljö- och hälsoskyddsnämnden. Beslut fattas inte på delegation från nämnden utan av respektive förrättningslantmätare enligt lag.

Den kommunala lantmäterimyndigheten ansvarar för all fastighetsbildning inom Uppsala kommun och jobbar med allt från små avstyckningar till stora anläggningsförrättningar. Myndigheten ansvarar också för att uppdatera kommunens kartor vid bildande eller ombildande av fastigheter och för att bland annat lägga in rättigheter, såsom servitut för exempelvis väg och avlopp, i kommunens kartor. Lantmäterimyndigheten ansvarar också för att sätta belägenhetsadresser och för att hålla lägenhetsregistret uppdaterat.

Fokus 2022

- Korta väntetiderna samt minska ärendebalansen.
- Fortsätta arbetet med att utveckla ett digitalt och flexibelt arbetssätt.
- Förbättra kvaliteten på registerkartan, vilket är en del av ett större projekt som drivs av Lantmäteriet (den statliga myndigheten).

Förrättningar

Antalet beslut varierar över tid beroende på vilken typ av ärenden som myndigheten för tillfället arbetar med. Antalet beslut på helår 2022 blev betydligt färre än planerat, vilket till stor del beror på färre och mindre erfarna handläggare men också på att mycket tid har lagts på stora omfattande ärenden. Många av de mer omfattande förrättningarna har legat vilande under pandemin på grund av restriktioner.

Under året har fyra nya förrättningslantmätare anställts, vilket kommer leda till en minskning i ärendebalans framöver.

I princip samtliga ärenden handläggs nu digitalt vilket i stor grad bidrar till att vi numera kan arbeta flexibelt, både på plats i Stadshuset och på distans.

Boverket driver en nationell satsning med att digitalisera befintliga detaljplaner. För att en detaljplan ska kunna digitaliseras behöver gränspunkterna vara tillräckligt noggrant bestämda. Därför kommer KLM under ett antal år framöver på uppdrag av GIS-IT genomföra ett stort antal förrättningar för att säkerställa kvaliteten på gränspunkter.

Inkommande ansökningar

Antalet inkomna ansökningar var något lägre än planerat men ligger i nivå med föregående år.

Inkommande remisser

Myndigheten svarade på samtliga remisser från stadsbyggnadsförvaltningen.

Kvalitetsarbete

Arbetet med förbättringar i registerkartan har genomförts löpande enligt accepterad plan och återrappporterats till Lantmäteriet.

Verksamhetsresultat

Kommunala lantmäterimyndigheten	December 2019	December 2020	December 2022
Förrättningar	Antal	Antal	Antal
Förväntat antal beslut	300	300	300
Antal fattade beslut	333	252	162
Förväntat antal ansökningar	300	300	300
Utfall ansökningar	257	231	234
Ärendebalans ³	Antal	Antal	Antal
Förväntad ärendebalans i slutet av respektive år	240	240	240
Aktuell ärendebalans	243	222	294
Nyckeltal			
Handläggningstid (veckor) ⁴	53	51	61
Väntetid (veckor) ⁵	21	20	30
Äldre pågående ärenden ⁶	19	13	13

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Efter att restriktionerna för större sammankomster togs bort har det gått att komma framåt i förrättningar som legat vilande under pandemin på grund av restriktionerna.

Sammanfattande bedömning

Väntetider och handläggningstider har stigit jämfört med föregående år. Det kan till stor del kan förklaras med lägre bemanning samtidigt som nya förrättningslantmätare har introducerats vilket tagit viss tid från övriga. Myndigheten har också avslutat en del äldre omfattande ärenden som legat vilande under pandemin, vilket påverkar medelvärdet.

Antalet beslut ökade något under slutet av året, men bedömningen är att en vändning gällande kötider kommer ses tidigast under andra halvåret 2023.

³ Samtliga ärenden som handläggs, eller är möjliga att handläggas.

⁴ Avser tiden från det att ansökan om lantmäteriförrättning har inkommit till dess att beslut om avslutad förrättning har tagits. Överklagandetid samt tid för registrering av förrättningen innefattas inte.

⁵ Avser tiden från det att ansökan om lantmäteriförrättning har inkommit till dess att en handläggare utses.

⁶ Innefattar pågående ärenden som är äldre än fem år. Nyckeltalet togs fram 2018.

Enheten för livsmedelskontroll

Enheten för livsmedelskontroll ska genom regelbundna kontroller säkerställa att Uppsalas livsmedelsföretag uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Syftet är att konsumenten ska få säkra och korrekt märkta livsmedel. Kontrollen ska vara professionell, verkningsfull och ändamålsenlig för konsumenternas och företagens bästa. En bra kontroll bidrar till att konsumenterna får säkra livsmedel som de kan lita på, att företagen har tilltro till kontrollen och upplever den som meningsfull och att samverkan med andra berörda kontrollmyndigheter är god.

Fokus i kontrollen 2022

- Att planen för planerad kontroll genomförs.
- Utföra kontroll av de operativa mål⁷ som berör Uppsala
- Utreda/upptäcka livsmedelsfusk
- Genomföra provtagningsplanen tillsammans med Mitt miljösamverkan
- Genomföra provtagning gällande förekomst av antibiotikaresistenta bakterier i kött från fjäderfä
- Information och rådgivning till livsmedelsföretag
- Delta i nationella arbetsgrupper inom kosttillskott och dricksvatten
- Utveckla dricksvattenkontrollen
- Utveckla livsmedelskontrollen så att den blir mer verkningsfull
- Att handlägga RASFF⁸, klagomål och misstänkta matförgiftningar
- Information och aktiv rådgivning till livsmedelsföretag som får tillsyn under sitt första verksamhetsår
- Prioritering av kontroll i skola/förskola

Nationell strategi för kontroll enligt livsmedelslagstiftningen

De gemensamma målen för den offentliga kontrollen inom livsmedelskedjan finns i den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP). Det finns fyra övergripande mål och till varje övergripande mål finns en önskad effekt.

Livsmedelsverket har fastställt 21 operativa mål för livsmedelskontrollen 2020–2022 som bryter ner och konkretiserar de övergripande målen inom områdena.

- Säkert dricksvatten
- Mikrobiologiska risker
- Kemiska risker
- Säkerställa information i livsmedelskedjan

⁷ Operativa målen är en del av den nationella kontrollplanen för Sverige

⁸ RASFF är EU:s system för snabb varning om livsmedel som utgör eller kan antas utgöra en risk för människors hälsa

Kontroller

Under 2022 genomfördes 1332 planerade kontrollbesök⁹, vilket motsvarar 88 procent av ursprunglig plan för året. Drygt 250 livsmedelsverksamheter upphörde under året vilket gjorde att antalet kontroller att utföra minskade. De kontroller som genomfördes motsvarar 99 procent av de kontroller som kunde genomföras.

Under året har totalt 180 uppföljande kontrollbesök genomförts vilket var 90 procent av prognosen för hela året. Antalet uppföljande kontroller var under årets första månader lägre än planerat. En förklaring kan vara att kontrollen av restauranger kom i gång något senare än tidigare år. Av smittskyddsskäl gjordes kontroller i början av året i större utsträckning digitalt eller genom kortare platsbesök, vilket kan ha påverkat andelen kontroller som krävt uppföljning. Andelen uppföljande kontroller som genomfördes 2022 var betydligt högre än under pandemiåren, även om siffran totalt var lägre än planerat.

År 2023 kommer efterhandsdebitering att införas för livsmedelskontroll på nya verksamheter och från år 2024 kommer all livsmedelskontroll att efterhandsdebiteras.

Under 2023 kommer samtliga verksamheter att inplaceras i ett nytt riskklassningssystem vilket kommer att påverka kontrollfrekvensen från och med år 2024.

Livsmedelskontroll	Mål för 2022 (helår)	Genomförd kontroll per 31 december 2022	
		Antal	Andel av mål för helår
Planerade kontrollbesök (varav 42 besök i tillsynsskuld från 2021)	1 520 kontrollbesök i ursprunglig plan 1345 genomförbara kontrollbesök	1332	88 % (enligt ursprunglig plan) 99 % (av antalet genomförbara)
Antal uppföljande kontrollbesök som genomförts under perioden	200	180	90 %

⁹ De kontroller som finansieras av årsavgifter som betalas vid årets början.

Inkommande ansökningar och anmälningar

Under året inkom 213 registreringar för helt nya verksamheter och för ägarbyten vilket var något lägre än prognosen för 2022. Prognosen på helår var att ca 250 anläggningar skulle registreras under året.

Under 2022 fick 229 nya anläggningar kontroll. Detta var en ökning jämfört med motsvarande period de senaste åren. Förutom kontroll ingick vid förstaårskontroller också särskilda informationsinsatser som finansierades av kommunbidrag. En orsak till ökningen av kontrollbesök på nya anläggningar var att fler personella resurser lagts på denna arbetsuppgift under 2022 jämfört med tidigare år.

Nya livsmedelsanläggningar/ägarbyten	Antal januari-december		
	2020	2021	2022
Inkomna registreringar	254	262	213
Antal kontrollbesök på nya anläggningar	166	168	229

Inkommande remisser och klagomål

Det inkommer en handfull remisser per år. Dessa berör uteslutande förändringar av lagstiftning eller dess tillämpning. Nämnden besvarade i augusti en remiss om Livsmedelsverkets nya föreskrifter om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel. I oktober besvarades även en remiss om Förslag till nya och ändringar av Livsmedelsverkets föreskrifter om godkännande och registrering. Vid årsskiftet inkom en remiss om Ny arbetsprocess för översyn och utarbetande av operativa mål för den offentliga kontrollen i Livsmedelskedjan.

Under året inkom 127 klagomål och 299 anmälningar om misstänkta matförgiftningar. Detta var en återgång till de nivåer som förekom innan pandemins början. De flesta misstänkta matförgiftningar har drabbat få personer, ofta inom samma familj, vilket gjort att utredningarna de flesta gånger inte lett till kontrollbesök.

Antalet produktlarm varierar från år till år och var 2022 cirka hälften av antalet för 2021.

Klagomål och remisser	Antal januari-december		
	2020	2021	2022
Inkomna matförgiftningsärenden	176	230	299
Inkomna RASFF och produktåterkallelser	54	66	36
Övriga inkomna klagomålsärenden	124	99	127
Kontrollbesök med anledning av klagomål	26	32	38
Inkommande remisser	1	2	3

Verksamhetsresultat

Arbetet med att utföra livsmedelskontroll påverkades under årets första två månader av restriktionerna som pandemin medfört, men som helhet påverkades arbetet i mindre omfattning än under 2021.

Antalet förelägganden var i början av året något färre än föregående år, men ökade under året och slutade i nivå med tidigare år.

Övriga Verksamhetsresultat livsmedel	Januari till december		
	2020	2021	2022
Totala antalet kontrollbesök	1 468	1 701	1779
-varav besök planerad kontroll	1 158	1 394	1332
-varav första besök	166	168	229
-varav uppföljande kontroll	118	107	180
-varav kontrollbesök med anledning av klagomål	26	32	38
Antal förelägganden	28	8	21
Antal beslut om förbud	1	14	17
Antal beslut om livsmedelssanktionsavgift ¹⁰	1	5	15
Antal pågående ärenden som är äldre än 18 månader	23	15	21
Antal avregistreringar	-	-	256

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

I början av året bidrog pandemin till att färre oanmälda kontroller kunde göras vilket minskade effektiviteten i kontrollen. Som ett led i att minimera fysiska möten gjordes digitala kontroller i viss utsträckning. Kombinationen av fler digitala kontroller och kortare besök på plats kan ha bidragit till att färre avvikelser som lett till uppföljande kontrollbesök påvisades i början av året jämfört med tidigare år.

Personal har även själva under pandemin varit sjuka eller i karantän/vårdat barn och då inte kunnat utföra livsmedelskontroller i önskad utsträckning.

¹⁰ Livsmedelssanktionsavgifter infördes i lagstiftningen 1 januari 2019

Huvudansvaret för att bevaka regeländringar, uppdatera informationsmaterial, planera och utföra trängselkontroller på serveringsställen låg fram till restriktionernas upphörande den 9 februari på livsmedelskontrollens inspektörer.

Under året har avdelningen utfört de kontroller som på grund av pandemin inte kunde genomföras 2021.

Under pandemin som helhet genomförde förvaltningen 1711 trängselkontroller, hanterat 629 klagomål och skrivit 21 förelägganden med anledning av trängsel på serveringsställen.

Nyckeltal gällande covid-19	Januari till februari 2022
Totala antalet tillsynsbesök	56
Totala antalet inkomna klagomål	7
Antal förelägganden	-

Sammanfattande bedömning

Arbetet med att utföra livsmedelskontroll påverkades i början av året av pandemin. Kontrollen blev mindre effektiv när besöken behövde förbokas och inte kunde samordnas i samma utsträckning som tidigare. Uppdraget med trängseltillsyn på serveringsställen upphörde den 9 februari. En återgång till mer normala arbetsförhållanden utan restriktioner gav bättre förutsättningar att utföra livsmedelskontroll under 2022.

Kontrollplanen har till stor del följts. Många verksamheter har under året upphört vilket gjort att antalet tillsynsbesök minskat i förhållande till ursprunglig plan, men de kontroller som varit möjliga att genomföra har gjorts. Fler avvikelser mot lagstiftningen har uppmärksamats och följts upp under året än under årets början då pandemin påverkade kontrollen.

Arbete med att utveckla metoder för att upptäcka livsmedelsfusk och att samverka med andra myndigheter för att motverka illegal verksamhet har påbörjats under året.

Det har gjorts förberedelser för att införa efterhandsdebitering på nya verksamheter från år 2023. Det har även påbörjats arbete för att kunna göra ny riskklassning av samtliga verksamheter under 2023.

Under 2022 har avdelningen letts av vikarierande avdelningschefer och i december tillträdde Maria Edlén som ordinarie avdelningschef.

Tillståndsenheten

Tillståndsenheten utövar prövning av ansökan om serveringstillstånd och tillstånd för tobaksförsäljning. Enheten ansvarar också för tillsyn enligt alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter, lagen om receptfria läkemedel, lag om tobaksfria nikotinprodukter (sedan 1 augusti 2022) samt spellagen. Arbetet syftar till att säkerställa en ansvarsfull alkoholservering och ansvarsfull försäljning av tobak, e-cigarett, tobaksfria nikotinprodukter, lotterier, folköl- och receptfria läkemedel. Arbetet bedrivs genom tillståndsgivning samt inre och yttre tillsyn.

1 augusti 2022 trädde en ny lag om tobaksfria nikotinprodukter (LTN) i kraft vilket innebär att enheten även ska verka för en ansvarsfull försäljning av tobaksfria nikotinprodukter.

Fokus 2022

- Verka för en ansvarsfull alkoholservering:
 - Genomföra plan för inre tillsyn.
 - Handlägga ansökningar om serveringstillstånd skyndsamt och säkert
 - Genomföra plan för yttre tillsyn hos serveringsställen.
 - Erbjuder krogpersonal utbildning i ansvarsfull alkoholservering.
- Verka för en ansvarsfull tobaksförsäljning:
 - Handlägga ansökningar om tobakstillstånd skyndsamt och säkert.
 - Genomföra plan för inre tillsyn på befintliga tobaksförsäljare.
 - Genomföra plan för yttre tillsyn hos tobaksförsäljare.
- Handläggning av registreringslotterier.
- Verka för ansvarsfull försäljning av receptfria läkemedel, e-cigarett, tobaksfria nikotinprodukter (sedan 1 augusti 2022) och folköl.
 - Genomföra plan för yttre tillsyn inom butiksledet.

Tillsyn

Tillsyn av serveringstillstånd

Effekterna av covid-19 medförde att flera serveringsställen i klass 1 och 2 såsom nationer och dansställen varit tillfälligt stängda i början av året. Restriktionerna innebar därför att färre tillsynsbesök genomfördes under januari. Sedan restriktionerna hävdes i februari 2022 har tillsynen kunnat bedrivas enligt plan. Planen för helåret på 250 tillsynsbesök har genomförts.

I den inre tillsynen har förfrågningar till Polismyndigheten skickats och uppgifterna har hanterats. Denna tillsyn har pågått löpande under året.

Vad gäller den inre tillsynen med stöd av Skatteverket så har en omorganisation inom Skatteverket försvårat denna samverkan. Den inre tillsynen gällande förfrågningar till Skatteverket är därför tyvärr vilande. För närvarande är det oklart om och i så fall när den tillsynen kan återupptas. Viss tillsyn över tillståndshavarnas ekonomiska lämplighet sker dock via öppna källor. Där kan nämnden exempelvis se restförda skatteskulder. Planen för den inre tillsynen har genomförts.

Under perioden januari-december har sju företag erhållit en erinran och två företag en varning. Ett tillstånd har återkallats under perioden.

Personalresurser på tillståndsenheten har använts för trängseltillsyn under januari månad.

Tillsyn av detaljhandel inklusive tobaksförsäljare

Planen för inre och yttre tillsyn på tobaksförsäljare har genomförts. Likaså tillsynen inom butiksledet som avser receptfria läkemedel, e-cigarett, tobaksfria nikotinprodukter (sedan 1 augusti) och folköl.

I den inre tillsynen gällande tobaksförsäljare har förfrågningar skickats till Polismyndigheten under det senare kvartalet. Ekonomiska kontroller av att tobaksförsäljarna inte förekommer med skatteskulder görs löpande.

Tillsyn tillsammans med annan myndighet

Den 1 december genomförde tillståndsenheten en gemensam tillsynsinsats tillsammans med polismyndigheten. Elva butiker besöktes där tillsyn gjordes enligt alkohollagen (folköl), lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter. Inför besöken höll tillståndsenheten i en utbildning för polisens personal. Syftet med besöken var att kontrollera att inga illegala produkter fanns i butikerna. Ett antal anmärkningar rapporterades på grund av mindre brister med till exempel omärkta produkter. Polisen genomförde även ett beslag av dopingpreparat. Insatsen bedömdes falla väl ut och ytterligare besök planeras för 2023.

Tillståndsenheten	Planerad tillsyn 2022 (på helår)	Genomförd tillsyn per 31 december 2022	
		Antal	Andel av planerad
Tillsynsbesök (yttre tillsyn) på serveringsställen	250	261	105 %
Antal tillsynsbesök på serveringsställen i tillsynsklass 1 och 2 ¹¹ .	140	128	92%
Tillsynsbesök inom detaljhandel (receptfria läkemedel, tobak, tobaksfria nikotinprodukter, e-cigarett och folköl)	80	87	109%

Inkommande ansökningar och anmälningar

Tillsynen ute på fältet är inte den huvudsakliga uppgiften för tillståndsenheten, utan den inre tillsynen och handläggning av inkommande ansökningar och anmälningsärenden är det som tar mest tid i anspråk. Arbetet har löpt på enligt plan.

Anmälan om förändrade ägarförhållanden är ett exempel på vanligt ärende. Under perioden januari-december har 48 ärenden om förändrade ägarförhållanden öppnats

¹¹ Till tillsynsklass 1 och 2 hör nöjeskrogar och större pubar. De ska ha 2–4 tillsynsbesök per år enligt tillsynsplanen.

och 74 ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd har inkommit inklusive ändringar.

När nya ansökningar om alkoholtillstånd till allmänheten eller stadigvarande servering till slutna sällskap kommer in görs alltid en utredning. Bland annat görs en lämplighetsprövning av den eller de som söker serveringstillstånd (inklusive kunskapsprov).

För att få sälja tobaksvaror måste du ansöka om tillstånd för försäljning. En lämplighetsprövning och utredning görs av de som söker tobakstillståndet.

Lagen om tobaksfria nikotinprodukter (LTN) trädde i kraft 1 augusti 2022 vilket innebär att enheten ska verka för en ansvarsfull försäljning av tobaksfria nikotinprodukter. Lagen medför en anmälningsskyldighet för återförsäljarna. Tillståndsenheten har under våren förberett inför att lagen skulle träda i kraft så som att enheten påbörjat arbetet med avgifter, översyn av delegationsordningen, producerat och skickat ut informationsmaterial och uppdaterat mallar och e-tjänster. Inkomna anmälningar har handlagts.

Inkommande remisser och klagomål

Till tillståndsenheten inkommer normalt enbart ett par remisser per år. Dessa berör uteslutande förändringar av lagstiftning eller dess tillämpning. Det händer också att andra myndigheter ställer frågor om en verksamhet uppfyller några formella krav.

Enbart en handfull klagomål från allmänheten inkommer per år. Vanligaste typen av klagomål rör butiker som den klagande anser säljer tobak till minderåriga.

Verksamhetsresultat

Tillståndsenheten	Januari till december 2020	Januari till december 2021	Januari till december 2022
Totala antalet gällande stadigvarande serveringstillstånd	297	306	328
Antal öppnade anmälningar om förändringar av PBI ¹²	53	51	48
Antal öppnade tillsynsärenden serveringstillstånd	23	9	26
Antal inkommande ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd	49	43	57
Antal tillsynsbesök serveringstillstånd	141	171	261
Antal tillsynsbesök tobak och folköl	142 varav 77 kontrollköp	95 varav 68 kontrollköp	134 varav 88 kontrollköp
Antal tillsynsbesök receptfria läkemedel	41	22	41
Sanktioner serveringstillstånd ¹³ Erinran/varning/återkallelse	4/0/0	7/2/0	7/2/1
Sanktioner tobakstillstånd ⁴ Varning/återkallelse	0/0	1/0	0/0
Antal tillsynsärenden detaljhandel	0	2	2

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Tillståndsenheten bistod livsmedelskontrollen med att kontrollera trängsel på restauranger i januari månad innan restriktionerna hävdades i februari.

¹² PBI står för Personer med Betydande Inflytande i bolaget. Det är de personer som har gått in med pengar (finansiärer), sitter i styrelsen, har firmateckningsrätt eller är ägare av företaget.

¹³ Om en tillståndshavare inte följer regelverket kan de få antingen en erinran, det vill säga en mildare form av påpekande, eller en varning. Vid allvarigare förseelser kan serveringstillståndet återkallas.

⁴ Om en tillståndshavare inte följer regelverket kan de få en varning. Vid allvarigare förseelser kan tobakstillståndet återkallas.

Spridningen av Corona-viruset fick stora konsekvenser främst ekonomiskt för restaurangnäringen 2020–2021. Under 2022 har restaurangnäringen påverkats bland annat av stigande elpriser, inflation och personalbrist. Den årliga inre tillsynen har i viss mån trappats ner under året med anledning av att Skatteverket möjliggjort för företag att avvakta med inbetalningar av restföringar.

Tillståndsenheten bedömer dock att arbetet kommer att kunna bedrivas enligt ordinarie plan framledes.

Sammanfattande bedömning

Arbetet har fungerat bra under året och uppställda mål för 2022 har nåtts.

En ny lag om tobaksfria nikotinprodukter (LTN) trädde i kraft 1 augusti 2022 vilket medfört att enheten fått i uppdrag att verka för en ansvarsfull försäljning av tobaksfria nikotinprodukter.

Under året har enheten letts av vikarierande avdelningschefer och i december tillträdde Maria Edlén som ordinarie avdelningschef.

Viktiga händelser på miljöförvaltningen

Åtgärder med anledning av covid-19

Nämndens verksamhet har bedrivits med anpassningar och förändringar sedan mars 2020. Pandemin fortsatte under början av året att påverka nämndens verksamhet. Under januari-februari arbetade större delen av medarbetarna hemifrån och bedrev digital tillsyn hos verksamheter där det var möjligt. Digital tillsyn kommer även fortsättningsvis att användas som ett komplement till fysiska tillsynsbesök.

Förvaltningen arbetade för att upprätthålla den interna kommunikationen och genomförde tydliga prioriteringar löpande i verksamheten utifrån rådande förutsättningar.

Insats trängsel

Till följd av covid-19 fick nämnden ansvar för tillsyn enligt regelverket om trängsel på serveringsställen. Nämnden har arbetat aktivt med rådgivning, information och tillsyn för att motverka spridning av covid-19. Under året har nämnden genomfört 56 tillsynsbesök och tagit emot 7 klagomål kopplade till trängsel. Sedan pandemins början har nämnden utfört 1711 tillsynsbesök och tagit emot 629 klagomål. Nämnden har medverkat vid digitala träffar med såväl näringsliv som studentkårer och nationer. Nämnden har samverkat med andra myndigheter så som polis och länsstyrelse. Arbetet är slutfört i och med hävda restriktioner.

Flytt till Stadshuset

I januari flyttade miljöförvaltningen in i det nya Stadshuset och från den 17:e januari hade miljöförvaltningens personal Stadshuset som sin arbetsplats. På grund av pandemin arbetade personalen dock huvudsakligen hemifrån och det var först från och med mars som personal började arbeta från Stadshuset i större omfattning.

Förvaltningen organiserade flytten med en flyttgeneral och utsedda flyttkoordinatorer på avdelningarna. Utöver den fysiska flytten har arbetet även inneburit förberedelser för nya arbetssätt.

Arbete med digital utveckling

Miljöförvaltningen fortsatte arbetet i enlighet med sin digitala färdplan. Färdplanen har som syfte att på ett strukturerat sätt synliggöra de behov som är identifierade som nödvändiga för att förvaltningen ska vara i fas med Uppsala kommuns digitala transformation.

Digitalisering handlar både om implementering av nya IT-stöd och om förändrade arbetssätt för att på bästa sätt nå fastställda mål. Under 2022 har miljöförvaltningen, geodataenheten (stadsbyggnadsförvaltningen) och GIS¹⁴ IT, i samarbete med en expert inom artificiell intelligens (AI) genomfört ett innovationsprojekt för att utforska

¹⁴ GIS = Geografiska InformationsSystem

möjligheterna att effektivisera strandskyddstillsynen. Idén var att få fram en modell som med hjälp av AI kunde identifiera bryggor på fotografier (förenklat uttryckt).

Resultatet är en fungerande AI-modell som kan identifiera bryggor från foton. Modellen ska miljöförvaltningen nu bearbeta tillsammans med kommunens GIS-enhet för att utarbeta arbetssätt för tillsyn av strandskyddet där AI-modellen är integrerad, och vid behov vidareutveckla AI-modellen. Kompetensutveckling av resurser inom GIS-området kommer även att ske för att se hur man kan utveckla och använda AI-modeller i olika typer av analyser där geografisk information ingår så fler inom kommunen kan ta del av kunskapsområdet.

Under året har förvaltningen även lagt mycket fokus på att anpassa rutiner i förhållande till det nya ärendehanteringssystemet samt implementerat arbetssätt och verktyg som stöd för analys av data. Framöver kommer förvaltningen på ett enklare sätt kunna ta fram ändamålsenliga rapporter som ska underlätta för förvaltningsledningen i planering och uppföljning av verksamheten.

Parallellt med ovan har flera e-tjänster publicerats som bland annat ska underlätta för att registrera eller ändra livsmedelsanläggning, ansöka eller anmäla enskild avloppsanläggning eller installation av värmepump samt kunna följa och komplettera sitt ärende.

Beredskap och säkerhet

Kriget i Ukraina har inte påverkat förvaltningens verksamhet. Förvaltningen är förberedd för att exempelvis om behov uppstår snabbt kunna utföra tillsyn på tillfälliga boenden.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med krisberedskap och deltar i kommunens nätverk för beredskapsfrågor. Personal vid alla avdelningar har under året fått utbildning om förvaltningens krisledningsorganisation, ledningsplan för allvarlig störning samt verktyg vid krisledning. Med stöd av beredskapsenheten planerades och genomfördes övning enligt MSB:s koncept "Öva enkelt" för personal utsedd att arbeta i kris. Därutöver har personal deltagit i en nödvattenövning.

Förvaltningen är nåbar dygnet runt, alla dagar för att bistå vid olyckor och utsläpp.

Genom regelbundna referensmätningar för gammastrålning upprätthåller nämnden en god beredskap för oförutsedda händelser med strålningspåverkan och minskar risken för att människor utsätts för hög strålning.

Arbete med att ta fram en organisation för bemanning vid höjd beredskap har påbörjats.

Beslut är fattat om att beredskapssamordnarfunktionen ska stärkas år 2023, genom utökad tid avsatt för arbetet som kommer att delas av två personer. Detta stärker kontinuiteten hos funktionen.

Bemötande och service

Miljöförvaltningen arbetar kontinuerligt med att utveckla kundservice och bemötande.

NKI-resultat

Ett av kommunens näringspolitiska mål är att erbjuda en god grundläggande service för sina medborgare och verksamheter. God kvalitet och hög service i myndighetsutövning är särskilt centralt för att skapa goda relationer mellan kunder och kommuner. Därför genomför Uppsala kommun årliga undersökningar för att löpande följa upp hur kommunens service utvecklas genom ett Nöjd-Kund-Index (NKI), fånga upp synpunkter och identifiera möjliga förbättringsområden.

Miljöförvaltningen har de senaste åren haft höga NKI-värden¹⁵ för de fyra verksamhetsområden som ingår i mätningarna: miljöskyddstillsyn, hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd.

Resultatet för helåret 2021 publicerades i april 2022. Snittet för företagsärenden inom samtliga myndighetsområden är 73 för Uppsala kommun och rikssnittet för Sveriges samtliga kommuner är 74¹⁶.

På miljöförvaltningen har livsmedelskontroll (NKI 81) och serveringstillstånd (NKI 81) fortsatt mycket höga resultat och högst i Uppsala kommun.

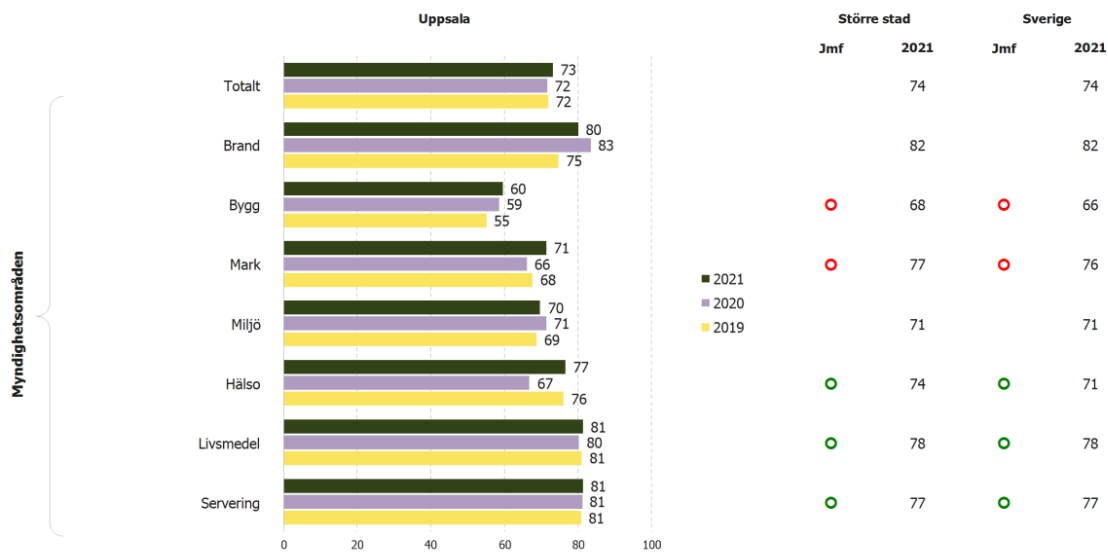
Miljöskydd ligger kvar på högt resultat för företagsärenden (NKI 70). Bedömningen från offentliga verksamheter och privatpersoner ligger också högt (NKI 80).

Hälsoskydds resultat för företagsärenden (NKI 77) återhämtade sig till högt resultat efter ett lägre men godkänt resultat 2020. Bedömningen från offentliga verksamheter och privatpersoner ligger också högt (NKI 79).

¹⁵ NKI redovisas på en skala mellan 1–100, där 100 är högsta betyg. Betyget värderas sedan enligt följande; >80 Mycket högt, 70–80 Högt, 62–69 Godkänt, 50–61 Lågt, <50 Mycket lågt.

¹⁶ Källa: Sveriges kommuner och regioners sammanställning ”Öppna jämförelser: företagsklimat 2021”.

Totalt Myndighetsområden (NKI)

Jmf: Färgmarkeringar indikerar om resultatet för Uppsala är minst tre enheter **högre** eller **lägre** än referensresultatet.

Bilden visar kommunens resultat för företagsärenden och jämförelse med andra större städer och det nationella genomsnittet.

Undersökningen omfattar sex områden (tillgänglighet, information, bemötande, kompetens, rättssäkerhet, effektivitet) som speglar de mest väsentliga delarna av kommunens service i myndighetsärenden.

Lantmäterimyndigheten genomförde en mätning i slutet av 2021, där resultatet visar på att de flesta är väldigt nöjda med handläggningen, bemötande och rättssäkerhet. De områden som får ett något lägre resultat är kostnaden och handläggningstiden. Myndigheten kommer att använda sig av resultatet för att prioritera vilka områden fokus behöver ligga på framöver.

Medarbetare och ledare

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

I början av året var smittan under pandemin mycket hög, vilket resulterade i högre korttidssjukfrånvaro än tidigare år. Smittan har därefter gått ner och Covid-19 räknas inte längre som en samhällsfarlig sjukdom. Efter ungefär två år med arbete hemifrån för medarbetare och chefer, är möjligheten att arbeta på kontoret tillbaka igen. Merparten av chefer och medarbetare arbetar i nuläget både hemifrån och på kontoret.

Arbetsmiljöansvar

Förvaltningen bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete som följs upp i ett av kommunens system. Den förvaltningsövergripande rutinen för arbetsmiljö har uppdaterats för att vara anpassad utifrån de nya lokalerna på stadshuset och Sägargatan samt förvaltningens personlarm för medarbetare i fält.

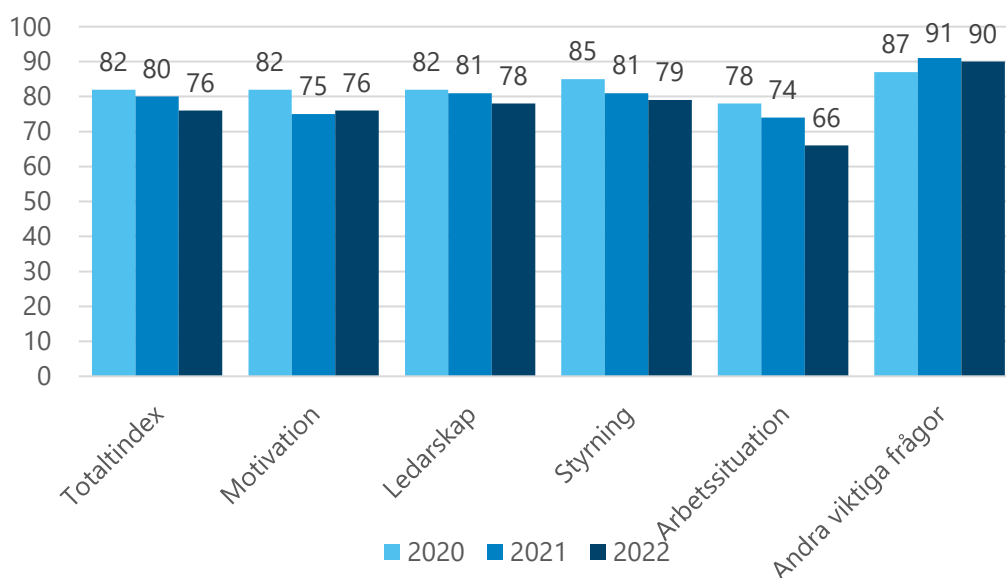
Inför att kommunen vid årsskiftet 2022/2023 införde ett nytt arbetstidsavtal genomförde ledningsgruppen ett omfattande analysarbete och en omfattande kommunikationsinsats gentemot medarbetare. Förvaltningen arbetade även med att

säkerställa att medarbetare med stor del nattarbete respektive medarbetare i förvaltningens utökade beredskap skulle fick rätt avtal.

Medarbetarundersökningen

Årets medarbetarundersökning besvarades under mars. Miljöförvaltningens svarsfrekvens är högst i kommunen med 99 %.

Förvaltningens totalindex har sjunkit sedan föregående år. De flesta områden har lägre index än år 2020. Den största minskningen har skett inom området arbetssituation, vilket förvaltningen bedömer beror på flera samverkande faktorer såsom pandemi, flytt till stadshuset och byte av viktiga verksamhetssystem. Respektive avdelning har gått igenom sina resultat och arbetar med åtgärder. Förvaltningen har arbetat fram en handlingsplan för helheten och vid årets förvaltningsdagar fick medarbetarna samtala om arbetssituation och ta fram konkreta förslag för ett hållbart arbetsliv. Inom området "Andra viktiga frågor", som omfattar bland annat att det råder ett öppet arbetsklimat och att arbetet är fritt från kränkningar, visar förvaltningen ett stabilt högt resultat.

Arbetsskador och tillbud

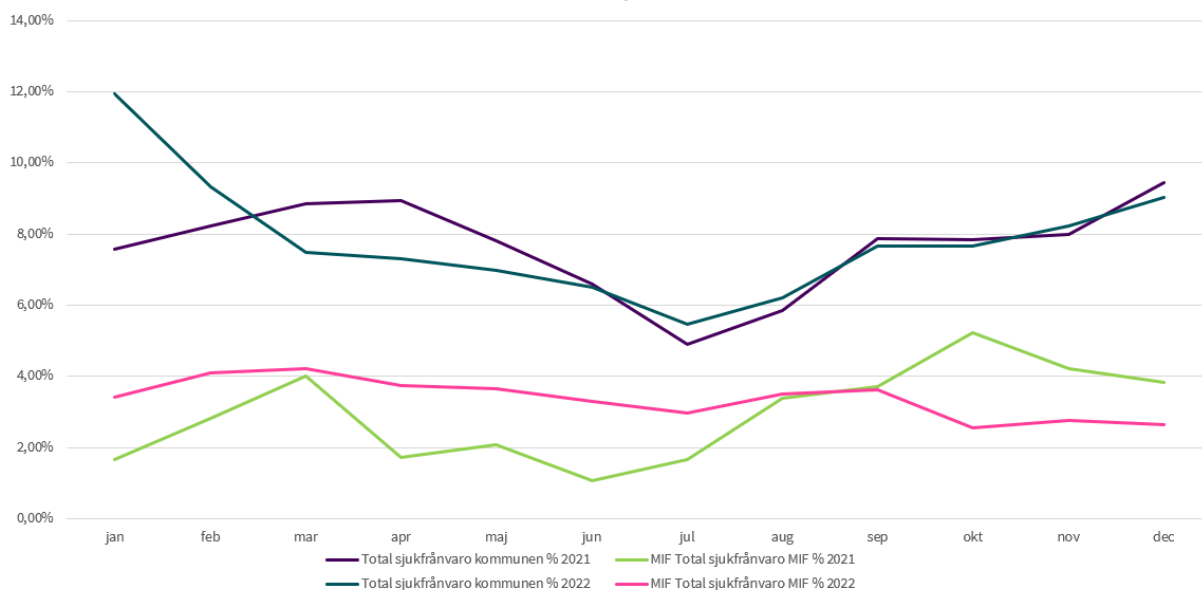
Sex anmälningar har registrerats i kommunens arbetsskadesystem under 2022, bland annat ett tillbud som handlade om att en medarbetare fastande i en hiss i stadshuset samt ett olycksfall i Stadshuset.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron hos miljöförvaltningen 2022 (kort och långtidssjukfrånvaro) har legat på ungefär samma nivå under hela året och legat något högre än under 2021. De senaste tre månaderna på året var den totala sjukfrånvaron lägre än 2021. I jämförelse med kommunen som helhet är de totala sjuksiffrorna låga hos förvaltningen.

Tabellen nedan visar total sjukfrånvaro jämförelse 2021/2022 och jämfört med Uppsala kommun.

**Total sjukfrånvaro (kort + lång) tillsvidareanställda
Uppsala kommun jämfört med
MIF 2021/2022**

Chef- och ledarskap

När samtliga pandemirestriktioner släpptes i mars fick miljöförvaltningens medarbetare möjlighet att arbeta på kontoret igen. Förvaltningen flyttade då in i stadshuset där nya arbetssätt krävdes i och med att lokalerna är utformade för aktivitetsbaserat arbetssätt (ABW). För cheferna innebär detta nya sätt att förhålla sig till sina medarbetare som inte längre har eget kontor utan kan sitta utspridda i stadshuset och på Sågargatan. Att träffa sina medarbetare fysiskt sätts i ett annat perspektiv. Det krävs andra mötesformer där bland annat digitala möten tar större fokus. För att cheferna ska kunna följa upp arbetsmiljö och mående hos sina medarbetare har förvaltningen arbetat med att ta fram underlag för uppföljning. På årets förvaltningsdagar var stort fokus på ett hållbart arbetsliv, där samtal och diskussioner bland annat handlade om hur vi kan hjälpas åt att värna fokus, välmående och arbetsglädje efter pandemin.

Under året har förvaltningen arbetat med ledningsgruppsutveckling och frågor kring chefernas organisatoriska förutsättningar. Arbete pågår även kring framtidens arbetssätt för chefer och medarbetare.

Under året har tre nya avdelningschefer tillträtt under januari, mars respektive december. Avdelningen livsmedelskontroll och tillstånd har letts av två vikarierande avdelningschefer innan den permanenta tillsattes. Därför har två enhetsledare stöttat avdelningschefen under året.

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Förvaltningen är i slutfasen med att ta fram en kompetensförsörjningsplan utifrån kommunens nya riktlinjer. Det finns ett ökande problem i hela Sverige med att kunna

rekrytera rätt kompetens till miljöförvaltningar under kommande år och man behöver därför hitta nya sätt att rekrytera. Därför har förvaltningens ledningsgrupp identifierat kompetensförsörjning och att vara en attraktiv arbetsgivare som ett av våra prioriterade strategiska områden. På förvaltningsdagarna ägnades även ett block till kompetensförsörjning, där samtliga medarbetare fick samtala och diskutera kring området attraktiv arbetsgivare. Underlaget från förvaltningsdagarna är en del i kompetensförsörjningsplanen. Under året har dock förvaltningen lyckats genomföra ett stort antal rekryteringar och har nu fler anställda än någonsin. Antalet anställda, inklusive tidsbegränsade anställningar, har passerat hundra varav antalet medarbetare i tjänst är cirka nittio.

I år har ett flertal nya medarbetare börjat på förvaltningen. Samarbetet med högskolor och universitet fortsätter som tidigare år för att möta studenter som kan bli potentiella framtida medarbetare. Kommunala lantmäterimyndigheten deltar i introduktionen av nya studenter på lantmäteriprogrammet vid Uppsala universitet. En medarbetare på hälsoskydd har föreläst i kursen "Luftvård" vid Uppsala universitet och handleder ett examensarbete om luftföroreningar. Inom projektet undersöks samband mellan luftdata och meteorologiska förhållanden. Förvaltningen har varit i kontakt med flera skolor för att erbjuda praktikplatser utöver handledning av studenter i examensarbete och tog under hösten emot en praktikant.

Kommunikation

Kommunikationsarbetet har under året fokuserat på internkommunikation och på stöd och insatser kopplat till uppmärksamhet från media. Förvaltningsledningen fortsatte att arbeta strategiskt med kommunikation. Hela förvaltningen fortsatte att arbeta och lära mer om klarspråk och bemötande som ger bra service.

Ledningsgruppen beslutade om fyra områden som är prioriterade inom kommunikation:

- Kommunikationsplattformen
- Internkommunikation/flexibelt arbetsliv
- Taxor/kundkommunikation
- Media och proaktivitet.

Internkommunikation

Internkommunikation var ett prioriterat område under 2022. Efter att förvaltningens succesiva återgång till stadshuset påbörjats under våren så har fokus varit att delvis komma tillbaka till vanor och kommunikationsvägar som fanns innan pandemin men också att hitta nya vägar och vanor som är anpassade till det nya arbetslivet.

Det har fortsatt varit prioriterat med information och dialog om goda vanor i stadshuset och vad det innebär att arbeta aktivitetsbaserat.

Förvaltningsövergripande information ges på förvaltningens veckomöten på Teams, vilka spelas in och publiceras på förvaltningens sidor på Insidan.

Under året publicerades 88 nyheter på förvaltningens sida på Insidan, varav de flesta hade koppling till stadshuset, förvaltningens veckomöten, verksamhetssystem och intervjuer av nya medarbetare.

Majoriteten av förvaltningens medarbetare har under året genomgått coachande samtal med en kommunikationskonsult. Förvaltningen fortsätter själva med arbete utifrån det vi fått lära oss och tar fram mallar och övar klarspråk och bemötande.

Ledningsgruppen arbetade fram en förvaltningsgemensam kommunikationsplattform. Kommunikationsplattformen är en gemensam ledstjärna och grund för hur förvaltningen arbetar med kommunikation. Den stödjer även förvaltningen i prioritering av kommunikationsarbetet. Kommunikationsplattformen beslutades den 14 juni. Innan den beslutades hölls en workshop med några medarbetare för att få input och diskussion som sedan gjorde plattformen ännu mer relevant för förvaltningen. De flesta avdelningar har haft workshop för att diskutera kommunikationsplattformen. Resterande avdelningar har workshop under tertiäl ett 2023.

Under våren gjorde förvaltningsledningen ett kommunikationsarbete med bland annat målgruppsanalys som är en grund till förvaltningens strategiska kommunikationsplan. En grund till mediestrategi togs också fram av förvaltningsledningen. Arbeta med att färdigställa både kommunikationsplan och mediestrategi fortsätter 2023.

Förvaltningen genomförde en omfattande kommunikationsinsats till chefer och medarbetare om ett nytt kommungemensamt arbetstidsavtal (övergång till ramtid i stället för årsarbetstidsavtal).

Årets förvaltningsdagar hade temat Hållbart arbetsliv. Dagarna bestod av flera pass där förvaltningens medarbetare bland annat diskuterade hur förvaltningens interna och externa kommunikation kan utvecklas samt behålla och utveckla det som redan är och fungerar bra. Det är ett underlag för fortsatt arbete med internkommunikation 2023.

Utveckla förvaltningens sidor på uppsala.se

För att hjälpa medborgaren att göra rätt och hitta information om den verksamhet som miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver arbetade vi löpande med att utveckla förvaltningens sidor på uppsala.se.

Exempel på nya och reviderade sidor är *Inomhusmiljö när du startar och driver vård- och omsorgsboende*, *Inomhusmiljö i öppen förskola*, *förskola*, *fritidshem* och *skola* och *Luftkvalitet*.

Många e-tjänster har publicerats på uppsala.se. Mycket arbete har gjorts för att det ska vara så enkelt för användare som möjligt att använda e-tjänsterna.

Ett arbete för att uppdatera och kommunicera taxorna för 2023 både internt och externt gjordes.

Många mallar och informationsmaterial har arbetats igenom för att bli tydligare och mer lättlästa för mottagaren.

Press/media

Förvaltningen hade flera uttalanden i media i år, med tyngdpunkt under vår och sommar. Frågorna gällde bland annat branden vid Returpappercentralen, algblooming, nedtagning av basketkorgar och livsmedelsinspektioner.

Förvaltningens handläggare och chefer var talespersoner och sakkunniga. Vid behov togs även frågor och svar (FAQ) fram.

Eftersom trycket från media var högt och periodvis påfrestande för förvaltningen genomförde ledningsgruppen en utvärdering av sommarens händelser och mediakontakter i augusti. Slutsatserna var bland annat att utbilda medarbetare i medias arbetssätt och finslipa befintliga och omfattande rutiner inför nästa sommar.

Förvaltningen har aktivt planerat nyhetsuppslag för att kunna kommunicera planerat externt och i media.

Externt informationsmaterial

Flera informationsinsatser genomfördes under 2022, bland annat om strandskydd, biltvätt och algbloomning.

Informationsinsatsen om algbloomning och vad man ska tänka på inför bad i sjöar och vattendrag gjordes i början av sommaren. Insatsen innehöll kampanj i sociala medier och pressmeddelande. Kampanjen i sociala medier upprepades i mitten av sommaren som en påminnelse. Kampanjen var lyckad och många såg den.

Det gjordes även en informationsinsats inför tillsyn av strandskydd. Information skickades ut till berörda fastighetsägare och i pressmeddelande samt genom en kampanj i sociala medier med budskapet att stranden är till för alla. Även denna kampanj var lyckad med hög räckvidd.

Under året publicerades 23 nyheter på uppsala.se där miljöförvaltningen var helt eller delvis avsändare. Nyheterna har bland annat varit kopplade mot de informationsinsatser som förvaltningen har gjort (strandskydd, biltvätt och algbloomning). Flera av nyheterna har varit avrådanden om bad på grund av förhöjda bakteriehalter och algbloomning.

Standardtexten i förvaltningens rekryteringsannonser uppdaterades. Förvaltningen har fört diskussioner om nya kommunikationssätt för att underlätta rekrytering av nya medarbetare. Förvaltningsledningen har haft diskussion om hur vi kan utveckla kommunikation, bilder och texter i kommande rekryteringar.

Resultat för miljöförvaltningens verksamheter

I tabellen nedan redovisas några nyckeltal för miljöförvaltningens avdelningar 2022 med 2021 och 2020 som jämförelse. Under avsnittet *Ekonomiskt resultat miljö- och hälsoskyddsnämnden* återfinns förklaringar till hur intäkter och kostnader fördelas över året för alla avdelningarna samt en redovisning av nämndens totala resultat för perioden.

Under året uppgick taxeintäkterna till totalt 42,7 miljoner kronor vilket är en ökning i förhållande till räkenskapsåret 2021 som i högre grad präglades av restriktioner och efterdyningar från pandemin. Nämnden erhöll även i år ett riktat statsbidrag från Kammarkollegiet som förstärkte resultatet om 0,8 miljoner kronor. Dessa medel hade nämnden inte räknat med att erhålla i budgeten för 2022.

Nämndens totala kostnader uppgår till 75,4 miljoner kronor vilket är en ökning i förhållande till 2021. Ökade arbetsplatskostnader, gemensamma interna kostnader samt personalkostnader ligger bakom.

Personalkostnaderna utgör cirka 70 procentenheten av förvaltningens totala kostnader vilket är i linje med 2021. Personalstyrkan har dock ökat i jämförelse med räkenskapsåret 2021. Nettoeffekten mellan intäkter och kostnader bedöms som rimlig. Den totala sjukfrånvaron för miljöförvaltningen bedöms som låg och är i linje med föregående år.

Kommunbidraget uppgick 2022 till 30,5 miljoner kronor vilket är en ökning med 5 miljoner kronor jämfört med föregående år. Det beror på att nämnden under 2022 fått extra medel till tidsbegränsade satsningar inom tillsyn och kontroll samt för att täcka ökade arbetsplatskostnader

Avgiftsfinansieringsgraden uppgick under året 2022 till 57 procent vilket bedöms som något låg men förklaras av det ökade kommunbidraget under året. Det eftersträlvade avgiftsfinansieringsgraden för nämnden är satt till 67 procent.

TOTALT	20-dec	21-dec	22-dec
Taxeintäkter, mnkr	39,5	41,4	42,7
Kommunbidrag, mnkr	26,7	25,5	30,5
Kostnader, mnkr	-69,5	-69,6	-75,4
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-35,5	-35,6	-38,4
Avgiftsfinansieringsgrad*	57%	59%	57%
Miljöskydd	20-dec	21-dec	22-dec
Taxeintäkter, mnkr	5,3	5,5	5,0
Kommunbidrag, mnkr	5,8	5,9	7
Kostnader, mnkr	-10,9	-10,9	-10,8
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-5,1	-5,1	-5,2
Avgiftsfinansieringsgrad*	49%	50%	46%

Områdesskydd och enskilt vatten och avlopp	20-dec	21-dec	22-dec
Taxeintäkter, mnkr	5,3	4,8	5,5
Kommunbidrag, mnkr	6,1	5,7	7,0
Kostnader, mnkr	-11,4	-10,8	-12,5
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-5,2	-5,0	-5,7
Avgiftsfinansieringsgrad*	46%	44%	44%
Hälsoskydd	20-dec	21-dec	22-dec
Taxeintäkter, mnkr	3,1	5,0	6,0
Kommunbidrag, mnkr	5,3	5,2	5,6
Kostnader, mnkr	-9,3	-10,1	-11,2
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-4,2	-4,4	-5,3
Avgiftsfinansieringsgrad*	33%	50%	54%
Kommunala lantmäterimyndigheten	20-dec	21-dec	22-dec
Taxeintäkter, mnkr	13,6	14,4	13,3
Kommunbidrag, mnkr	3,5	3,1	3,1
Kostnader, mnkr	-18,5	-17,5	-17,7
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-7,9	-7,7	-8,0
Avgiftsfinansieringsgrad*	74%	82%	75%
Livsmedelskontroll	20-dec	21-dec	22-dec
Taxeintäkter, mnkr	6,9	10	8,9
Kommunbidrag, mnkr	4,3	3,9	3,8
Kostnader, mnkr	-12,7	-14,0	-14,0
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-6	-6,5	-6,9
Avgiftsfinansieringsgrad*	54%	71%	64%
Tillståndsenheten	20-dec	21-dec	22-dec
Taxeintäkter, mnkr	5,3	5,3	4,0
Kommunbidrag, mnkr	0,3	0,4	0,9
Kostnader, mnkr	-5,6	-4,9	-5,6
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-2,6	-2,2	-2,7
Avgiftsfinansieringsgrad*	95%	108%	71%

* Avgiftsfinansieringsgraden utgörs av avgifter dividerat med verksamhetens kostnader.

Uppföljning av indikatorer

IM 3: Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande							
Indikator	2018	2019	2020	2021	2022	Mål	
Luftkvalitet i centrala Uppsala							
Antal dygn som mätningar överskrider normvärde för partiklar PM10 (avser mätpunkt i centrala staden)*	11	19	6	4	12	0	
Antal dygn som mätningar överskrider normvärde för kvävedioxid (avser mätpunkt i centrala staden)*	31	24	2	2	2	0	
Indikator				2020	2021	2022 (jan-okt)	Mål
Fordon							
Andel av förvaltningens fordon som kan drivas fossilfritt				100%	100%	100%	100%
Använd förnybar energi, andel				92%	96%	94%	100%

*För att klara miljökvalitetsnormen under året får antalet dygn med överskridanden inte överstiga 35 för PM10 och 7 för NO₂. Mätpunkt: Kungsgatan.

Källor

Luftkvalitet: Stockholm Luft- och Bulleranalys (SLB). Nuvärde avser jan-april 2022. Mätstationen är flyttad och därmed inte är jämförbar med mätningar före 2017.

Fordon: Hållbarhetsportalen.

IM8: I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället					
Indikator	Nuvärde		Jämförvärde	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor			
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – miljöskydd	70		71	>Jämförvärde Sverige	➔
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – hälsoskydd	77		71	>Jämförvärde Sverige	↗
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – livsmedelskontroll	81		78	>Jämförvärde Sverige	➔
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – serveringstillstånd	81		77	>Jämförvärde Sverige	➔
Antal hanterade synpunkter/felanmälningar, genomförda förbättringar under verksamhetsåret.	2		Okänt värde		
NKI 2020 – Miljöskydd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	71		72	>Jämförvärde Sverige	↗
NKI 2020 – Hälsoskydd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	78		73	>Jämförvärde Sverige	↗
NKI 2020 – Livsmedelskontroll; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	79		77	>Jämförvärde Sverige	➔
NKI 2020 – Serveringstillstånd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	80		76	>Jämförvärde Sverige	↗

Källor:

NKI 2021 företagsärenden. Jämförvärde avser nationellt genomsnitt.

Egen uppföljning av antal hanterade synpunkter/felanmälningar, genomförda förbättringar under verksamhetsåret.

IM9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Indikator	Nuvärde			Jämförvärde (2021)	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Totalindex i medarbetarundersökningen	76	75	80	80	80 eller högre	↘
Delindex arbetssituation i medarbetarundersökningen	66	63	73	74	80 eller högre	↘
Delindex ledarskap i medarbetarundersökningen.	78	76	80	81	80 eller högre	↘
Delindex motivation i medarbetarundersökningen	76	76	76	75	80 eller högre	↗
Upplevelsen av miljöförvaltningen som en god arbetsgivare som man rekommenderar (Skala 1–5 i medarbetarundersökningen)	4,1			4,2	4 eller högre	↘

Källor:

Medarbetarundersökning 2022

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag

Nämnden bedömer att planerade nämndmål, åtgärder och aktiviteter med koppling till inriktningsmålen (IM) på helår uppfylls helt för sju av inriktningsmålen. IM 3 "Uppsala stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande" och IM 9 "Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala" bedöms vara i hög grad uppfyllda. Till följd av svårigheter att rekrytera miljöinspektörer har nämnden inom vissa områden inte kunnat genomföra all planerad tillsyn under 2022. Under hösten har flera nya inspektörer anställts och det finns goda förutsättningar att uppfylla tillsynsplanen för 2023. Se vidare i rapport *Uppföljning av verksamhetsplan 2022*.

Ekonomiskt resultat miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden redovisar ett resultat i balans för räkenskapsåret 2022. Intäkterna blev lägre än budgeterat vilket vägs upp av lägre personalkostnader i utfallet gentemot budget. Bakgrunden är svårigheter att rekrytera under början av året, vilket ledde till vakanta tjänster.

Totala intäkter för helåret uppgick till cirka 44,9 miljoner kronor vilket är 3,9 miljoner kronor lägre än budget. Underskottet gentemot budget beror främst på att antalet anställda var lägre än planerat och att all tillsyn därmed inte kunde genomföras. Det har även varit ett tufft ekonomiskt år med hög inflation och efterdyningar av Covid-19. Därmed bedöms de avvikande intäkterna inom livsmedelskontroll (tillsyn timavgift), miljöskydd (tillsyn timavgift), hälsoskydd (radon) samt VA och områdesskydd (VA-tillstånd) som rimliga.

Totala verksamhetskostnader för helåret uppgick till 75,4 miljoner kronor vilket är 3,9 miljoner lägre än budget. Avvikelsen utgörs främst av lägre personalkostnader om 2,9 miljoner kronor, övriga förbrukningskostnader om 0,5 miljoner kronor samt lokal- och fastighetskostnader om 0,4 miljoner kronor i förhållande till budget.

Nämndens tillsyns- och kontrollskuld från 2021 har minskat eftersom enheten för livsmedelskontroll och avdelningen för hälsoskydd har kunnat genomföra hela sin planerade tillsynsskuld under 2022. Avdelningen för miljöskydd har byggt upp ny tillsynsskuld som överförs till 2023 och som uppgår till 0,9 miljoner kronor.

Politisk verksamhet

Nämnden redovisar ett negativt resultat om minus 0,4 miljoner kronor för helåret vilket är i linje med budget. Det negativa utfallet beror på att det adresserade kommunbidraget inte täcker nämndens ökade kostnader för politiken (sedan 2018 har antal ledamöter ökat jämfört med föregående mandatperiod).

Verksamhetsstöd

Enheten för verksamhetsstöd redovisar ett resultat i balans för året vilket är i linje med budget samt helårsprognosen.

Administrativa enheten

Den administrativa enheten redovisar ett resultat i balans för året vilket är i linje med budget samt helårsprognosen.

Avdelningen för miljöskydd

Avdelningen redovisar ett överskott om 1,2 miljoner kronor för räkenskapsåret 2022, vilket är 1,2 miljoner kronor bättre än budget. Avvikelsen beror på lägre personalkostnader och övriga kostnader om 2,7 miljoner kronor, samt lägre intäkter om 1,5 miljoner kronor. Avdelningens tillsynsskuld för årsavgifter från räkenskapsåret 2021 om 0,6 miljoner kronor kunde genomföras helt under 2022. Dock uppkom en ny skuld för räkenskapsåret 2022 och som förväntas genomföras under räkenskapsåret

2023 om cirka 0,9 miljoner kronor. Den nya skulden avser årsavgifter för tillsyn på miljöfarlig verksamhet samt köldmedia.

Avdelningen för områdesskydd och enskilt vatten och avlopp

Avdelningen redovisar ett positivt helårsresultat om 0,2 miljoner kronor vilket är i linje med budget. Intäkterna uppgår till 5,6 miljoner kronor vilket är 1,5 miljoner kronor lägre än budgeterat. Merparten av avvikelsen återfinns inom avgifter för VA-tillstånd och VA-timavgifter där färre ansökningar än planerat har handlagts på grund av lägre bemanning under året.

Verksamhetskostnaderna uppgår till 12,5 miljoner kronor vilket är 1,5 miljoner kronor lägre än budget, den positiva avvikelsen återfinns inom kostnader för personal.

Avdelningen för hälsoskydd

Avdelningen redovisar ett positivt helårsresultat om 0,6 miljoner kronor vilket är 0,6 miljoner kronor bättre än budget. Överskottet beror på lägre verksamhets- och personalkostnader än budgeterat. Utfallet på intäkter är 0,4 miljoner kronor lägre än budgeterat och härrör från tillsyn på timavgift och radontillsyn som blev lägre än budgeterat. Verksamhetskostnaderna blev 0,9 miljoner kronor lägre än budgeterat och beror på lägre personalkostnader. Under 2022 har avdelningen genomfört tillsyn motsvarande tillsynsskulden från räkenskapsåret 2021 om 0,6 miljoner kronor. Ny skuld för 2023 blev mindre än förväntat och uppgick till endast cirka 40 tusen kronor. Återstående total skuld från pandemiåren uppgår till 1,3 miljoner kronor och denna skuld kommer att prioriteras under 2023/2024.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Myndigheten redovisar ett negativt helårsresultat om 0,4 miljoner kronor vilket är 0,4 miljoner kronor lägre än budget. Intäkterna uppgår till 14,2 miljoner kronor vilket är i linje med budget. Verksamhetskostnaderna uppgår till 17,7 miljoner kronor vilket är 0,4 miljoner kronor högre än budget. Den negativa avvikelsen beror på högre personalkostnader samt högre övriga förbrukningskostnader.

Enheten för livsmedelskontroll

Enheten redovisar ett negativt helårsresultat om 0,7 miljoner kronor vilket är 0,7 miljoner kronor lägre än budget. Intäkterna uppgår till 9,5 miljoner kronor vilket är 0,5 miljoner kronor lägre än budgeterat. Avvikelsen beror dels på att behovet av kontroll som bekostas med timavgift varit mindre än förväntat, dels på att färre nya livsmedelsanläggningar registrerats under året. Verksamhetskostnaderna uppgår till 14 miljoner kronor vilket är 0,2 miljoner kronor högre än budget. Avvikelsen beror på faktiska kundförluster där intäkter utgick på grund av konkurser under året. Detta kan härledas till ett tufft ekonomiskt år med hög inflation samt eftersläpningar av Covid-19. Enhetens tillsynsskuld från 2021 av årsavgifter, har genomförts till fullo. Under 2022 har ingen ny tillsynsskuld uppkommit.

Tillståndsenheten

Enheten redovisar ett negativt helårsresultat om 0,5 miljoner kronor vilket är 0,3 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen beror på lägre intäkter om 0,2 miljoner kronor samt högre personalkostnader om 0,1 miljoner kronor. Övriga verksamhetskostnader ligger i linje med budget.

Tabell ekonomiskt resultat och prognos (mnkr)

	Utfall 221231	Budget 221231	Avvikelse	Helårs- prognos	Helårs- budget
Taxor och avgifter	42,7	48,1	-5,4	44,8	48,1
Försäljning verksamhet och entreprenader	1,0	0,5	0,5	1,2	0,5
Kommunbidrag	30,5	30,5	0,0	30,5	30,5
Bidrag	1,2	0,1	1,1	1	0,1
Summa intäkter	75,4	79,2	-3,8	77,5	79,2
Köp av verksamhet	-16,8	-11,3	-5,5	-17,0	-11,3
Lön och PO	-52,8	-55,7	2,9	-54,7	-55,7
Övr pers. kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokalkostnader	-0,4	-6,5	6,1	-0,1	-6,5
Övr verks. Kostnader	-5,5	-5,6	0,1	-5,7	-5,6
Transf, avskrivningar och finansiella kostn.	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-75,5	-79,1	3,6	-77,5	-79,1
Periodens resultat	0	0	0	0	0

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Rapport

Nämndbehandlas:
2023-03-22

Diarienummer:
MHN-2022-0176

Handläggare:
Sara Johansson

Uppföljning av verksamhetsplan 2022

Bedömningskriterier

Nedan redovisas förklaringstexter till de bedömningskriterier som presenteras i denna rapport.

Bedömning av inriktningsmål

Målet är helt uppfyllt innebär att nämndens verksamhet tycks leda till de resultat den vill se inom målet.

Målet är i hög grad uppfyllt innebär att nämndens verksamhet till övervägande del tycks leda till de resultat den vill se inom målet.

Målet är delvis uppfyllt innebär att nämndens verksamhet tycks bara till viss del leda till de resultat den vill se inom målet.

Målet är ej uppfyllt innebär att nämnden inte har någon verksamhet som bidrar till måloppfyllelse.

Statusbedömning av uppdrag, nämndmål och åtgärder

Ej startad innebär att uppdraget/målet/åtgärden inte är påbörjad trots att den borde vara det.

Påbörjad innebär att uppdraget/målet/åtgärden är påbörjad och flyter på enligt plan.

Väntar innebär att uppdraget/målet/åtgärden inte är påbörjad, men att det är i enlighet med plan.

Klar innebär att uppdraget/målet/åtgärden är färdig. Det gäller även när det som började som ett uppdrag fortsättningsvis hanteras i ordinarie verksamhet.

Stoppad innebär att uppdraget/målet/åtgärden inte kommer att genomföras.

Försenad innebär att uppdraget/målet/åtgärden är påbörjad, men flyter inte på enligt plan.

Inriktningsmål 1: Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Bedömning
Helt uppfyllt

Nämndmål: Nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi.

Status
Påbörjad

Åtgärd: Åtgärder för effektivare tillsyn och kontroll.

Status
Påbörjad

Förvaltningen har implementerat ett uppföljningsverktyg för att följa nedlagd tid och finansieringsgrad. En genomlysning av förvaltningens tillämpning av SKR:s planeringsmodell för tillsyn och kontroll har påbörjats och fortsätter under kommande verksamhetsår. Därutöver har ett arbete pågått i samarbete med andra kommuner för att utöka antalet rapporter som kan tas ut från ärendehanteringssystemet Ecos. Förvaltningen är redo för publicering men väntar på åtgärd från leverantör på vissa tekniska problem

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Införa efterhandsdebitering

Status
Klar

Förvaltningen har påbörjat en inventering av kommande behov inför införande av efterhandsdebitering. En ny taxeföreskrift som tillåter efterhandsdebitering har beslutats av kommunfullmäktige.

Uppdrag 1: Genomföra en årlig kartläggning av hur nämndernas och bolagsstyrelsernas resurser kommer män och kvinnor tillgodo i syfte att omfördela resurser för att främja jämställdhet och likvärdighet

Status
Klar

Åtgärd: Genomföra en kartläggning

Status
Klar

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar

samhällsutveckling i Uppsala kommun. Resultatet av nämndens arbete ska komma alla lika till godo oavsett kön.

Nämnden gör inte några prioriteringar i sin tillsyn utifrån kön, gör inga investeringar, fördelar inte några medel och samlar inte heller in individbaserad statistik. Inom vissa av branscherna som nämnden har tillsyns på finns en ojämn könsfördelning hos verksamhetsutövarna. Nämnden fokuserar på jämställdhet inom det interna arbetet och externt genom fokus på bemötande och kommunikation. Nämndens kunder är framför allt företag och organisationer men nämnden har privatpersoner som kunder inom lantmäteri och en del tillsynsområden så som enskilt avlopp och strandskydd. Nämnden kommer även i kontakt med privatpersoner i sitt arbete med att hantera klagomål inom flera områden, till exempel vid matförgiftningar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är till två tredjedelar avgiftsfinansierad och en tredjedel finansieras med kommunbidrag. Nämnden har kartlagt den kommunbidragsfinansierade delen av verksamheten. Kommunbidraget används framför allt till att ge myndighetsservice till kommunens invånare och företagare men också till annat myndighetsarbete som inte kan finansieras genom avgifter och till förvaltningsövergripande utvecklingsarbete. En del av kommunbidraget går till olika typer av tillsynsprojekt som antingen inte kan finansieras av avgifter alls eller som behöver delfinansieras med kommunbidrag.

Resultatet av kartläggningen visar att de kartlagda resurserna överlag bedöms komma män och kvinnor likvärdigt till godo. Nämnden har inte uppföljning med könsstatistik av klagomål, inkommande frågor och överklagningar och vet därför inte hur resurserna där fördelas utifrån kön. Utifrån principen om uppgiftsminimering i dataskyddsförordningen bedömer nämnden det inte som lämpligt att börja föra statistik över kön.

Fokus för nämndens arbete bedöms lämpligast riktas på fortsatt arbete med bemötande och likabehandling av alla. Nämnden har i sin verksamhetsplan åtgärder för att säkerställa att:

- medarbetare och chefer har kompetens för att driva antidiskrimineringsarbetet framåt
- nämndens kommunikation är tillgänglig, begriplig och användbar för alla
- nämndens bemötande utgår från respekt för alla människors lika värde.

Uppdrag 2: Förenkla företagens vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagsservice med hög kvalitet.

Status
Klar

Åtgärd: Bidra till utvecklingen av innovationer och digitala tjänster som förenklar för näringslivet utifrån företagets behov

Status
Klar

Förvaltningen har följt planen för året och bland annat implementerat fem nya e-tjänster samt kommit igång med säker och digital post.

Åtgärd: Bidra till samarbetsforum, mötesplatser, nätverk och annat som ökar dialogen och lyfter fram företagare och företagande i Uppsala.

Status
Klar

Under våren deltog 26 handläggare från förvaltningen i utbildningen "Företagandets villkor". Ledningsgruppen har haft besök av enhetschefen för avdelningen för näringsliv och destination. Förvaltningen har gått igenom resultatet från senaste NKI-undersökning och tagit fram prioriterade åtgärder med anledning av resultatet. Förvaltningen har under hösten deltagit vid SBA-konferens "NKI, företagsservice och företagsklimat".

Uppdrag 3: Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande

Status
Klar

Åtgärd: Bidra till utvecklingen av innovationer och digitala tjänster som förenklar för näringslivet utifrån företagets behov

Status
Klar

Nämnden har följt planen för året och bland annat implementerat fem nya e-tjänster samt kommit igång med säker och digital post. Följande e-tjänster infördes:

- ansökan/anmälan enskild avloppsanläggning,
- registrera eller ändra livsmedelsanläggning,
- anmälan/ansökan installation av värmepump,
- lämna svar vid grannhöran
- följ och komplettera dina ärenden.

Inriktningsmål 2: Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i

Bedömning
Helt uppfyllt

Nämndmål: Vi har en god livsmiljö i Uppsala kommun

Status
Klar

Åtgärd: Områdesskydd: Inom myndighetsuppdraget, prövning och tillsyn naturreservat

Status
Klar

Syftet med naturreservaten är bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv men också att tillgodose ett rikt friluftsliv.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden samverkade och samordnade frågor inför och efter tävlingar, arrangemang och planerade åtgärder till exempel tillsammans med destination Uppsala och stadsbyggnadsförvaltningen. Effekten av att samarbeta inom kommunen och fånga upp vad som händer gör att en riktad tillsyn bara behövs i samband med klagomål och när det finns en anledning att tro att tillsyn behövs. O-ringen i orientering gick av stapeln i juli. Nämnden har gett dispens och tillstånd till att arrangemanget skulle få genomföras i fyra naturreservat.

Åtgärd: Områdesskydd: Inom myndighetsuppdraget, prövning och tillsyn strandskydd.

Status
Klar

Strandskyddet ska långsiktigt skydda människors tillgång till strandområden genom allemansrätten men även bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv. Mötet mellan land och vatten har stor betydelse för såväl djur- och växtliv som för människors upplevelsevärden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fattat beslut i de ansökningsärenden som kommit in utan någon längre väntetid mer än under sommarsemestern. Sista delen av den planerade tillsynen vid sjön Trehörningen genomfördes i augusti. Genom att ha tillsyn av strandskydd och vara noggrann vid beslut i prövningar, bidrar förvaltningen med att upprätthålla rättssäkerheten vid våra stränder, öka fastighetsägarnas kunskaper om strandskydd och bidra till kommunens vattenprogram.

Åtgärd: Områdesskydd: förenklad tillsyn genom AI och kartläsning.

Status
Klar

Under 2022 har den efterfrågade leveransen fullföljts. Konsulten som anlitas har levererat en modell med artificiell intelligens (AI) som kan identifiera bryggor på fotografier (förenklat uttryckt). Modellen kommer nu hanteras vidare av kommunens GIS-enhet tillsammans med gruppen som arbetar med strandskydd för att utarbeta arbetssätt där AI:n är integrerad. (GIS = Geografiska informationssystem)

Nämndmål: Stärkt krisberedskap

Status
Klar

Åtgärd: Stärkt beredskap för allvarliga störningar

Status
Klar

Nämnden bidrar på flera sätt till kommunens program för krisberedskap. Nämnden deltar i kommunens nätverk för beredskapsfrågor. Alla avdelningar vid förvaltningen har fått utbildning om förvaltningens krisledningsorganisation, ledningsplan för allvarlig störning och verktyg vid krisledning. Med stöd av beredskapsenheten planerades och genomfördes övning enligt MSB:s koncept "Öva enkelt" för personal utsedd att arbeta i kris. Därutöver har personal deltagit i en nödvattenövning.

Nämndens utökade beredskapsfunktion för olyckor och utsläpp har hanterat 15 händelser under året, bland annat brand vid Returpappercentralen. De vanligaste händelserna utgörs av dieselutsläpp och bränder. Vid några av händelserna har verktyg från operativa planen för allvarlig störning tillämpats vilket innebär att mindre störningar har fungerat som övning för allvarliga störningar.

Genom regelbundna referensmätningar för gammastrålning upprätthåller nämnden en god beredskap för oförutsedda händelser med strålningspåverkan och minskar risken för att människor utsätts för hög strålning.

Nämnden har genomfört en säkerhetsskyddsanalys för skydd av känsliga uppgifter.

Arbete med bemanning vid höjd beredskap har påbörjats.

Beslut är fattat om att beredskapssamordnarfunktionen ska stärkas år 2023, genom utökad tid avsatt för arbetet som kommer att delas av två personer. Detta stärker kontinuiteten hos funktionen.

Uppdrag 5: Vässa kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Status
Klar

Åtgärd: Stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet genom myndighetssamverkan

Status
Klar

Nämnden har under året skapat och utvecklat kontaktvägar och samverkan till andra myndigheter för att bättre kunna bidra i samhällets arbete mot illegal verksamhet. Nämnden har tagit stöd av kommunens jurister i arbetet med att ta fram rutiner för arbetssätt och tillsyn. Under året har även förvaltningens personal utbildats i hur illegal verksamhet kan se ut och upptäckas.

Nämnden har i sin ordinarie tillsyn och kontroll även samverkat med andra myndigheter för ökad upptäckt av illegal verksamhet. Samverkan har bland annat skett kring hantering av bygg- och rivningsavfall, vissa livsmedelsverksamheter och inom hälsoskyddstillsynen. Vid huvuddelen av tillsynen upptäcktes inte några tecken på illegal verksamhet men flera brister enligt miljöbalken och i vissa fall även tecken på att det kan förekomma illegal verksamhet. Nämnden upptäckte livsmedel belagda med importförbud och att läkemedelsklassade substanser har sålts som livsmedel. Nämnden har också deltagit i insatser som samordnats med Polisen, Arbetsmiljöverket och Skatteverket.

Nämnden höll i maj en föreläsning tillsammans med Malmö Stad om "Myndighets-samverkan i tillsynen" på Sveriges miljökommunernas vårmöte i Uppsala 2022.

Tillkommande uppdrag: KS-BESLUT: I dialog inom kommunen vidta nödvändiga åtgärder för att på kort sikt stärka kommunens robusthet, resiliens och redundans mot allvarliga störningar inom relevanta områden med anledningen av kriget i Ukraina.

Status
Klar

Åtgärd: Stärkt beredskap för allvarliga störningar

Status
Klar

Nämnden bidrar på flera sätt till kommunens program för krisberedskap. Nämnden deltar i kommunens nätverk för beredskapsfrågor. Alla avdelningar vid förvaltningen har fått utbildning om förvaltningens krisledningsorganisation, ledningsplan för allvarlig störning och verktyg vid krisledning. Med stöd av beredskapsenheten planerades och genomfördes övning enligt MSB:s koncept "Öva enkelt" för personal utsedd att arbeta i kris. Därutöver har personal deltagit i en nödvattenövning.

Nämndens utökade beredskapsfunktion för olyckor och utsläpp har hanterat 15 händelser under året, bland annat brand vid Returpappercentralen. De vanligaste händelserna utgörs av dieselutsläpp och bränder. Vid några av händelserna har verktyg från operativa planen för allvarlig störning tillämpats vilket innebär att mindre störningar har fungerat som övning för allvarliga störningar.

Genom regelbundna referensmätningar för gammastrålning upprätthåller nämnden en god beredskap för oförutsedda händelser med strålningspåverkan och minskar risken för att människor utsätts för hög strålning.

Nämnden har genomfört en säkerhetsskyddsanalys för skydd av känsliga uppgifter.

Arbete med bemanning vid höjd beredskap har påbörjats.

Beslut är fattat om att beredskapssamordnarfunktionen ska stärkas år 2023, genom utökad tid avsatt för arbetet som kommer att delas av två personer. Detta stärker kontinuiteten hos funktionen.

Tillkommande uppdrag: KS-BESLUT: Uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut

Status
Påbörjad

Åtgärd: Höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut

Status
Påbörjad

Förvaltningen har tagit fram kontinuitetsplaner för IT-systemen. Nämnden har sedan flera år tillbaka ett pågående arbete med kris och säkerhet som bland annat inneburit beredskapsövningar. Övning med tema att arbeta analogt planeras att genomföras under 2023. Genom detta bidrar nämnden till kommunens program för krisberedskap.

Inriktningsmål 3: Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun

Status
Klar

Åtgärd: Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Bidra med miljö- och hälsokompetens i stadsbyggnadsprocessen, bygglov, planer och program.

Status
Klar

Nämnden har yttrat sig löpande på inkommande remisser angående detaljplaner, program, bygglov och lokaliseringsprövning. Nämnden har deltagit på samråd med bygglovs- och planenheten. På så sätt bidrar nämnden till en hållbar stadsutveckling och kommunens Vattenprogram samt Handlingsplan för trafikbuller.

Åtgärd: Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Tillsyn av luftkvalitet och arbete med åtgärdsprogram för luft.

Status
Klar

Luftföroreningar påverkar både hälsa och miljön. De kan göra människor sjuka och förkorta den förväntade livslängden.

Om miljökvalitetsnormen för luft riskerar överskridas följer miljö- och hälsoskyddsnämnden upp att nödvändiga åtgärder vidtas. Så har till exempel skett mellan år 2017–2019 då miljökvalitetsnorm för kvävedioxid överskridits på Kungsgatan i Uppsala. Åtgärder har vidtagits och miljökvalitetsnorm för partiklar eller för kvävedioxider klaras sedan dess.

Genom tillsyn, delaktighet i utbildning och luftmätningar bidrar nämnden till bättre luftkvalitet i kommunen. Nämnden är i rollen som tillsynsmyndighet delaktig i arbetet med handlingsplanen för bättre luftkvalitet. Nämnden bidrar genom sitt arbete som tillsynsmyndighet till kommunens åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet.

Åtgärd: Delta i och utveckla miljösamverkan i Uppsala län inom livsmedelskontroll, miljöskyddstillsyn och hälsoskyddstillsyn.

Status
Klar

Arbetet i miljösamverkan syftar till en ökad samsyn och en mer enhetlig myndighetsutövning. Nämnden deltar aktivt i arbetet med att utveckla Mitt Miljösamverkan genom arbete i styrgruppen, medverkan i tillsynsprojekt samt utbildningsinsatser som genomförs. Genom miljösamverkan stärker nämnden sina kontakter med kommuner i länet och angränsande län.

Nämnden har under året deltagit i flera projekt inom ramen för miljösamverkan Mitt Uppsala. Projekten har utgjorts av tillsynsprojekt och projekt där målet har varit att ta fram bedömningsgrunder och checklistor. Projekteten har handlat om livsmedelshygien, bassängbad, oljeavskiljare, köldmedia samt hantering av klagomål.

Nämndmål: Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.

Status
Klar

Åtgärd: Enskilt vatten och avlopp: Bidra till plan för hållbar vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen.

Status
Klar

VA-planen för Uppsala kommun är beslutad och ett arbete pågår att synliggöra och realisera den externt och internt. Det är ett samarbete tillsammans med Uppsala Vatten men även plan- och byggnadsnämnden. Genom att samarbeta och ta fram interna riktlinjer bidrar förvaltningen till vattenprogrammet och handlingsplanen för VA-utbyggnaden.

Åtgärd: Enskilt vatten och avlopp: Inom myndighetsuppdraget, prövning av tillståndsansökningar för små avloppsanläggningar samt anmälningsärenden.

Status
Klar

Det kom in fler ansökningar om tillstånd till enskilt avlopp än förväntat, vilket är en följd av ökad tillsyn och av ökat byggande på landsbygden. Nya inspektörer anställdes och lärdes upp under året, vilket har lett till att medelväntetiden för påbörjad handläggning av ansökan är kortare än föregående år. Under våren 2022 prioriterades handläggning av ansökningar före tillsyn, för att korta kunders väntetid.

Åtgärd: Enskilt vatten och avlopp: Inom myndighetsuppdraget, tillsyn av små avloppsanläggningar.

Status
Klar

I Uppsala kommun finns det cirka 12 000 enskilda avlopp. Tillsyn behövs för att bristfälliga enskilda avlopp ska åtgärdas, men också för att kontrollera små och mellanstora reningsverk som är beroende av service och kontroll. Totalt genomförs tillsyn av ca 500 avlopp per år. Tillsynen minskades tillfälligt under våren för att möta behovet av att handlägga det ökade antalet tillståndsansökningar.

Genom den omfattande tillsynen bidrar nämnden till att uppnå miljömålen ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet och giftfri miljö. Arbetet bidrar även till kommunens vattenprogram.

Åtgärd: Miljöskydd: Bidra till kommungemensamt vattenarbete.

Status
Klar

Nämnden har bidragit till kommungemensamt vattenarbete genom att delta i framtagandet av lokala åtgärdsprogram för olika avrinningsområden och genom att bidra med sin kompetens och kunskap i olika vattenrelaterade kommunala projekt.

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn miljöfarliga verksamheter.

Status
Försenad

Nämnden har utfört tillsyn på miljöfarliga verksamheter med fokus på tillsynsobjekt med störst risker för människors hälsa och miljön. Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Vattenprogram, Energiprogram samt Miljö- och klimatprogram.

Nämnden har utfört mindre tillsyn än planerat på grund av många inkommande ärenden och svårigheter med att rekrytera miljöinspektörer. En del av den planerade tillsynen flyttas till 2023. Genomförandet av denna åtgärd påverkar i mindre grad uppfyllandet av nämndmålet då denna åtgärd utgör en mindre del av det.

Under året genomfördes dock bland annat tillsyn på hur byggarbetsplatser (nyproduktion) hanterade sitt avfall. Få avvikelser konstaterades gällande felsortering av avfall. Fortsatt tillsyn av byggarbetsplatser planeras men med mer fokus avfallshantering vid renovering och ombyggnad. Nämnden besökte även frisörer gällande deras hantering av farligt avfall. Tillsynen visade att hanteringen av farligt avfall markant skiljer sig mellan salonger, vilket visar behovet av fortsatt tillsyn inom området.

Nämnden hade svårt att rekrytera under året på grund av få sökande med efterfrågad kompetens. Brist på personal påverkade utfallet av tillsynsplanen genom att all planerad tillsyn inte har levererats och att en del tillsynsinsatser minskades i omfattning. Konsekvensen blev även att tillsyn prioriterats om och ned. Personalbristen resulterade också i minskade personalkostnader.

Under hösten lyckades nämnden dock tillsätta flera tjänster vilket har skapat bra förutsättningar för att leverera tillsyn enligt tillsynsplanen för 2023.

Nämndmål: Vi har giftfria och slutna kretslopp.

Status
Försenad

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn miljöfarliga verksamheter.

Status
Försenad

Nämnden har utfört tillsyn på miljöfarliga verksamheter med fokus på tillsynsobjekt med störst risker för människors hälsa och miljön. Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Vattenprogram, Energiprogram samt Miljö- och klimatprogram.

Nämnden har utfört mindre tillsyn än planerat på grund många inkommande ärenden och svårigheter med att rekrytera miljöinspektörer. En del av den planerade tillsynen flyttas till 2023.

Inom tillsynen har nämndens fokus varit att minska miljö- och klimatutsläpp till luft, mark och vatten, men också att bidra till giftfria kretslopp. Inom ramen för tillsynen kontrolleras regelefterlevnaden och om verksamhetsutövaren har kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och om tillräckliga åtgärder vidtas för att minska påverkan på miljön. En del i tillsynen är också att ge information och bedriva ett stödjande arbete i syfte att se till att verksamheter som bedriver miljöfarlig verksamhet följer miljöbalkens regler.

Därutöver har nämnden deltagit i provningar av tillståndspliktig verksamhet och besvarat inkommande remisser från andra myndigheter.

Nämnden hade svårt att rekrytera under året på grund av få sökande med efterfrågad kompetens. Brist på personal påverkade utfallet av tillsynsplanen genom att all planerad tillsyn inte har levererats och att en del tillsynsinsatser minskades i omfattning. Personalbristen resulterade också i minskade personalkostnader.

Under hösten lyckades nämnden dock tillsätta flera tjänster vilket har skapat bra förutsättningar för att leverera tillsyn enligt tillsynsplanen för 2023.

Åtgärd: Miljöskydd: Tillsyn högfluorerade ämnen (PFAS).

Status
Klar

Nämnden har under året fortsatt med omvärldsbevakning inom området och deltagit i konferenser och nätverksmöten kring PFAS. Nämnden har också berättat om nämndens tillsyn av PFAS-föreningar på konferenser arrangerade av SKR, S Sveriges miljökommuner och myndighetsnätverket för PFAS.

Åtgärd: Miljöskydd: Tillsyn förorenade områden.

Status
Försenad

Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Vattenprogram.

Nämnden har utfört mindre tillsyn än planerat på grund många inkommande ärenden och svårigheter med att rekrytera miljöinspektörer. En del av den planerade tillsynen flyttas till 2023. Nämnden tog dock fram en tillsynsplan och påbörjade den egeninitierade tillsynen av förorenade områden. Nämnden har till exempel påbörjat arbetet med att gå igenom de 120 objekt som har riskklass 2 (stor risk för människors hälsa och miljön) för att identifiera eventuellt ansvarig för den förorenade marken. Arbetet kommer att fortsätta kommande år.

Nämnden hade svårt att rekrytera under året på grund av få sökande med efterfrågad kompetens. Brist på personal påverkade utfallet av tillsynsplanen genom att all planerad tillsyn inte har levererats och att en del tillsynsinsatser minskades i omfattning. Personalbristen resulterade också i minskade personalkostnader.

Under hösten lyckades nämnden dock tillsätta flera tjänster vilket har skapat bra förutsättningar för att leverera tillsyn enligt tillsynsplanen för 2023.

Åtgärd: Bidra till en hållbar avfallshantering.

Status
Klar

Nämnden har deltagit i arbetet med framtagandet av en ny avfallsplan. En ny avfallsplan antogs av kommunfullmäktige under hösten.

Nämnden hanterade ett flertal avfallsärenden under året. Dessutom bedriver nämnden tillsyn på bostäder och verksamheter där bland annat hantering av farligt avfall kontrolleras. Genom tillsynen bidrar nämnden till en hållbar avfallshantering. Nämnden bidrar genom sitt arbete som tillsynsmyndighet till kommunens avfallsplan.

Uppdrag 9: Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050.

Status
Försenad

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn miljöfarliga verksamheter med fokus på minskad klimatpåverkan.

Status
Försenad

Nämnden bidrar genom sin tillsyn bland annat till kommunens Energiprogram samt Miljö- och klimatprogram.

Nämnden har utfört mindre tillsyn än planerat på grund många inkommande ärenden och svårigheter med att rekrytera miljöinspektörer.

Övergripande energitillsyn genomförs dock numera som en del av den planerade tillsynen. Nämndens energitillsyn har inspirerat och motiverat verksamhetsutövare att börja se över sin energiförbrukning, genomföra åtgärder och därmed minska sina elkostnader. Nämnden har fått positiv återkoppling från verksamhetsutövare som varit tacksamma för den information, hjälp och stöd de fått från miljöinspektörerna.

Nämnden har inom ramen för den löpande tillsynen av miljöfarliga verksamheter lyft frågor kring hur verksamhetsutövaren arbetar med energibesparande åtgärder. Resultatet visar att större verksamheter ofta redan har vidtagit åtgärder medan små verksamheter inte har samma ekonomiska incitament. Det är framförallt i tillsynen av medelstora miljöfarliga verksamheter eller energikrävande verksamheter där nämnden som tillsynsmyndighet kan bidra mest till att öka kunskapen om möjligheterna med energieffektivisering energibesparande åtgärder.

Nämnden hade svårt att rekrytera under året på grund av få sökande med efterfrågad kompetens. Brist på personal påverkade utfallet av tillsynsplanen genom att all planerad tillsyn inte har levererats och att en del tillsynsinsatser minskades i omfattning. Personalbristen resulterade också i minskade personalkostnader.

Under hösten lyckades nämnden dock tillsätta flera tjänster vilket har skapat bra förutsättningar för att leverera tillsyn enligt tillsynsplanen för 2023.

Nämnden ser ett fortsatt behov av energitillsyn och planerar därför tillsyn under längre tid framöver som en del av den årliga tillsynen hos verksamheter inom olika branscher.

Åtgärd: Verka för fossilfria resor i tjänsten

Status
Klar

Genom pandemin har digitalt deltagande i kurser och möten ökat markant och antalet tjänsteresor har därmed minskat. De fordon som nyttjas för resor i tjänsten drivs med el, HVO och biogas.

Förvaltningens miljöombud har haft kontakt med fordonsservice och fått information om vilka bilar som finns tillgängliga och framfört behov av större fyrhjulsdrivna elbilar. Fordonsservice har beställt eldrivna skåpbilar.

En informationsinsats till förvaltningens personal om kommunens resepolicy genomfördes i september. Genom att miljöförvaltningens personal utgår från resepolicyen bidrar verksamheten till att uppfylla målet med fossilbränslefria transporter 2023 enligt Uppsala kommuns Miljö- och klimatprogram.

Åtgärd: Öka andelen fossilfria bränslen inom miljöförvaltningen

Status
Klar

Sedan flytten till Stadshuset hanterar förvaltningen enbart KLM:s bilar och en bil för VA-tillsyn.

Förvaltningen har två typer av bilar, majoriteten av bilarna tankas med 100% fossilfritt HVO100. De övriga två bilarna drivs med biogas och bensin och tankas till största delen biogas som är 94% förnybar. Vid ett enskilt tillfälle under året har en av bilarna tankats med bensin, som endast används om tankning av gas inte är möjligt. Under perioden januari till oktober är andelen förnybara drivmedel totalt sett 96% för samtliga bilar.

Åtgärd: Fortsätta fasa ut fossila plastprodukter för att uppnå en halvering i klimatpåverkan från plast 2023 jämfört med inventeringen som gjordes 2020.

Status
Klar

Inköp hanteras numera av Internservice i Stadshuset.

Inriktningsmål 4: Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Bedömning
Helt uppfyllt

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Status
Klar

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande tillsyn hygieniska m.fl. anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter

Status
Klar

Nämnden genomförde tillsyn på strandbad, bassängbad och hygieniska verksamheter med risk för blodsmitta (t.ex. tatuering, fotvård, piercing mm) och annan smitta enligt plan.

För strandbaden genomförde nämnden tillsyn, granskade analysrapporter och fortsatte att arbeta med att vidareutveckla samarbetet inom kommunen som det här året fungerade mycket väl. Utöver det hanterades händelser som innebär en hälsorisk för badande, bland annat ett flertal algblomningar och oväntade händelser (bräddning av reningsverk).

I tillsynen av bassängbad har nämnden bland annat följt upp händelser med bristande vattenkvalitet på grund av förhöjda halter av desinfektionsbiprodukten trihalometan (THM) som är klassat som möjligen cancerframkallande. THM kan bildas vid en reaktion mellan desinfektionsmedlet klor och oönskade föroreningar i vattnet. Efter nämndens tillsyn har verksamheten vidtagit åtgärder för att sänka THM-halterna.

Miljöförvaltningen genomförde förebyggande tillsyn på verksamheter som medför risk för (blod)smitta (tatuerare, piercing m.m.) samt solarier. Med anledning av en lagändring har nämnden fått in fler anmälningar av hygieniska verksamheter och hanterat skärpta regler för tatueringsfärger.

Nämnden bidrar genom sitt arbete till att förebygga och åtgärda hälsorisker.

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn icke anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter

Status
Klar

Nämnden genomförde tillsyn på gym och idrottsanläggningar enligt plan. Det innebär att 34 anläggningar besöktes.

Nämnden riktar särskild uppmärksamhet mot tillsyn av idrottshallar med avseende på legionella, med anledning av att idrottshallar har ett stort antal duschar och där brister i rutiner för att förebygga legionellatillväxt upptäckts i tidigare tillsyn. Största smittkällan för legionella är generellt duschar och risk för smitta är högre vid gynnsamma temperaturer, stillastående vatten och vid riskinstallationer som till exempel långa blandvattenledningar. I 6 av 14 kontrollerade anläggningar påvisades legionella. På anläggningarna där legionella konstaterades upptäcktes bakomliggande orsaker, t.ex. för låg varmvattentemperatur, trasiga styrventiler eller långa blandvattenledningar. Nämnden har bidragit till att fastighetsägare åtgärdat konstaterade brister och undanröjt risk för smittspridning. Skolfastigheter har utifrån erfarenheterna från projektet ändrat hur framtida beställningar för idrottshallar görs så att byggnadstekniska riskkonstruktioner undviks.

Nämnden har handlagt inkommande klagomål på inomhusmiljö i fastigheter och bostäder. Nämnden genomförde även förebyggande tillsyn på fastigheter, bostäder och tillfälliga boenden för att förebygga risk för olägenheter som leder till klagomål. Nämnden bidrar på det sätt till mer jämlika förutsättningar i boendemiljöerna.

Nämnden genomförde flera aktiva förebyggande ljudmätningar. Förvaltningen hanterar dessutom frågan om höga ljudnivåer i klagomål. Nämnden bidrar genom sitt arbete till att förebygga och åtgärda hälsorisker.

Åtgärd: Hälsoskydd: Projekt för minskad skadlig påverkan från radon i inomhusmiljön i flerbostadshus.

Status
Försenad

Nämnden genomför tillsyn av radonmätningar i flerbostadshus. Radonmätningar i 1 200 flerbostadshus ska granskas och tillsynen kommer att pågå i flera år. Under 2022 har nämnden utfört mer tillsyn inom området än någonsin tidigare. Tillsynen bidrar till att fastighetsägare mäter radon i sina byggnader och vidtar åtgärder när radonhalter över referensnivån upptäcks. Nämnden nådde nästan målet för årets tillsyn (85 % av planerade timmar tillsyn). Sedan projektet startade 2019 har nämnden kunnat avsluta radontillsynen på 469 flerbostadshus. Genom tillsyn av radonmätningar i flerbostadshus bidrar nämnden till att minska risken för att människor utsätts för höga radonhalter i sina bostäder och bidrar till att åstadkomma likvärdiga förutsättningar i boendemiljöer med avseende på strålning.

Åtgärd: Hälsoskydd: Beredskap för smittspårning av objektburen smitta.

Status
Klar

Förvaltningen arbetar för att upprätthålla en god beredskap för smittspårning, både gällande material, resurser och kompetens. Under året har fler inspektörer utbildats i handläggning av smittspårningsärenden och kunskapshöjande åtgärder har genomförts.

Nämnden har hanterat ett stort antal smittspårningsärenden under 2022 däribland ett utbrott där 4 personer smittades i en verksamhet. Nämnden har bidragit till att hitta smittkällan och undanröja risk för smittspridning, bland annat genom bred provtagning. Dessutom har nämnden bidragit till att ångeldar/elektriska värmebränsor uppmärksammades som en ny smittkälla för legionella i Sverige. Uppsala Län toppar incidenslistan i Sverige för legionellafall med en incidens på 6,3 (genomsnitt i Sverige är 2,1). Eftersom förebyggande åtgärder anses vara det effektivaste verktyget lägger nämnden stort fokus på att kontrollera verksamheternas rutiner för att förebygga tillväxt av legionella. Flest smittspårningsärenden noterades i bostadsrättsföreningar och hyreshus där nämnden kunde konstatera att det fanns brister i ansvarsfördelningen och bristande rutiner vid konstaterade fall av legionella. På vård- och omsorgsboenden såg nämnden exempel på att det fanns brister i hur konstaterade fall av legionella hanterades under sommarmånaderna med många vikarier och tillfällig personal. Nämnden ser att ett stort antal ärenden kommer in just under sommaren.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Inom myndighetsuppdraget, genomföra årsplanen för planerad livsmedelskontroll

Status
Klar

Nämndens livsmedelskontroll bidrar till säkra livsmedel och sund konkurrens i Uppsala kommun. Kontrollplanen för 2022 har genomförts och ca 1330 planerade livsmedelskontroller har utförts. Utöver dessa har ca 230 nya livsmedelsanläggningar registrerats och fått kontroll. Arbeta pågår med att ta fram en ny kontrollplan för 2023. Arbetet har genomförts enligt plan.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Bidra till provtagning inom ramen för den svenska veterinära antibiotikaresistenskontrollen.

Status
Klar

Nämnden bidrar till Sveriges övervakning av antibiotikaresistens i djur och livsmedel genom att ta ut prover på kyckling och kalkonkött från butiker i Uppsala.

Livsmedelskontrollen Åtgärd: Livsmedelskontroll: Utveckla livsmedelskontrollen så den blir mer verkningsfull.

Status
Klar

Förvaltningen har arbetat med att skapa samsyn bland inspektörerna och implementera Livsmedelsverkets arbetssätt för att bibehålla kontrollen verkningsfull, rättssäker och riskbaserad. Förvaltningen finns representerade i den nationella arbetsgruppen för kosttillskott som leds av Livsmedelsverket för att göra Sveriges och Uppsalas kosttillskottskontroll bättre och mer effektiv.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Utveckla dricksvattenkontrollen

Status
Klar

Uppsala kommun är en av de kommuner i landet med störst antal vattenverk. Förvaltningen deltar i den nationella dricksvattenkontrollgruppen som leds av Livsmedelsverket för att göra Sveriges och Uppsalas dricksvattenkontroll bättre och mer effektiv. Arbetsgruppen används som bollplank vid Livsmedelsverkets arbete med framtagande av nya nationella dricksvattenföreskrifter. Förvaltningen deltar även i samarbeten med andra kommuner och bistår även andra kommuner med material och stöd.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Information och rådgivning till de nya livsmedelsföretag som får tillsyn under första verksamhetsåret

Status
Klar

Förvaltningen arbetar aktivt med att ge extra information och stöd till nya livsmedelsföretag så att de känner till vilka regelverk de behöver följa och vilket stöd de kan få av förvaltningen.

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verka för en ansvarsfull alkoholservering

Status
Klar

Nämnden verkar för en ansvarsfull alkoholservering genom tillståndsprövning, yttre och inre tillsyn samt genom kunskapsstöd till krögare och serveringspersonal. Arbetet går i enlighet med tillsynsplanen.

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verka för en ansvarsfull tobaksförsäljning.

Status
Klar

Genom tillståndsprövning, yttre tillsyn och ett kontrollköpsprojekt har nämnden verkat för en ansvarsfull tobaksförsäljning. Den yttre tillsynen och inre tillsynen är genomförd. Arbetet har gått enligt plan och nämnden är färdig med sitt uppdrag under året.

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verka för ansvarsfull försäljning av receptfria läkemedel, e-cigarettor och folköl.

Status
Klar

Genom bland annat yttre tillsyn verkar nämnden för en ansvarsfull försäljning. Den yttre tillsynen bedrivs genom besök på försäljningsstället. Arbetet har gått enligt plan och nämnden är färdig med sitt bidrag till uppdraget under året.

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verkar för en sund och säker spelmarknad

Status
Klar

Under året har 3 nya ansökningar om registrering av lotteri inkommit och det finns nu 9 pågående registreringar i kommunen. Enheten bistår med rådgivning och kunskapsstöd vid förfrågningar samt genomför lotteridragningar i samarbete med lotterikontrollanter. Arbetet har gått enligt plan och nämnden är färdig med sitt bidrag till nämndmålet under året.

Åtgärd: Tillståndsenheten: verka för en ansvarsfull försäljning av tobaksfria nikotinprodukter

Status
Klar

Den 1 augusti infördes lagen om tobaksfria nikotinprodukter vilket bland annat innebär anmälningsplikt för detaljhandel som vill saluföra dessa produkter. Nämnden har arbetat aktivt med information till handlarna och handlagt samtliga inkomna anmälningar. Genom yttre tillsyn kommer nämnden verka för en ansvarsfull försäljning.

Åtgärd: Verka för minskad spridning av covid-19.

Status
Klar

Nämnden har arbetat aktivt med rådgivning, information och tillsyn för att motverka spridning av covid-19. Under året har nämnden genomfört 56 tillsynsbesök och tagit emot 7 klagomål kopplade till trängsel. Sedan pandemins början har nämnden utfört 1711 tillsynsbesök och tagit emot 629 klagomål. Nämnden har medverkat vid digitala träffar med såväl näringsliv som studentkårer och nationer. Nämnden har samverkat med andra myndigheter såsom polis och länsstyrelse. Arbetet är nu slutfört i och med hävda restriktioner. Lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen upphävdes 2022-04-01.

Uppdrag 11: Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända och skapa förutsättningar för fler människor att försörja sig genom utbildning, arbete eller entreprenörskap.

Status
Klar

Åtgärd: Fortsätta att erbjuda provanställningar/anställningar genom olika typer av arbetsmarknadsåtgärder.

Status
Klar

En person har fått förlängt nystartsjobb.

Uppdrag 12: Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera psykisk ohälsa.

Status
Klar

Åtgärd: Som arbetsgivare verka för en god psykosocial arbetsmiljö.

Status
Klar

Förvaltningen har tagit fram olika typer av underlag för att mäta och följa upp medarbetarnas situation mer kontinuerligt. Dessa används nu av avdelningarna antingen i grupp eller vid individuella medarbetardialoger.

Inriktningsmål 5: Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Bedömning
Helt uppfyllt

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun

Status
Klar

Åtgärd: Kommunala lantmäterimyndigheten: Inom myndighetsuppdraget, lantmåteriförrättningar

Status
Klar

Under året har stor vikt lagts vid att arbeta med de stora förrättningar som legat vilande på grund av restriktioner under pandemin, samtidigt som arbetet med övriga förrättningar pågått enligt plan.

Åtgärd: Kommunala lantmäterimyndigheten: Svara på bygglovsremisser

Status
Klar

Myndigheten svarade på samtliga inkomna remisser.

Åtgärd: Kommunala lantmäterimyndigheten: Fortsätta och förbättra samarbetet med stadsbyggnadsförvaltningen

Status
Klar

Arbetet sker löpande när behov uppstår och myndigheten har deltagit vid "Bygglov på väg".

Uppdrag 14: Förbättra möjligheten till anställning för personer med funktionsnedsättning i kommunens verksamheter.

Status
Klar

Åtgärd: Förbättra möjligheten till anställning för personer med funktionsnedsättning på miljöförvaltningen.

Status
Påbörjad

Förvaltningen arbetar kontinuerligt under året med att skapa goda förutsättningar för att ta in medarbetare med funktionsnedsättningar. En person har fått förlängt nystartsjobb.

Inriktningsmål 6: Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande

Bedömning
Helt uppfyllt

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun

Status
Klar

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn förskolor, skolor och fritidshem.

Status
Klar

Nämnden genomför tillsyn enligt miljöbalken på förskolor, skolor och fritidshem. Målet med tillsynen är att alla förskolor, skolor och fritidshem ska ha en god miljö för barn. I tillsynen kontrollerar nämnden att miljöbalken och dess följdbestämmelser efterlevs och att verksamheterna har en fungerande egenkontroll.

Nämnden ser att samarbetet mellan alla kommunens parter kring inomhusmiljö och fastighetsfrågor behöver fortsätta utvecklas så att brister åtgärdas. Förvaltningen deltar i ett kommungemensamt samverkansarbete för att utveckla samarbetet och bidra till hälsosamma inomhusmiljöer för alla barn i skola och förskola.

Flera verksamheter har haft problem med höga temperaturer i sina lokaler under sommarhalvåret vilket påverkar barnens miljö i skola och förskola negativt. Eftersom värmeböljorna förutspås öka behöver ökad hänsyn tas till ett förändrat klimat vid underhåll och nybyggnationer av skolor, förskolor och fritidshem.

Tillsynen på fritidsklubbar genomfördes enligt plan.

Årets tillsyn kom igång sent under våren och bedömningen i augustiuppföljningen var att helårsmålet inte skulle klaras fullt ut. Tack vare ett intensivt och fokuserat arbete under hösten har målet nåtts.

Genom tillsyn på skolor, förskolor och fritidshem bidrar nämnden till att kontrollera att verksamhetsutövaren tar sitt ansvar för bland annat inomhusmiljön i lokalerna, så att barnens hälsa inte påverkas negativt.

Åtgärd: Hälsoskydd: Stödja tobakspreventivt arbete i skolan.

Status
Klar

Nämnden bedriver tillsyn på skolornas tobakspreventiva arbete som en del av tillsynen på skolor och fritidshem. Förvaltningen deltar i kommunens tobakspreventiva arbete genom nätverksträffar.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Inom myndighetsuppdraget, genomföra plan för livsmedelskontroll på skola och förskola.

Status
Klar

Kontroll av livsmedelshantering på skola och förskola har genomförts enligt plan. Små barn utgör en känslig konsumentgrupp och nämndens arbete bidrar till att säkerställa att barnen får säker mat, vilket skapar goda förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Inriktningsmål 7: Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet

Bedömning
Helt uppfyllt

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun

Status
Klar

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn vård- och omsorgslokaler

Status
Klar

Nämnden genomför förebyggande tillsyn på vård- och omsorgslokaler enligt plan. Det genomfördes 92 tillsynsbesök. Genom tillsyn på vård- och omsorgslokaler bidrar nämnden till en jämlik hälsa. Genom sitt arbete som tillsynsmyndighet bidrar nämnden till kommunens program för äldrevänlig kommun.

Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.

Status
Klar

Åtgärd: Utforma grundläggande analog och digital samhällsservice och tjänster enligt principer för universell utformning så att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning.

Status
Klar

Förvaltningen har följt planen för året och bland annat implementerat fem nya e-tjänster samt kommit igång med säker och digital post. Arbete med att uppdatera och utveckla förvaltningens sidor på uppsala.se genomfördes löpande. Många mallar och informationsmaterial har arbetats igenom för att bli tydligare och mer lättlästa för mottagaren.

Inriktningsmål 8: Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Bedömning
Helt uppfyllt

Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.

Status
Klar

Åtgärd: Nämnden ska ligga i framkant genom tillitsskapande dialog och kommunikation. All kommunikation ska vara tillgänglig, begriplig och användbar för alla. Vårt bemötande utgår från respekt för alla människors lika värde.

Status
Klar

Ledningsgruppen arbetade fram en förvaltningsgemensam kommunikationsplattform. Kommunikationsplattformen är en gemensam ledstjärna och grund för hur vi arbetar med kommunikation. Den stödjer även förvaltningen i prioritering av kommunikationsarbetet. Innan den beslutades hölls en workshop med några medarbetare för att få input och diskussion som sedan gjorde plattformen ännu mer relevant för förvaltningen.

De flesta avdelningar har haft workshop för att diskutera kommunikationsplattformen. Resterande avdelningar har workshop under början av 2023.

Flera av förvaltningens sidor på uppsala.se uppdaterades och utvecklades för att bli tydligare för mottagaren.

Under våren genomförde förvaltningsledningen ett omfattande kommunikationsarbete med bland annat målgruppsanalys som är en grund till förvaltningens strategiska kommunikationsplan. En grund till mediestrategi togs också fram av förvaltningsledningen. Arbete med att färdigställa både kommunikationsplan och mediestrategi fortsätter 2023.

Åtgärd: Synliggöra nyttan med nämndens miljö- och hälsoskyddsarbete.

Status
Klar

Flera informationsinsatser genomfördes under året, bland annat om strandskydd, algbloomning och luftkvalitet. Förvaltningen hade flera uttalanden i media under året och trycket från media har varit högt. Frågorna gällde bland annat branden vid Returpappercentralen, algbloomning, nedtagning av basketkorgar, luftkvalitet och livsmedelskontroller. Planeringen har varit aktiv för att identifiera nyhetsuppslag och förvaltningen har varit proaktiva och kommunicerat planerat externt och i media.

Åtgärd: Förvaltningen arbetar för att modernisera sina digitala ärendehanteringssystem.

Status
Klar

Nämnden har följt planen för året och bland annat implementerat fem nya e-tjänster samt kommit igång med säker och digital post.

Åtgärd: Fortsätta utvecklingen av digitala lösningar inom nämndens verksamheter.

Status
Klar

E-arkiv för ärenden i Ecos1 implementerades under tertial 1 och användarna har haft tillgång till ärenden i arkivet sedan dess. Vad gäller användandet av GIS inom verksamheten så har förvaltningen följt planen för året och fortsatt med framtagandet av kartor kopplade till bland annat verksamhetssystemet Ecos. Utöver det har förvaltningen identifierat nya behov som skickats till kommunens GIS-enhet för vidare hantering. Kommunala lantmäterimyndigheten har genomfört rättningar i registerkartan enligt plan inlämnad till statliga Lantmäteriet.

Åtgärd: Nämnden ska ge en rådgivande, rättssäker och effektiv företagsservice med ett gott bemötande. Information och kommunikation ska ske utifrån företagarnas och invånarnas behov och med en helhetssyn.

Status
Klar

Förvaltningen har erbjudit samtlig personal individuella coachingsamtal om muntlig och skriftlig kommunikation för att synliggöra vikten av att kommunikation sker med mottagaren i fokus. Arbete med att uppdatera och utveckla förvaltningens sidor på uppsala.se genomfördes löpande. Många mallar och informationsmaterial har arbetats igenom för att bli tydligare och mer lättlästa för mottagaren.

NKI-mätningar genomförs vid förvaltningens alla avdelningar.

Uppdrag 28: Utarbeta en systematik för att skapa likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala.

Status
Klar

Åtgärd: Nämnden säkerställer att medarbetare och chefer har kompetens för att driva antidiskrimineringsarbetet framåt.

Status
Klar

Förvaltningen har tidigare år genomfört utbildningsinsatser för att höja kompetensen inom antidiskriminering. Förvaltningen visar återkommande mycket goda resultat i medarbetarundersökningen vad gäller frånvaro av kränkande särbehandling. Förvaltningens chefer kommer att genomgå en kommungemensam utbildning under början av 2023.

Inriktningsmål 9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Kommungemensamt HR-nämndmål: Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv

Status
Klar

Åtgärd: Säkra kvaliteten i förvaltningens arbetsmiljöarbete.

Status
Klar

Det systematiska arbetsmiljöarbetet följs upp i förvaltningen med återkommande personalrapporter som skickas ut till cheferna med jämna mellanrum under året. Arbetsmiljöarbetet följs även upp i kommunens gemensamma system Hypergene. För att mäta och följa upp medarbetarnas mående och arbetssituation har olika underlag tagits fram. Avdelningarna och förvaltningen i sin helhet har tagit fram handlingsplaner utifrån resultatet i medarbetarundersökningen. En övergripande aktivitet från den förvaltningsövergripande handlingsplanen, var att följa upp medarbetarnas mående och arbetsmiljö på årets förvaltningsdagar. Förvaltningsdagarna hade tema hållbart arbetsliv och på flera avdelningar har det pågått ett operativt arbete bland annat med att ge medarbetare mer ansvar.

Enheten för livsmedelskontroll har under året haft två enhetsledare som stöd till vikarierande avdelningschef. Enhetsledaruppdragen kommer att avslutas 1 april 2023.

En utbildning i tunga lyft har genomförts under hösten.

Kommungemensamt HR-nämndmål: Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling och medledarskap.

Status
Klar

Åtgärd: Utveckla ledarskap

Status
Klar

Chef- och ledarskapet utvecklas i förvaltningen genom att prova på olika arbetssätt med fokus att leda på distans och att arbeta aktivitetsbaserat i nya stadshuset och på Sågargatan. Alla chefer vid förvaltningen har tagit fram personliga utvecklingsplaner

utom en nyanställd chef och ledningsgruppen har arbetat med ledningsgruppsutveckling under året. Ledarutveckling i form av metoden Lead forward erbjuds fortlöpande.

Åtgärd: Utveckla medarbetarskap

Status
Klar

Samtliga medarbetare i förvaltningen ska ha personliga utvecklingsplaner och arbetet med att ta fram dessa har påbörjats i olika grad vid avdelningarna. På årets förvaltningsdagar fick samtliga medarbetare information om utvecklingsplaner och alla fick börja arbetet med att ta fram dem.

Nämndmål: Säkra kompetensförsörjningen genom att genomföra åtgärder för att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare.

Status
Försenad

Åtgärd: Säkra strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning

Status
Försenad

Arbetet med att ta fram en ny kompetensförsörjningsplan är i slutskede. Förvaltningens medarbetare har varit involverade i framtagandet vid årets förvaltningsdagar där medarbetarna fick arbeta med området attraktiv arbetsgivare.

Förvaltningen har genomfört en kompetensinventering bland livsmedelsinspektörerna. Inventeringen kommer att göras i flera steg och målet är att den ska bli en naturlig del i planerings- och uppföljningsarbetet så att bemanning sker med rätt kompetens.

Förvaltningen har uppdaterat standardtexter i rekryteringsannonser och fört diskussioner om nya kommunikationssätt för att underlätta rekrytering.

Förvaltningen har genomfört informationsinsatser för studenter vid lantmäteriprogrammen vid Uppsala universitet respektive Gävle högskola samt medverkat vid kurs i luftvård vid Uppsala universitet och handlett en examensarbetare.

Åtgärd: Ge möjlighet för anställda och arbetssökande 60+ till flexibla anställningsvillkor och utvecklingsmöjligheter.

Status
Klar

Förvaltningen har flera anställda som är över 60 år och förvaltningen är öppen för att ge anställningsvillkor som ska passa äldre medarbetare. Förvaltningen har också äldre medarbetare som är anställda med timanställning utifrån deras önskemål.

Uppdrag 30: Stärka arbetet med hälsofrämjande arbetssätt och hållbar arbetsmiljö.

Status
Klar

Åtgärd: Säkra kvaliteten i förvaltningens arbetsmiljöarbete i ett digitalt arbetsliv

Status
Klar

Förvaltningen har tagit fram enkla metoder för att följa upp medarbetarnas arbetssituation mer kontinuerligt under året. Arbetet med att leda på distans, hybridmöten och att arbeta aktivitetsbaserat i stadshuset fortskrider.

Förvaltningen genomförde en omfattande kommunikationsinsats till chefer och medarbetare om nytt arbetstidsavtal (övergång till ramtid istället för årsarbetstidsavtal).

Tillkommande uppdrag: KS-BESLUT: att uppdra till samtliga förvaltningschefer att göra en översyn av chefers organisatoriska förutsättningar.

Status
Klar

Åtgärd: Göra en översyn av chefers organisatoriska förutsättningar

Status
Klar

Nämnden påbörjade en översyn av chefernas organisatoriska förutsättningar under 2021 vilken ledde fram till en organisationsförändring som innebär att ingen avdelning har fler än 30 medarbetare. Under våren 2022 genomfördes möten kring chefernas arbetssituation och förutsättningar att leda arbetet på ett effektivt sätt. En enkät har skickats ut till cheferna och en analys samt samtal vid flera tillfällen har gjorts under året. Arbetet fortskrider under 2023 med nya aktiviteter kopplat till chefers organisatoriska förutsättningar.

Tillkommande uppdrag: KS-BESLUT: att uppdra till samtliga förvaltningschefer att göra en analys av nuläge och önskat läge gällande antal medarbetare per chef och ta fram en plan för implementering och ekonomiska konsekvenser av implementeringen.

Status
Klar

Åtgärd: Göra en analys av nuläge och önskat antal läge gällande antal medarbetare per chef och ta fram en plan för implementering och ekonomiska konsekvenser av implementeringen

Status
Klar

Nämnden påbörjade en översyn av chefernas organisatoriska förutsättningar under 2021 vilken ledde fram till en organisationsförändring som innebär att ingen avdelning har fler än 30 medarbetare.

Nämnd
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2023-01-31

Nämndbehandlas:
2023-03-22

Handläggare:
Mazen Sliwa

Bokslut 2022

Miljö- och hälsoskyddsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	1	-0,4	0	0
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m.	29	0,4	1	0
Övriga verksamheter	0	0,0	0	0
Nämnden totalt	30	0,0	1	0

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	0,0	0,0	0,0	0,0

Nämndens analys – sammanfattning

Nämnden redovisar ett resultat i balans vilket är i linje med budget för räkenskapsåret 2022. Ackumulerade intäkter uppgår till 44,9 miljoner kronor och avviker med 3,9 miljoner kronor i förhållande till budget. Avvikelsen vägs upp av lägre kostnader, i synnerhet kostnader för personal till följd av vakanta tjänster. Nämndens ackumulerade kostnader uppgår till 75,4 miljoner kronor.

Nämndens tillsyns- och kontrollskuld från 2021 har minskat eftersom enheten för livsmedelskontroll och avdelningen för hälsoskydd har kunnat genomföra hela sin planerade tillsyns- och kontrollskuld under 2022. Avdelningen för miljöskydd har byggt upp ny tillsynsskuld som överförs till 2023 och som uppgår till 0,9 miljoner kronor.

Resultat per verksamhet

Politisk verksamhet

Nämnden redovisar ett negativt resultat på minus 0,4 miljoner kronor för helåret vilket är i linje med budget. Det negativa utfallet beror på att det adresserade kommunbidraget inte täcker nämndens ökade kostnader för politiken (sedan 2018 har antal ledamöter ökat jämfört med föregående mandatperiod).

Infrastruktur, skydd m.m.

Årets resultat för verksamheten infrastruktur, skydd m.m. redovisar ett överskott om 0,4 miljoner kronor för att täcka underskottet för den politiska verksamheten. Avvikelsen beror på lägre personalkostnader inom avdelningarna för miljöskydd, hälsoskydd respektive områdesskydd och enskilt vatten och avlopp, i förhållande till budget.

Investeringar

Nämnden har inte genomfört några investeringar under 2022.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämndbehandlas:
2023-03-22Diarienummer:
MHN-2022-00176Handläggare:
Sara Johansson, Mazen Sliwa

Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanställda analys inför Uppsala kommuns årsredovisning

Viktiga händelser under året

I januari flyttade miljöförvaltningen in i det nya stadshuset, vilket inneburit nya sätt att arbeta. Samtidigt pågick fortfarande pandemin av covid-19. Majoriteten av personalen arbetade hemifrån till och med februari och tillsyn, kontroll och förrättningar bedrevs digitalt och utomhus.

Under pandemin av covid-19 fick nämnden ansvar för tillsyn enligt regelverket om trängsel på serveringsställen. Arbetet har slutförts i och med att restriktionerna hävdes i februari 2022. Nämnden har arbetat aktivt med rådgivning, information och tillsyn för att motverka spridning av covid-19. Sedan pandemins början har nämnden utfört 1711 tillsynsbesök och tagit emot 629 klagomål. Nämnden har medverkat vid digitala träffar med såväl näringsliv som studentkårer och nationer. Nämnden har samverkat med andra myndigheter så som polis och länsstyrelse.

Under pandemin kunde delar av nämndens ordinarie tillsyn inte genomföras eftersom det inte var möjligt att genomföra platsbesök vid vissa typer av verksamheter. Under 2022 har nämnden arbetat för att komma i kapp inom dessa områden.

Flera av förvaltningens avdelningar har arbetat i det nya ärendehanteringssystem som infördes i december 2021. Införandet av systemet skedde mycket snabbt vilket medförde en del utmaningar. Nämnden har de senaste två åren haft möjlighet att ta stora steg framåt i sin digitala utveckling.

Före årsskiftet lade nämnden mycket resurser på införandet av nytt arbetstidsavtal från och med januari 2023.

Nämnden har haft utmaningar att rekrytera personal. Inom flera av nämndens ansvarsområden utbildas för få personer i förhållande till behovet. Samtidigt blir nämndens arbetsområde mer och mer komplext i form av ny lagstiftning som kräver specialistkompetens.

Trots utmaningar har nämnden utfört sitt uppdrag och fortsatt utveckla sina arbetsmetoder. Året har också präglats av stora mängder inkommande ärenden.

- Nämnden har i sin ordinarie tillsyn och kontroll även samverkat med andra myndigheter för ökad upptäckt av illegal verksamhet.

- Energikrisen i samhället har synts genom att antalet ärenden om installation av värmepump har ökat markant.
- Nämnden har tagit emot många ansökningar om att inrätta enskilt avlopp. En viss avmattning jämfört med toppnoteringen förra året men antalet är fortfarande stort.
- Antalet bygglovsremisser för byggande på landsbygden från plan- och byggnadsnämnden var fortfarande stort, även om antalet minskade under slutet av året.
- Nämnden har hanterat ett stort antal smittspårningsärenden under 2022 och Uppsala län toppar incidenslistan i Sverige för legionellafall. Nämnden har bidragit till att hitta smittkällan och undanröja risk för smittspridning.
- Samarbetet i kommunen gällande pedagogiska lokaler tog steg framåt under 2022.

Måluppfyllelse under året

Miljö- och hälsoskyddsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	1	-0,4	0	0
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m.	29	0,4	1	0
Övriga verksamheter	0	0,0	0	0
Nämnden totalt	30	0,0	1	0

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	0,0	0,0	0,0	0,0

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar ett resultat i balans vilket är i linje med budget för räkenskapsåret 2022. Ackumulerade intäkter uppgår till 44,9 miljoner kronor och avviker med 3,9 miljoner kronor i förhållande till budget. Avvikelsen vägs upp av lägre kostnader, i synnerhet kostnader för personal till följd av vakanta tjänster. Nämndens ackumulerade kostnader uppgår till 75,4 miljoner kronor.

Nämndens tillsyns- och kontrollskuld från 2021 har minskat eftersom enheten för livsmedelskontroll och avdelningen för hälsoskydd har kunnat genomföra hela sin planerade tillsynsskuld under 2022. Avdelningen för miljöskydd har byggt upp ny tillsynsskuld som överförs till 2023 och som uppgår till 0,9 miljoner kronor.

Nämnden har inte genomfört några investeringar under 2022.

Måluppfyllelse

Nämnden uppfyller alla inriktningsmål (IM) helt, med två undantag. IM 3 ”Uppsala stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande” och IM 9 ”Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala” bedöms vara i hög grad uppfyllda. Till följd av svårigheter att rekrytera miljöinspektörer har nämnden inom vissa områden inte kunnat genomföra all planerad tillsyn under 2022. Under hösten har flera nya inspektörer anställts och det finns goda förutsättningar att uppfylla tillsynsplanen för 2023.

Ett axplock av vad nämnden utfört som bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag i Mål och budget:

- Nämnden har implementerat fem nya e-tjänster för att underlätta för nämndens kunder samt kommit igång med säker och digital post.
- Miljöförvaltningen har gått från att vara en papperstung förvaltning där cirka 8 000 ärenden hanterades och arkiverades på papper till att nu i stort sett vara komplett digitala i ärendeflödet. Nämnden har de senaste två åren haft möjlighet att ta stora steg framåt i sin digitala utveckling.
- Miljöförvaltningen, geodataenheten (stadsbyggnadsförvaltningen) och GIS IT har i samarbete med en expert inom artificiell intelligens (AI) genomfört ett innovationsprojekt för att utforska möjligheterna att effektivisera strandskyddstillsynen. Resultatet är att det nu finns en fungerande AI-modell som kan identifiera bryggor från foton.
- Kommunala lantmäterimyndigheten påbörjade samarbete med GIS IT för digitalisering av befintliga detaljplaner.
- Nämnden har i sin ordinarie tillsyn och kontroll även samverkat med andra myndigheter för ökad upptäckt av illegal verksamhet. Samverkan har bland annat skett kring hantering av bygg- och rivningsavfall, vissa livsmedelsverksamheter och inom hälsoskyddstillsynen. Vid huvuddelen av tillsynen upptäcktes inte några tecken på illegal verksamhet men flera brister enligt miljöbalken och i vissa fall även tecken på att det kan förekomma illegal verksamhet. Nämnden upptäckte livsmedel belagda med importförbud och att läkemedelsklassade substanser har sålts som livsmedel. Nämnden har också deltagit i insatser som samordnats med Polisen, Arbetsmiljöverket och Skatteverket.
- Nämndens utökade beredskapsfunktion för olyckor och utsläpp har hanterat 15 händelser under året, bland annat brand vid Returpappercentralen. De vanligaste händelserna utgörs av dieselutsläpp och bränder. Vid några av händelserna har verktyg från operativa planen för allvarlig störning tillämpats vilket innebär att mindre störningar har fungerat som övning för allvarliga störningar.
- Genom regelbundna referensmätningar för gammastrålning upprätthåller nämnden en god beredskap för oförutsedda händelser med strålningspåverkan och minskar risken för att människor utsätts för hög strålning.
- O-ringen genomfördes i år i flera av kommunens naturreservat efter en noggrann prövning i nämnden. O-ringen är ett exempel på hur Uppsala är en attraktiv stad med fina orienteringsskogar nära stadskärnan. Nämnden samverkade med bland annat Destination Uppsala och stadsbyggnadsförvaltningen inför arrangemanget.
- Nämnden har bidragit till att ångeldar/elektriska värmebränslen uppmärksammades som en ny smittkälla för legionella i Sverige.

- Nämnden har utfört kontroll av livsmedelshantering på förskolor och skolor. Små barn utgör en känslig konsumentgrupp och nämndens arbete bidrar till att säkerställa att barnen får en säker mat, vilket skapar goda förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.
- Nämnden bidrar inom myndighetsuppdraget till att invånare ska få stöd, vård och omsorg av god kvalitet genom att inom hälsoskyddstillsynen kontrollera att lokaler som Uppsalas invånare vistas i för vård och omsorg inte innebär olägenhet för människors hälsa.

Utvecklingen av grunduppdraget över tid

Omfattningen av nämndens uppdrag har ökat. Ansvarsområden som tillkommit i kommunens reglemente under året är tillsyn enligt lagen om tobaksfria nikotinprodukter respektive lagen om sprängämnesprekursorer. Staden och landsbygdens tillväxt leder också till ökad efterfrågan på miljö- och hälsoskyddsnämndens tjänster och servicenivå. Nämnden har utökat personalstyrkan för att klara uppdraget.

Nämnden går med nollresultat och har god kostnadskontroll. Ungefär två tredjedelar av verksamheten är avgiftsfinansierad och är därmed basen i verksamheten.

Huvuddelen av nämndens grunduppdrag är direkt riktad mot företag och organisationer och en mindre del till privatpersoner. Proportionerna ser olika ut för nämndens olika avdelningar. I slutänden syftar dock huvuddelen till att skydda och värna miljö, människor och särskilt känsliga grupper som barn. Nämndens verksamhet är till stor del förebyggande och det är därför svårt att kvantifiera effekten och mätetalen blir ofta istället indirekta över utförd mängd arbete. Arbete pågår för att utveckla jämförelsetal med andra jämförbara kommuner.

Av nämndens verksamhetsområden sker framför allt tillsyn av strandskydd och naturreservat, arbetet med enskilda avlopp och lantmäteriförrättningar på landsbygden.

Delar av nämndens grunduppdrag i siffror 2022:

- nära 2 000 inspektioner utifrån miljöbalken av miljöfarliga verksamheter, hälsoskydd och enskilda avlopp, både på plats och genom digital tillsyn
- 424 tillstånd för enskilt avlopp
- granskning av 335 badvattenprover från bassängbad och strandbad
- granskning av 225 radon- och fastighetsuppgifter i radonärenden
- granskning av nära 500 rapporter om läckagekontroll på köldmediaanläggningar
- 1 780 livsmedelskontroller
- tillsyn av samtliga 460 tillståndshavare (serveringstillstånd och tobak)
- 261 tillsynsbesök gällande serveringstillstånd
- 87 tillsynsbesök på detaljhandel (tobak, folköl och receptfria läkemedel) och 88 kontrollköp
- handläggning av 120 anmälningar om försäljning av tobaksfria nikotinprodukter
- 162 lantmäteriförrättningar
- 235 yttranden till plan- och byggnadsnämnden
- 30 fastigheter inom strandskyddsområde kontrollerades

Framtida utmaningar

Prioriterade strategiska områden

Förvaltningen har sex identifierade strategiska utvecklingsområden:

- **Kompetensförsörjning:** Nämndens arbetsområde blir mer och mer komplext i form av ny lagstiftning som kräver specialistkompetens samtidigt som det inom flera av nämndens ansvarsområden utbildas för få personer. Att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare som lyckas rekrytera och behålla medarbetare är därför mycket viktigt.
- **Samarbete och samverkan:** Samarbete och samverkan är nödvändigt för att nämnden ska få genomslag i sina frågor. För att nå mer effekt i tillsynen och arbeta mer proaktivt vill förvaltningen öka sitt samarbete med andra förvaltningar i kommunen men också samverkan med andra myndigheter och miljösamverkan.
- **Service och bemötande:** Förvaltningen ska ha en hög tillgänglighet och väl fungerande digitala tjänster som möter invånare och företagares behov, också när staden och landsbygden växer och demografin förändras. Nämnden arbetar opartiskt, enhetligt och rättssäkert men är samtidigt flexibel och anpassar sin service utifrån den vi möter.
- **Hållbara och effektiva arbetssätt:** Förvaltningen fortsätter arbetet med att se över och utveckla planeringsmodellen för den avgiftsfinansierade tillsynen och kontrollen. Förvaltningens medarbetare ska ha en hållbar arbetssituation med en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Förvaltningen behöver fortsätta utvecklingen av sin styrning och uppföljning för att kunna möta de ökade kraven på effektivisering. Förvaltningen arbetar systematiskt för att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt fastställda riktlinjer och för att skapa ordning och reda bland styrdokument och rutiner.
- **Effektiv och verkningsfull tillsyn, kontroll och förrättningar:** Förvaltningen fortsätter arbetet med att prioritera tillsyn och kontroll utifrån var den gör mest nytta och skillnad. Tillsynen och kontrollen utvecklas ständigt för att öka effekten av nämndens arbete.
- **Beredskap i en föränderlig omvärld:** Nämnden behöver vara redo att möta förändrade behov och ha såväl kapacitet och arbetssätt som möjliggör för nämnden att ta sig an nya ansvarsområden i en föränderlig omvärld. För att ytterligare förstärka förvaltningens beredskap inför eventuella kommande kriser med till exempel värme, torka, utsläpp och översvämningar kommer förvaltningen upprätthålla den operativa beredskapsorganisationen och fortsätta arbeta med krisövningar. Nämnden arbetar också med att ta fram en organisation för höjd beredskap.

Lagändringar

Exempel på ständiga utmaningar för nämndens tillsynsverksamhet är ny lagstiftning, väntan på ny lagstiftning och annonsering av lagändringar som försenas (föreskrifter och EU-direktiv). Ofta finns inte heller tillsynsvägledning från tillsynsvägledande myndigheter att tillgå när ny lagstiftning träder i kraft. Nämnden behöver vara redo att hantera förändringar och ha så väl kapacitet och arbetssätt som möjliggör för nämnden att genomföra sitt uppdrag i en föränderlig omvärld.

Exempel på aktuella lagstiftningsförändringar är nya dricksvattendirektivet, vilket reglerar kontroll av fler ämnen, och regelverk för material i kontakt med livsmedel.

Beroende på ny lagstiftning står finansieringen av livsmedelskontrollen inför två stora förändringar: dels en övergång till obligatorisk efterhandsdebitering, dels en ny modell för riskklassning som avgör hur ofta livsmedelsverksamheter ska kontrolleras.

Efterhandsdebitering inom livsmedelskontrollen

Från 1 januari 2023 kommer nämnden att för nya livsmedelsanläggningar övergå till debitering i efterhand, det vill säga att en faktura skickas efter att livsmedelskontrollen genomförts. Vid befintliga verksamheter kommer livsmedelskontrollen att förhandsdebiteras under 2023. Från och med 1 januari 2024 kommer nämnden att helt övergå till debitering i efterhand.

Vid förhandsdebitering betalar livsmedelsföretag för livsmedelskontrollen genom en årlig avgift. Denna betalas i förskott genom ett helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår. Beloppet utgår från hur mycket kontrolltid som anläggningen tilldelats. Kontrollfrekvensen kan sedan variera mellan varje och vart tredje år.

Nämnden ser att principen med efterhandsdebitering innehåller en rad potentiella fördelar för företagen och kan öka företagets förståelse och acceptans för avgiftssystemets konstruktion. Förändringen medför dock utmaningar för nämnden som tillsyns- och kontrollmyndighet eftersom det blir svårare att prognostisera nämndens intäkter och därför svårare att planera och genomföra tillsyn och kontroll.

Ny riskklassningsmodell för livsmedelsverksamheter

Hur ofta livsmedelsverksamheter ska kontrolleras avgörs genom nationellt beslutade riskklassningsmodeller. Från 2024 kommer en ny riskklassningsmodell att tillämpas. Under 2023 kommer nämnden att klassa om alla 1 800 livsmedelsverksamheter i Uppsala kommun, vilket innebär en omfattande administrativ uppgift.

När man ser till hur mycket kontroll som den nya modellen genererar jämfört med tidigare modell har Livsmedelverket informerat att kontrolltiden för restauranger och liknande verksamheter kommer att minska medan tiden för grossister kommer att öka. För Uppsala kommun bedöms modellen totalt sett ge en minskning av kontrolltid vilket kommer att minska förvaltningens intäkter och därmed påverka budget.

Särskilt utmanande sakfrågor

Uppsalas tillväxt och nyttjande av natur och miljö

Uppsala växer och det finns ett stort behov av nya bostäder och lokaler. Samtidigt behöver kommunen möta utmaningar kring luftkvalitet och buller och stärka och bevara hälsosamma och attraktiva livsmiljöer. Dessutom ska klimatutsläpp och annan miljöpåverkan minska. Att stärka ekosystemtjänster, anpassa oss till ett förändrat klimat och värna utemiljöns kvaliteter samtidigt som staden förtätas är nyckelfrågor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i stadsbyggnadsprocessen genom miljögranskning av detaljplaner och program. En väl fungerande samverkan i planprocessen är central när Uppsala växer. För att uppnå ambitionerna i kommunens

klimat- och miljöarbete är det viktigt att nämndens kunskap och synpunkter tas tillvara tidigt i stadsbyggnadsprocessen.

Antalet naturreservat har snabbt ökat i kommunen. Två nya naturreservat har tillkommit – Fjällnora och Gula stigen. Nämnden uppdrag är att bedriva tillsyn och pröva olika åtgärder och arrangemang som bedrivs i dessa reservat. O-ringen genomfördes i år i flera av kommunens naturreservat efter en noggrann prövning i nämnden. O-ringen är ett exempel på hur Uppsala är en attraktiv stad med fina orienteringsskogar nära stadskärnan.

Även om Uppsala inte är en kuststad så är de stränder som finns vid sjöarna och vattendragen viktiga för allmänheten och för att växt- och djurliv inte ska påverkas negativt på grund av ökad exploatering. Det är ytterst viktigt ur ett rättssäkerhetsperspektiv att tillsyn av strandskydd utövas. En stor utmaning är att bedriva en strandskyddstillsyn som är kontinuerlig och effektiv med små resurser. Med riktade kommunala medel kan nämnden bedriva en planerad tillsyn även om den inte är så omfattande. Det är få kommuner som bedriver en planerad strandskyddstillsyn.

Behov av arbete mot social oro och illegal verksamhet för ökad trygghet

Trygghet och tillit är viktiga grundförutsättningar för samhället. Det är viktigt att nämnden samverkar med andra aktörer i kommunen, andra kommuner och andra myndigheter för att bidra till att Uppsala ska vara en trygg kommun att verka och leva i. Nämnden ser behov av ökad samverkan med andra myndigheter genom till exempel myndighetsgemensam tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet samt genom att kunna dela information med andra kommuner och myndigheter. Genom samverkan kan nämnden bidra till rättvisa villkor för företagande och motverka illegal ekonomi och organiserad brottslighet. Arbetet kommer att genomföras i samband med nämndens ordinarie tillsyn och kontroll.

Dricksvattnet behöver säkerställas

Uppsala- och Vattholmaåsarna utgör en av Sveriges viktigaste grundvattenförekomster. Den förser stora delar av befolkningen i kommunen med dricksvatten. Utmaningen i Uppsala är att den grundvattenförande åsen passerar rakt igenom staden med miljöstörande verksamheter som påverkar grundvattenkvaliteten. Att säkerställa nuvarande och framtida dricksvattentäkter är överordnat i stort sett all annan planering och riskbedömningar utifrån riktlinjer som rör dricksvatten kommer att styra mycket av nämndens tillsyn framöver. Stora delar av Uppsala stad är vattenskyddsområde och därför krävs dispens från vattenskyddsföreskrifterna vid byggnationer. Här gör nämnden ett viktigt arbete som remissinstans för länsstyrelsen som fattar besluten.

Högfluorerande ämnen (PFAS) i mark och grundvatten

Uppsala har problem med högfluorerade ämnen (PFAS) i grundvatten, dricksvatten, ytvatten och mark. PFAS är en grupp svårnedbrytbara och miljöfarliga ämnen som finns i bland annat impregneringsmedel och brandskum och som tidigare hittats i relativt höga halter i det kommunala dricksvattnet. Problemet med PFAS-föroreningar ställer höga krav på att nämnden följer med i kunskapsutvecklingen och bedömningar över hur föroreningarna kan hanteras.

Vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2022–2027

För att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten behöver mer tillsyn och uppföljning genomföras på miljöfarliga verksamheter utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Det är viktigt för att följa upp och säkerställa att det vid de verksamheter som påverkar vattenmiljön genomförs åtgärder som behövs för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Förorenade områden

För att uppnå nationella miljömål, stödja samhällsplaneringen och en hållbar samhällsutveckling behöver arbetet med förorenade områden stärkas. Tillsynsområdet är ett fokusområde i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2022–2025. Nämnden bedriver ett viktigt arbete genom att identifiera ansvariga för förorenade områden, förelägga om markundersökningar och slutligen efterbehandling.

Förskolor och skolor – eftersatt underhåll och hög personbelastning innebär utmaningar i inomhusmiljön

Nämnden kan i sin tillsyn av skolor och förskolor se att hög personbelastning och eftersatt underhåll av lokalerna innebär utmaningar för inomhusmiljön. Vid kontrollerna av hur miljöbalken följs påträffas ofta brister som påverkar inomhusmiljön på ett negativt sätt, till exempel ventilationssystem som underkänts vid den obligatoriska ventilationskontrollen, otillräcklig ventilation i förhållande till antalet personer som vistas i lokalerna, för höga ljudnivåer från ventilationen, fuktskador och bristfällig städning. Det tar även ofta lång tid innan bristerna åtgärdas. För att säkerställa hälsosamma inomhusmiljöer för alla barn i skolan och förskolan ser nämnden ett stort behov av att fortsätta investeringar sker i både nya ändamålsenliga lokaler och underhåll av befintliga byggnader. Kommunen behöver även ha en beredskap för skyndsamma evakueringslösningar om nuvarande lokaler bedöms som olämpliga, till exempel på grund av konstaterade fuktskador. Både verksamheternas och fastighetsägarnas egenkontrollrutiner för att förebygga eller åtgärda hälsorisker behöver ofta förbättras. En viktig del i detta arbete är att det finns en tydlig och fungerande ansvarsfördelning mellan parterna. Rutinen för att skyndsamt underrätta nämnden vid driftstörningar behöver förbättras.

Idrottsanläggningar – bristande egenkontroll och ansvarsfördelning mellan många inblandade parter

Nämnden kan i sin tillsyn på idrottsanläggningar se brister i ansvarsfördelningen och egenkontrollrutinerna. Miljöförvaltningen ser att de flesta idrottsanläggningar saknar städning på helgerna trots intensiv uthyrning på lördagar och söndagar, vilket leder till bristande hygien och en utmaning i att minska och förhindra smittspridning. För att säkerställa hälsosamma inomhusmiljöer på idrottsanläggningar för alla invånare och särskilt barn, ser nämnden ett stort behov av att investeringar sker i underhåll av befintliga byggnader samt att budgetering sker för en tillfredställande städning som kan ske alla dagar som en anläggning används. Rutinerna och arbetsfördelningen mellan bland annat Uppsala Arenor och Fastigheter, Idrotts- och fritidsnämnden, kommunens fastighetsavdelning, fastighetsägare och städbolag behöver utvecklas och stärkas så att påvisade brister i inomhusmiljön kan hanteras och åtgärdas.

Energitillsyn för att minska verksamheters klimatpåverkan

Nämnden träffar många olika verksamheter inom ramen för sin tillsyn enligt miljöbalken och kan genom sin energitillsyn bidra till minskad klimatpåverkan. Nämnden kommer att fortsätta utveckla sitt arbete med att bidra till minskad klimatpåverkan genom tillsyn av energihushållning och energieffektivisering enligt Naturvårdsverkets strategi för miljöbalkstillsyn för fokusområdet energihushållning.

Många enskilda avlopp – arbete mot övergödning

Det finns 12 000 enskilda avlopp i kommunen. Utsläpp från många enskilda avlopp orsakar övergödning och utsläpp av olika smittämnen om reningen inte är tillräcklig. Nämnden följer en tillsynsplan från 2019 vilket resulterar i att cirka 200 – 300 gamla avlopp måste åtgärdas varje år. Det leder i sin tur till ansökningar om nya avlopp.

Parallellt har nämnden påbörjat tillsyn på minireningsverk. Här ligger Uppsala i framkant, eftersom nämnden har fått bidrag från länsstyrelsen för att utveckla den tillsynen.

Vid avloppstillsynen och när ansökningar om nya små avlopp kommer in, behöver nämnden också förhålla sig till kommunens VA-plan. Nämnden har också en ständig dialog med Uppsala Vatten om olika områden där kommunalt VA kan bli aktuellt.

En ny tillsynsvägledning från Havs- och vattenmyndigheten (HaV) kom under 2022 som bland annat innebär riskklassning av alla avlopp och bestämda tillsynsintervall som är betydligt tätare än de som är idag. Skulle den modellen börja användas i Uppsala skulle avdelningens arbete behöva öka med cirka 200 %. Nämnden avvaktar med att ändra sin tillsynsplanering, men förbereder succesivt för att påbörja riskklassningen.

Behov av beredskap

Nämndens krisberedskap har stärkts under de senaste åren och arbetet fortsatte under 2022. Beslut är fattat om att beredskapssamordnarfunktionen ska stärkas år 2023, genom utökad tid avsatt för arbetet som kommer att delas av två personer vilket stärker kontinuiteten hos funktionen. Nämnden arbetar med att ta fram en organisation för bemanning vid höjd beredskap.

Höga elpriser ger allvarliga risker för hälsa

Höga elpriser kan leda till energibesparingar i bostäder och verksamheter som kan medföra en ökad risk för tillväxt av legionella. Det kan exempelvis handla om att varmvattentemperaturen sänks för mycket till en för legionella gynnsam temperatur och att flödet i ledningarna minimeras för att sänka kostnaderna. Förvaltningen behöver fortsatt ha en god beredskap för smittspårning av legionella för att snabbt kunna undanröja risk för smittspridning. Utöver det behöver förvaltningen lägga fokus på kontroll av rutiner för att förebygga risk för tillväxt av legionella i tillsynen. Eftersom flest legionellafall rapporteras under sommaren, behöver verksamheter (särskilt vårdboenden) säkerställa fungerande rutiner vid konstaterade fall av legionella och att dessa fungerar även under sommarledigheten när tillfällig personal och vikarier tas in.

Stigande elpriser medför även risk för ökad vedeldning. Småskalig vedeldning bidrar till utsläpp av luftföroreningar som är skadliga både för människors hälsa och för miljön. Förvaltningen arbetar med information till allmänheten.